

T.C.
GEBZE YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
STRATEJİ BİLİMİ ANABİLİMDALI

**GÜMRÜK KAÇAKÇILIĞIYLA MÜCADELEDE
YAŞANAN SORUNLAR
İSTANBUL ÖRNEĞİ 2007 - 2008**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**HAZIRLAYAN
AHMET KALENDER**

**TEZ DANIŞMANI
DOÇ. DR. OKAN YEŞİLOT**

GEBZE- 2010

ÖZET

Tezin Adı: Gümrük Kaçakçılığıyla Mücadelede Yaşanan Sorunlar İstanbul Örneği
2007 – 2008

Yazarı : Ahmet KALENDER

Gümrük Kaçakçılığı günümüzde ekonomik yönden kalkınmakta olan hemen hemen bütün devletlerin karşılaştığı en önemli sorunlardan birisidir. Kaçakçılık ilgili ülkelerin ekonomilerini olumsuz etkilemektedir. Bu bağlamda Türkiye’de de kaçakçılıkla ilgili ciddi sıkıntılar yaşanmaktadır. Türkiye kaçakçılıkla mücadele için önemli bir bütçe ve personel istihdam etmektedir. Bu çalışma, bu mücadelenin daha etkin yapılabilmesi için neler yapılabileceği ve karşılaşılan sorunların neler olduğunu sunmak amacıyla hazırlanmıştır.

Çalışma üç ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde gümrük mevzuatı ne olduğu, dünyadaki ve Türkiye’deki tarihsel gelişimi anlatılmıştır. 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda yer alan ve yer almayan ancak gümrükte kullanılan kavramların açıklaması yapılmıştır. Gümrüğün tarihçesi anlatıldıktan sonra, Gümrük Kanunu, Yönetmeliği ve 5607 sayılı KMK’na yer verilmiştir.

İkinci bölümde, kaçakçılıkla mücadele ne olduğu anlatılmış ve sekiz bölümde altında kaçakçılık çeşitleri toplanmış ve izahı yapılmıştır. Bunlar, Narkotik Madde Kaçakçılığı, Silah- Mühimmat Kaçakçılığı, Tarihi Eser Kaçakçılığı, Tehlikeli Madde (Nükleer, radyoaktif, biyolojik ve kimyasal madde) Kaçakçılığı, Tekel Maddeleri Kaçakçılığı, Petrol Ürünleri Kaçakçılığı, Oto Kaçakçılığı, Ticari Eşya (Emtia) Kaçakçılığı şeklinde sıralanmıştır. Daha sonra İstanbul ilinde Kaçakçılıkla Mücadele eden birimlerle, bu birimlerin araç, personel durumlarına bakılarak, ihtiyaçları değerlendirilmiştir. Ayrıca mevzuatta ve 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda karşılaşılan aksamalar ve eksiklikler incelenmiştir. Son olarak da Kolluk-Adliye arasında uyumsuzluk ve sıkıntılar olup olmadığının değerlendirilmesi yapılmıştır.

ABSTRACT

Title Of Thesis: The Problems Experienced in the Fight Against Smuggling Customs

Example Istanbul 2007-2008

Author: Ahmet KALENDER

Smuggling through customs is one of the major problems confronting any economically developing countries. The economies of these countries have been negatively affected by this problem. Similarly, Turkey is also one of these developing countries that have been seriously suffering from smuggling for many years. Each year Turkey devotes tremendous financial and personnel resources to coping with this problem. The purpose of this study is to examine the challenges facing the government in fighting smuggling through customs and to discuss more effective fighting strategies to cope with this serious problem.

This study consists of three chapters. The first chapter examined the current customs laws and regulations in the other countries and Turkey and discussed historical development of these regulations. The concepts and the terms included in the Code of Customs Fraud (Code Title: 5607) were explained. In addition, the concepts and terms not included in the Code but used by the customs in practice were also explained. Along with the historical development of customs enforcement in Turkey, the Code of Customs Fraud (Code Title: 5607) and the regulations were discussed in detail.

The second chapter mainly discussed the strategies of combating customs fraud and smuggling activities. Furthermore, the smuggling and fraud methods widely used by smugglers were examined. These methods were categorized into eight different concepts including Drug Smuggling, Weapon Smuggling, Smuggling of Historical Artifacts, Smuggling of Hazardous Material (Nuclear, Radioactive, Biological, and Chemical), Tobacco and Liquor Smuggling, Smuggling of Petroleum Products, Vehicle Smuggling, and Commodity Smuggling.

In the final chapter, the customs law enforcement departments performing in Istanbul City were assessed in terms of their current personnel, capabilities, and needs. The problems and difficulties facing these departments in implementation of the Code of Customs Fraud (Code Title: 5607) and the regulations were also

discussed. Furthermore, coordination and cooperation problems between the customs law enforcement departments and the judiciary branches were examined.

TEŞEKKÜR

Tez hazırlama aşamasında bana yardımcı olan ve desteğini esirgemeyen değerli hocam Doç. Dr. Okan YEŞİLOT ve GYTE çalışanlarına,

Yardımlarından dolayı Kaçak İstihbarat Narkotik Gümrük Muhafaza Müdürü Coşkun CİHANOĞLU' na ve Gümrük Muayene Memurlarına,

Destekleri için Şube Müdürüm Zekai KIYMAZ'a, çalışma arkadaşlarım Ali YARDIM, İsmail ARPACI, Burcu YİĞİT ve Mustafa DEMİRHAN'a,

Ayrıca çalışmalarım boyunca yanımda olan biricik eşim Emine BAHAR hanımefendi ve canım evlatlarıma teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	I
ABSTRACT	II
TEŞEKKÜR	III
İÇİNDEKİLER	V
KISALTMALAR	VII
TABLO DİZİNİ	VIII
GİRİŞ	1
1. KAÇAKÇILIK ve GÜMRÜK KAÇAKÇILIĞI	3
1.1 Gümrük Mevzuatı	3
1.2 5607 Sayılı Kanunda Tanımlanan Kavramlar	5
1.3 5607 Sayılı Kanunda Yer Verilmeyen Bazı Kavramlar	6
1.4 Gümrüğün Tarihçesi	13
1.5 Gümrük Kanunu ve Yönetmeliği	20
1.6. Kaçakçılıkla Mücadele	22
1.7. Kaçakçılık Türleri	27
1.7.1. Narkotik Madde Kaçakçılığı	27
1.7.1.1 Uyuşturucu Maddelerin Sınıflandırılması	29
1.7.2. Silah ve Mühimmat Kaçakçılığı	33
1.7.3. Tarihi Eser Kaçakçılığı (Kültür ve Tabiat Varlıkları Kaçakçılığı	38
1.7.3.1 Eski Eser Kaçakçılığının Nedenleri	39
1.7.3.2 İstanbul İlinde Eserlerin Kaçırılma Yöntemleri	40
1.7.3.3 Eski Eserlerin Bulunma ve Elde Edilme Yöntemleri	43
1.7.4. Tehlikeli Madde (Nükleer, Radyoaktif, Biyolojik ve Kimyasal) Kaçakçılığı	46
1.7.5. Tekel Madde Kaçakçılığı (Tütün ve Tütün Mamulleri ile Alkollü İçki Kaçakçılığı	49
1.7.6. Petrol Ürünleri Kaçakçılığı (Akaryakıt Kaçakçılığı	53
1.7.6.1 Yöntemleri	55

1.7.6.2 Akaryakıt Kaçakçılığı Çözüm Önerileri	57
1.7.7. Ticari Eşya (Emtia) Kaçakçılığı	58
1.7.8. Oto Kaçakçılığı	61
2. GÜMRÜK KAÇAKÇILIĞI İLE MÜCADELEDE	
YAŞANAN PROBLEMLER	63
2.1 Kaçakçılıkla Mücadele Eden Birimler	63
2.1.1 İstanbul Emniyet Müdürlüğü Mali Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü	63
2.1.2 İstanbul Emniyet Müdürlüğü Narkotik Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü	67
2.1.3 Kaçakçılık, İstihbarat ve Narkotik Gümrük Muhafaza Müdürlüğü	69
2.2.1. Gümrük Kaçaklığı ile Mücadele Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri	74
SONUÇ	85
KAYNAKÇA	87
EKLER	90
EK 1. Gümrük Kanunu ve Yönetmeliği	90
EK 2. 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu	94
ÖZGEÇMİŞ	113

KISALTMALAR

TMSF	: Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu
EGM	: Emniyet Genel Müdürlüğü
KOM	: Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele
NŞM	: Narkotik Suçlarla Mücadele
KİNGMM	: Kaçak İstihbarat Narkotik Gümrük Muhafaza Müdürlüğü
MİT	: Milli İstihbarat Teşkilatı
JİTEM	: Jandarma İstihbarat Terörle Mücadele
MASAK	: Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı
GPS	: Global Positioning System; Küresel Konumlama Sistemi
TSE	: Türk Standartları Enstitüsü
DTS	: Dış Ticaret Standardizasyon
AB	: Avrupa Birliği
TCK	: Türk Ceza Kanunu
KMK	: Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu
CMK	: Ceza Muhakemesi Kanunu
KBRN	: Kimyasal Biyolojik Radyoaktif Nükleer
Bkz	: Bakınız
Vs.	: Vesaire
FOB	: Free on Board
CIF	: Cost, Insurance and Freight
s	: Sayfa
S	: Sayı
K	: Karar
Kn.	: Kanun
M	: Madde
a.g.e.	: Adı Geçen Eser
a.g.t.	: Adı Geçen Tez

TABLO DİZİNİ

<u>Tablo</u>	<u>Sayfa</u>
2. 1: Kaçakçılık Büro Amirliği Personel ve Araç Durumu	63
2. 2: Kaçakçılık Büro Amirliği 2007-2008 Yılları Operasyon Sayısı	64
2. 3: Kaçakçılık Büro Amirliği 2007-2008 Yılları Şüpheli Sayısı	64
2.4: Kaçakçılık Büro Amirliği 2007-2008 Yılları Yakalanan Kaçak Malzemeler	65
2.5: Kaçakçılık Büro Amirliği 2007-2008 Yılları Yakalanan Kaçak Malzemeler	65
2. 6: 2007-2008 Yılları Ele Geçen Emtia	66
2. 7: Narkotik Şube Müdürlüğü Personel ve Araç Durumu	66
2. 8: Narkotik Şube Müdürlüğü 2007-2008 Yılları Operasyon ve Şüpheli Sayıları	67
2. 9: Narkotik Şube Müdürlüğü 2007-2008 Yılları Ele Geçen Malzemeler	67
2. 10: Devam-Narkotik Şube Müdürlüğü 2007-2008 Yılları Ele Geçen Malzemeler	68
2. 11: KİNGMM Personel ve Araç Durumu	69
2. 12: KİNGMM 2007-2008 Yılları Ele Geçen Malzemeler	69
2. 13: KİNGMM 2007-2008 Yılları Ele Geçen Malzemeler	70
2. 14: Devam-KİNGMM 2007-2008 Yılları Ele Geçen Malzemeler	70
2. 15: KİNGMM 2007-2008 Yılları Ele Geçen Malzemeler	71
2. 16: KİNGMM 2007-2008 Yılları Ele Geçen Malzemeler	71

GİRİŞ

Son yıllarda daha organize bir şekilde yasadışı örgütlenmelerle her geçen gün artan kaçakçılık; hem devleti büyük zararlara uğratan bir yara, hem de bireyi önemsizleştirerek sosyal güveni sarsan ve birey-toplum, birey-devlet ilişkilerini şüpheli kılan bir sorun durumundadır. Bu soruna bir nebze de olsa yararı olur kanaatiyle, altı yılı aşkın bir süredir, İstanbul Mali Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğünde çalışmam nedeniyle, işte elde ettiğim tecrübe ve birikimlerimle, Gümrüğün tarihçesi, kaçakçılık türleri ve Kaçakçılıkla Mücadele de karşılaştığımız sorunları akademik bir çalışma halinde ortaya koymaya çalıştık.

Kaçakçılık özetle; ülkemize ithali ya da ülkemizden ihracı yasak olan veya ithal ve ihracı gümrük muamelesine tabi olan bir maddeyi gümrük işlemleri yaptırılmadan ithal-ihraç etmek ve bu maddeleri yurt içinde satmak ve satın almaktır. Ülkeden çıkan eşya için, 'ihraç(çıkış) kaçakçılığı'; ülkeye giren eşya için, 'ithal(giriş) kaçakçılığı' şeklinde sınıflandırılmaktadır. Kaçakçılık fiilleri, taşıdığı amaca göre ise, şu şekilde tasnif edilmektedir:

- İthalat ve ihracat vergilerini ödememeyi veya eksik ödemeyi amaçlayan kaçakçılık fiilleri,
- Eşyanın ithali veya ihracı ile ilgili konulan kayıt ve kısıtlamalardan kaçınmayı amaçlayan kaçakçılık fiilleri,
- Teşvik ve sübvansiyonlardan haksız yararlanma amaçlı kaçakçılık fiilleri,

Uygulanış tarzları itibariyle ise, kaçakçılık fiilleri şu şekilde sınıflandırılmaktadır:

- Ülke sınırlarından veya belirlenmiş gümrük kapılarından gümrük işlemi yapılmaksızın eşyanın geçirilmesi,

- G m r k rejimlerinin (ithalat, ihracat, Muafiyet, Geçici Muafiyet, Transit, Antrepo) ihlalidir.¹

Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren kaçakçılık ülke sorunlarını arasında yerini almış ve 1932 yılında 1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Mücadele kanunu hazırlanmıştır. Değişen ihtiyaçlar ve alışkanlıklarla kaçakçılık eşitleri de değişmiş ve bu kanun 32 defa değişikliğe uğramıştır. Ancak yapılan değişiklikler kanunu düzeltmekten çok yapısını bozduğu için,10.07.2003 tarihli 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu yürürlüğe girmiştir. Bu kanunu 1918 sayılı kanundan ayıran en temel  zellik ‘‘Ekonomik suça, Ekonomik ceza’’ mantığı çerçevesinde, 1918 sayılı kanunda bulunan, hürriyeti tahdit edici cezaların yerine, sadece ekonomik, parasal cezalar getirmesiydi. Ancak henüz üzerinden dört yılı bile geçmeden, bu kanunun yerine şu an yürürlükte olan 21.03.2007 tarihli 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu yürürlüğe girdi.

5607 sayılı Kanunla 1918 sayılı kanunda yer alan hürriyeti tahdit edici cezalar yeniden getirildi. Ancak bu cezalar getirilmesi bazı çevreler tarafından iyi karşılanmadı. Zira 1918 sayılı kanun başarılı olsaydı zaten kaçakçılığın önüne geçilirdi tezi savunuldu. Kaçakçılıkla Mücadelede hürriyeti kısıtlayıcı ceza ve müeyyidelerin olması gerektiğini savunanlar da vardır. şüphesiz ki cezaların fazlalığı suçu engelleme de bir etkidir. Ancak ekonomi kayıt altına alınmadan, adliyede ve kollukta düzenlemeler yapılmadan, kaçakçılıkla mücadele etmek için kanun hazırlanmak pek bir şey ifade etmemektedir. Zira en iyi kanun, kötü uygulayıcıların elinde kötü, en kötü kanun iyi uygulayıcıların elinde iyi olabilmektedir.

Buna paralel olarak da çalışmamızda, bu yeni kanun çerçevesinde İstanbul’da g m r klerde karşılaşılan sorunlar ve bu sorunlara çözüm  nerileri sunulmaya çalışılmıştır.

---

¹ BİLİCAN Nazım, GÖKÇELİK Cahit, TOPÇUOĞLU Gülsen, **Açıklamalı 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu**, Ayrıntı Basımevi, Ankara, 2007, s.1.

KAÇAKÇILIK ve GÜMRÜK KAÇAKÇILIĞI

1-1 Gümrük Mevzuatı

Gümrük mevzuatı için genel anlamda uluslararası hukukun iç hukuka yansımaları diyebiliriz. Dış ticarete alıcının ve satıcının ülkeler olduğunu düşünecek olursak her ülke kendi lehine kural koymak isteyecek, dolayısıyla tek taraflı konulan kurallar dış ticareti olumsuz etkileyecektir. Bu yüzden olması gereken ülkelerin ortak koyduğu kuralların uygulanması ve uluslararası ticaretin artırılmasıdır.

Gümrük Mevzuatıyla ilgili hükümler genellikle Dünya Ticaret Örgütü ve Dünya Gümrük Örgütü'nün kararlarına dayalıdır. DTÖ daha çok genel anlamda dış ticaretin temel kurallarını koyar. DGÖ daha çok gümrük uygulamalarına düzenler ve üye ülkelerde tekdüzeliği sağlar.

1929 Dünya Ekonomik Krizi ile birlikte, Kuzey Amerika ve Avrupa'daki ülkelerin büyük bir kısmı, ithalatı asgariye indirmek ve işsizliği önlemek amacıyla, ticaret blokları oluşturmuşlardır. Nihayet, bu ticaret blokları askeri bloklara dönüşmüş ve II. Dünya Savaşı'nı netice vermiştir. 1929 Krizinde yaşanan sıkıntıların tekrar ortaya çıkmaması için, savaş sonrası GATT –Bretton Woods Sistemi kurulmuş, gümrük duvarları aşağıya çekilmiş ve ticari kısıtlamalar asgariye indirilmiştir.²

Bununla birlikte, dünya ticaretinin kolaylaştırılması ve ülkeler arası sermaye ve mal akışının artırılması amacıyla, Dünya Gümrük Örgütü(WCO),bağımsız bir organ olarak 1952 yılında Gümrük İşbirliği Konseyi adını almıştır³

---

² SÖNMEZ Zülal, **4926 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu**, Gümrük Müfettişleri Derneği Yayınları, Ankara, 2003, s.XI.

³ Ülkemizin Gümrük İşbirliği Konseyi katılımına dair yapmış olduğu anlaşma, 29.01.1953 tarihli ve 8321 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Bu gelişmelerle birlikte ülkemiz, 1963 yılında Avrupa Birliğine müracaat etmiş, 1996'da ise, Avrupa Birliğiyle Gümrük Birliğini tesis etmiştir. Ardından gümrük mevzuatımızda büyük bir değişiklik yapılmış, 1615 sayılı Gümrük Kanunu yürürlükten kaldırılarak, 4458 sayılı Gümrük Kanunu yürürlüğe girmiştir.

İki ya da daha fazla ülke arasında, ithalat / ihracat konusu eşyadan alınan mali yükümlülükler anlamına gelen gümrük deyimi; gümrük hukuku anlamında, eşyanın gümrük muamelesinin görüldüğü ve vergilerinin tahsil edildiği idare, gümrük idaresinin vazifesini gördüğü bina, gümrük idaresinin coğrafi olarak görev alanı, muayyen eşyanın yurda girişi veya çıkışı esnasında gümrük idaresince tahsil edilen vergi veya tüm bu konuları hükümlere bağlayan ve onların fiili yönlerini belli eden mevzuat ve uygulamaların bütünü olarak kullanılmaktadır.⁴

Bu uygulamaların doğru bir şekilde sürdürülmesini ve ithalat ve ihracat vergilerinin gümrük mevzuatına uygun bir şekilde tahsil edilebilmesini sağlamakla görevli gümrük idarelerinin iki temel fonksiyonu vardır:

- Gümrük vergilerini tahsil etmek,
- Ülke güvenliğine ve ekonomisine zararlı eşya trafiği(kaçakçılık) ile mücadele etmektir.

Bir devletin kamusal görevlerinin başında, ülkede ekonomik büyüme ve kalkınmanın gerçekleşmesini sağlamak yer almaktadır. Bunun için devlet, ekonomik faaliyetler yürütür ve bu faaliyetlerin başında da, ithalat ve ihracat gelmektedir.

İthalat ve ihracat rejiminin düzenlenmesi ve ülke ekonomisinin korunması için; devletin, gerekli olmayan, zararlı veya yasak malların yurda giriş ve çıkışını engellemesi ya da bazı şartlara tabi tutması gerekebilir. İşte bu ihtiyaçlardan dolayı, gümrük rejimi ve gümrük mevzuatı doğmuştur. Bu açıklamalar ışığında, gümrük rejiminin amaçlarını şu şekilde sıralayabiliriz:

- Devletin ekonomik olarak zarara uğramaması,
- Ülke güvenliğinin sağlanması,
- Uluslar arası ticarete koordinasyonun sağlanması,

---

⁴ ERBAY Cahit, **Gümrük Mevzuatı**, Maliye Bakanlığı Yayını, Başbakanlık Basımevi, Ankara, 1987, s.2.

- Gümrük rejimleri çerçevesinde ülkeye giren-çıkan eşyaların vergilerinin tahsiliyle, devlete mali destek sağlanmasıdır.

1.1.Tanımlar :

Mülga 4926 sayılı Kanunun aksine 5607 sayılı Kanunda, tanımlar maddesi oldukça dar tutulmuştur. 4926 sayılı Kanunda suç, teşebbüs, teşekkül, gümrük mevzuatı, gümrük işlemi, gümrük bölgesi, gümrük kapısı, gümrük yolu, eşya, gümrük vergileri, FOB kıymet, CIF kıymet, gümrüklenmiş değer ve memur kavramlarına yer verilmiş iken; 5607 sayılı Kanunda tanımlar maddesinde, sadece gümrük vergileri ve gümrüklenmiş değer terimleri tanımlanmıştır. Bunun temel nedeni, kanunun daha az kazuistik olmasının sağlanmasının yanı sıra, gümrük vergileri teriminin 4458 sayılı Gümrük Kanununda farklı tanımlanması, gümrüklenmiş değer terimine ise gümrük mevzuatında yer verilmemiş olmasıdır⁵

Keza 5607 sayılı Kanunda yer alan ‘gümrük bölgesi, gümrük işlemi, gümrük kapısı, teşebbüs, teşekkül, iştirak’ gibi ifadeler için, 4458 sayılı Gümrük Kanununa, 5237 sayılı TCK’ya ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununa bakmak gerekmektedir.

1.2. 5607 Sayılı Kanunda Tanımlanan Kavramlar

a. Gümrük Vergileri: 5607 sayılı Kanunun 2. maddesinin (a) bendine göre; gümrük vergileri, gümrük idaresi ya da başka idarelerce, eşyanın ithali veya ihracına bağlı olarak uygulanan vergiler ile diğer mali yükümlülükleri ifade etmektedir. 1918 sayılı Kanunda gümrük vergileri tanımı yapılmadığı için, 4458 sayılı Kanunun 3. maddesinde yapılan tanım esas alınmaktaydı. Buna göre, gümrük vergileri tanımı, ‘yürürlükteki hükümler uyarınca eşyaya uygulanan ithalat vergilerinin ya da ihracat vergilerinin tümünü’ ifade etmektedir.

---

⁵ BİLİCAN Nazım, GÖKÇELİK Cahit, TOPÇUOĞLU Gülsen, **Açıklamalı 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu**, Ayrıntı Basımevi, Ankara, 2007, s.32.

4458 sayılı Gümrük Kanununda yapılan bu tanım, katma değer vergisi(KDV), özel işlem vergisi(ÖİV) gibi vergileri ve kesintileri kapsamadığı için, gerek mülga 4926 sayılı Kanunda, gerekse de 5607 sayılı Kanunda ‘gümrük vergileri’ tanımına ‘diğer mali yükümlülükler’ ibaresi eklenmiştir. Bu mali yükümlülüklerin adı ve tahsil eden mercii önemli değildir. Önemli olan, bir mali yükümlülüğün gümrük vergileri kapsamına girebilmesi için, ‘eşyanın ithali veya ihracına’ bağlı olarak alınmış olmasıdır. Mesela, ithalata aracılık yapan bankalar tarafından tahsil edilen, ‘kaynak kullanımı destekleme fonu kesintisi’ de, eşyanın ithaline bağlı olarak alındığı için, gümrük vergileri cümlesinden sayılacaktır.⁶

b. Gümrüklenmiş Değer: 5607 sayılı Kanunun 2. maddesinin (b) bendine göre; gümrüklenmiş değer, uluslararası kıymet sözleşmesine göre belirlenecek; ithal eşyası için eşyanın CIF kıymeti ile gümrük vergileri toplamını, ihraç eşyası için FOB kıymeti ile gümrük vergileri toplamını ifade etmektedir. Buna göre, ihracat eşyasında eşyanın FOB kıymeti üzerine, ithalat eşyasında ise eşyanın CIF kıymeti üzerine gümrük vergileri eklenerek, eşyanın gümrüklenmiş değeri hesaplanacaktır. 5607 sayılı Kanunda cezaların bir kısmı eşyanın gümrüklenmiş değerinin belirli bir katı olarak öngörüldüğünden, yapılan bu tanım uygulamada kolaylık sağlayacaktır⁷

1.3. 5607 Sayılı Kanunda Yer Verilmeyen Bazı Kavramlar

Eşya: Mülga 4926 sayılı Kanunun tanımlar maddesinde, ‘her türlü madde, ürün ve değeri’ eşya olarak tanımlanmıştır. 4458 sayılı Gümrük Kanununun 3. maddesinde de, aynı eşya tanımı yapılmıştır. Kanaatimizce, kazuistik düzenlemeden kaçınıldığından ve Gümrük Kanununda da ‘eşya’ tanımı yapıldığından, 5607 sayılı Kanuna bu tanım alınmamıştır.

---

⁶ KILIÇ Kaptan, **5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu**, Gümrük Kontrolörleri Derneği, Ankara, 2007, s.12.

⁷ YURTCAN Erdener, **Yeni Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Şerhi**, Beta Basım Yayım, İstanbul,2007,s.7

Gümrük İşlemi: 4926 sayılı Kanununun 2. maddesinin (e) bendine göre; gümrük işlemi, gümrük idarelerince gümrük mevzuatı ve ilgili diğer mevzuat gereğince yapılan işlemleri ifade etmektedir. 5607 sayılı Kanunda tanımlanmayan gümrük işlemi, Gümrük idaresinin, gümrük mevzuatına uygun olarak, eşyanın gümrük bölgesine giriş ve çıkışına yönelik yaptığı işlemlerdir. Örnek olarak; gümrük idaresinin, gümrük mevzuatı hükümlerine uygun olarak, ithal eşyasını fiziki muayeneye tabi tutması, laboratuvar tetkikine göndermesi ve eşyanın kıymetini araştırması verilebilir.⁸

FOB Kıymet (Free On Board: Gemi Güvertesinde Teslim): Uluslararası ticarete FOB kıymet, ticarete konu olan eşyanın satıcısı tarafından eşyanın yüklendiği gemi güvertesine kadar yapılan giderler de dâhil olmak üzere, eşyanın için ödenen bedeli gösteren bir ödeme şeklidir. Başka bir ifadeyle FOB kıymet, navlun ve sigorta hariç olmak üzere eşya için ödenen veya ödenecek tüm bedeli ifade eder. Teslime kadar, yapılmış giderler satıcıya ait iken, teslimden sonra eşya ilgili tüm gider, kayıp ve hasarlar alıcı tarafından üstlenilmiş olmaktadır.⁹

CIF Kıymet (Cost + Insurance + Freight: Malın Bedeli + Sigorta Masrafı + navlun): CIF kıymet, FOB kıymet değerini içermekle beraber, bu değere Türkiye'deki giriş limanına kadar yapılan nakliye ve sigorta giderlerinin eklenmesiyle oluşan kıymeti ifade eder. Bu ödeme şeklinde satıcı, eşyayı sigortalar ve sigorta primini navlunla (denizde taşınan eşya karşılığı ödenen bedel) birlikte öder. Yani, CIF olarak belirtilen bir satış faturasında, eşyanın FOB kıymetine ilave olarak Türkiye'deki giriş limanına kadar eşya ile ilgili yapılmış sigorta ve navlun giderleri ve bu giderlerin satıcı tarafından ödendiği ve alıcının da ona bu miktar kadar ödeme yaptığını veya yapacağını göstermektedir.¹⁰

Aşağıda konu içerisinde sıkça bahsi geçecek olan bazı kavramların açıklaması yapılacaktır.

---

⁸ KILIÇ, a.g.e., s.13.

⁹ KILIÇ, a.g.e., s.13.

¹⁰ KILIÇ, a.g.e., s.13

Gümrük: Yabancı memleketlere giden, yabancı memleketlerden gelen ya da bir yabancı memlekette gelip başka bir yabancı memlekete gitmek üzere Türkiye`den geçen eşyadan alınan vergi ve resimler.

Bu vergi ve resimlerin alındığı ve gümrük rejiminin tatbik olunduğu yer.

Gümrük Beyanı: Belirlenen usul ve sasar çerçevesinde “Eşyanın Bir Gümrük Rejimine” tabi tutulması talebidir.

Gümrük Yolu: Gümrük bölgesinin giriş noktalarındaki gümrük kapıları ile bölge içerisinde yer alan gümrük kapıları arasında izlenmesi zorunlu olan yollardır.

ATR: Türkiye ve Avrupa Topluluğuna üye ülkeler menşeli veya bu ülkelerde serbest dolaşımda bulunan üçüncü ülkeler menşeli mallar için kullanılan dolaşım belgesidir.

Serbest Dolaşımda Bulunan Eşya: Türkiye`nin taraf olduğu uluslararası anlaşmalara ait hükümler saklı kalmak kaydı ile serbest dolaşıma giriş rejimine tabi tutularak Türkiye Gümrük Bölgesine giren eşya ile üretimde kullanılan girdilerin yerli olup olmadığına bakılmaksızın Gümrük Kanununun 18 ve 19 ‘uncu madde hükümlerine göre Türk menşeli sayılan eşyayı ifade eder.(4458 sk.3/6m.)

Ekonomik Etkili Gümrük Rejimi Deyimi: Antrepo, dahilde işleme, gümrük kontrolü altında işleme, geçici ithalat, hariçte işleme rejimlerine ilişkin düzenlemeleri ifade eder. (4458 sk. 79/1-b ve Gümrük Yönetmeliği 271/1 m.)

İhracat Rejimi: Serbest dolaşımda bulunan eşyanın ihraç amacı ile Türkiye Gümrük Bölgesi dışına çıkışına ilişkin hükümlerin uygulandığı rejimdir. (4458 sk. 150/1 m., Gümrük Yönetmeliği 150 vd.m.)

Transit Rejim: İthal vergileri ve ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmayan serbest dolaşıma girmemiş eşya ile ihracatla ilgili gümrük işleri tanımlanmamış eşyanın gümrük gözetimi altında, Türkiye gümrük bölgesi içinde, bir noktadan diğerine taşınması esnasında tabi olduğu hükümlerdir. (4458 sk. 84 vd. m.)

Gümrük Antreposu: Gümrük gözetimi altında bulunan eşyanın konması amacı ile kurulan ve kuruluşunda aranacak koşulları ve nitelikleri Gümrük Yönetmeliğinin 73 ve devamı maddelerinde belirtilen yerlerdir. Gümrük antreposu, genel ve özel antrepo olmak üzere ikiye ayrılır. (4458 sayılı Gümrük Kanununun 93/3)

Dahilde İşleme Rejimi: 4458 sayılı Gümrük Kanununun 108 ve devamı maddeleri ile Gümrük Yönetmeliğinin 347/1 ve devamı maddelerinde düzenlenmiştir.

Gümrük Kontrolü Altında İşlem Rejimi: 4458 sayılı Gümrük Kanununun 123 ve devamı maddeleri ile Gümrük Yönetmeliğinin 399 ve devamı maddelerinde düzenlenmiştir¹¹

Gümrük Bölgesi: 4926 sayılı kanunda geçen gümrük bölgesi tabirinden,Türkiye Cumhuriyeti toprakları ile karasuları,iç suları ve hava sahasını anlamak gerekecektir.

Gümrük Kapısı: Gümrük Kapısı tabirinden,4458 sayılı Gümrük Kanununun 33. Maddesine göre ilgili kamu kuruluşlarının görüşleri alınarak Gümrük Müsteşarlığınca tespit edilen kapıları anlamak gerekir.¹²

Geçici Depolama Yerleri: Türkiye Gümrük bölgesine getirilen serbest dolşında olmayan eşya, gümrüğe sunulmasından sonra gümrükçe onaylanmış bir işlem ve kullanıma tabi tutuluncaya kadar geçici depolanan eşya statüsünde olup, bu

---

¹¹ TOKGÖZ Muhammed, Marmara Ün. Sosyal Bil. Ens. Hukuk ABD Kamu Hukuku BD, **4926 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Kapsamında Gümrük Kaçakçılığı Suçları**, Yüksek Lisans Tezi , İstanbul 2005, s. 7

¹² BİLİCAN Nazım, GÖKÇELİK Cahit, TOPÇUOĞLU Gülsen, **Açıklamalı 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu**, Ayrıntı Basımevi, Ankara, 2007, s.32.

eşyanın her türlü dış etken ve müdahalelerden korunmasını sağlayacak şekilde yapılmış ve taşıtların durdurulduğu, yanaştığı veya indiği yerlere mümkün oldukça yakın olan ambar, depo, ardiye veya hangar gibi yerler geçici depolama yerlerdir. (Gümrük Yönetmeliği 73 vb.m)

Serbest Bölge: Türkiye’de serbest bölgeletin yer ve sınırları Bakanlar Kurulunca belirlenir. Serbest bölgeler Gümrük hattı dışında sayılır. Serbest bölge ile Türkiye’nin diğer yerleri arasında yapılacak ticaret dış ticaret rejimine tabidir. (3218 sayılı Serbest Bölgeler Kn. 2,8.,Gümrük Yönetmeliği 518 vd. m.)

Yasak Eşya: İthal, ihracı veya bunlara teşebbüsü suç olarak görülen, kanunla veya taraf olduğumuz uluslar arası sözleşmeler ile belirlenmiş olan eşyadır.

Eşyanın teslimi: Eşyanın tabi tutulduğu gümrük rejimi ile öngörülen amaçlar doğrultusunda gümrük idaresi tarafından ilgisine teslim edilmesidir.

Gümrük tarifesi: Gümrük vergileri gümrük tarifesine göre hesaplanır. Gümrük tarife cetveli, izahname ve eşya fihristi Gümrük Müsteşarlığınca hazırlanır.

Yolcu: Herhangi bir amaçla (ticaret, memuriyet, tahsil, ziyaret, tedavi veya turizm) kısa veya uzun bir süre kalmak üzere, yabancı bir ülkeden karayolu, demiryolu, deniz veya hava yollarından biri ile Türkiye gümrük bölgesine gelen,

yabancı bir ülkede oturan Türkler ile yabancılar veya herhangi bir amaçla getirdikleri yabancı ülkeden kesin veya geçici olarak dönen, Türkiye’de oturan Türkler ve yabancılar ile Türkiye’de aynı amaçla ve aynı yollarla yabancı bir ülkeye giden Türk ve yabancıları ifade eder. (05/02/2000 yürürlük tarihli Gümrük Vergilerinden Muafiyet ve İstisna Tanınacak Haller Hakkında Kararı 3/k m.)¹³

Gümrük Statüsü: Eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesinde serbest dolaşıma girmiş olup olmadığı yönünden durumudur.

---

¹³ TOKGÖZ,a.g.t.,s.8

Gümrük kıymeti: İthal eşyanın gümrük kıymeti eşyanın satış bedelidir.

Eşyanın gümrüğe sunulması: Eşyanın gümrük idaresine veya gümrükçe tayin edilen veya uygun görülen herhangi bir yere getirilmesi üzerine, belirlenen usul ve esaslara uygun olarak, gümrük idaresine yapılan bildirimidir.

Elleçleme: Gümrük gözetimi altındaki bir eşyanın asli nitelikleri değiştirilmeden;

- İstiflenmesi
- Yerinin değiştirilmesi
- Büyük kaplardan küçük kaplara aktarılması
- Kapların yenilenmesi veya tamiri
- Havalandırılması
- Karıştırılması vb. işleme tabi tutulmasıdır¹⁴

Gümrükçe onaylanmış işlem veya kullanımlar:

- Eşyanın bir serbest bölgeye alınması,
- Eşyanın Türkiye Gümrük bölgesi dışına yeniden ihracı,
- İmhası,

---

¹⁴ Gümrük Muayene Memurları Derneği Yayın No: 04, **Gümrük Mevzuatı**, İstanbul 2007s.372

- Gmrge terk edilmesi,
- Bir rejim beyanında bulunulması,

Beyan olunabilecek rejimler:

- Serbest dolaşıma giriş rejimi
- Transit rejim
- Gümrük Antrepo rejimi
- Dahilde işleme rejimi
- Hariçte işleme rejimi
- Gümrük kontrolü altında işleme rejimi
- Geçici ithalat rejimi
- İhracat rejimi

Temsil: Bütün kişiler gümrük idaresindeki işlemleri için bir temsilci tayin edebilirler.

- Doğrudan temsil;

Başkasının adına hareket eder. Temsilname gerekir. İthalatçı, ihracatçı firmaların temsilnameye haiz çalışanları, nakliyeci kuruluş temsilcileri, kamu kurumlarının amir ve memurları.

- Dolaylı temsil;

Kendi adına, ancak başkasının hesabına hareket eder. Vekaletname gerekir.

Taşıt muayenesi: Gümrük idaresi muayene amacıyla eşyanın boşaltılmasını ve kapların açılmasını isteyebilir.

Gümrük izni: Eşya konulduğu ilk yerden Gümrük İdaresi izniyle kaldırılabilir.

İmha: Gümrük idaresi şartlar gerektirdiği takdirde gümrüğe sunulan eşyayı imha edebilir.

Sahte menşeli: Sahte menşeli maddenin ithaline izin verilmez. Transit geçişine, antrepo vs.e alınmasına Müsteşarlıkça izin verilir.¹⁵

1.4 Gümrüğün Tarihçesi

“Lehçe-i Osmaniye” adlı kitapta “Gümrük” kelimesi, Rumca’dan alınmış ve emtiyaya ilişkin rüsumun idare mahallinin ismidir diye tanımlanmış ise de, “Gümrük” kelimesinin Rumca’dan alınma olmayıp, Latince’de ticaret manasına gelen “Commercium” kelimesinden geldiği anlaşılmaktadır. Zira gümrük resminin ticaret eşyasından alınan bir vergi olduğu göz önüne alındığında, kelimenin manaya uygunluğu ortaya çıktığından, bu adlandırmanın esasen daha uygun bulunduğu açıktır. Fransızlar “Gümrük”e “Douane” derler. İtalyanca “Dogana” kelimesinden alınmıştır ki, Venedik ve Cenova Cumhuriyetinin Birinci Hakimi’nin ünvanı olan “Doge” adına, hazineye gelir temin etmek için, Venedik’te uygulamaya konulan verginin ismi olmuştur. Venedikliler Ortaçağ’da ticarete büyük gelişme kaydettikleri zaman, bu rüsum uygulamaya konulmuş ve giderekten “Gümrük” kelimesi, hem idarenin ismi (ism-i mekân) ve hem de verginin ismi (ism-i fiil) olarak kullanılmaya başlanılmıştır.

---

¹⁵ www.izmirsrc.com/sunu/gumruk_tir.ppt

Zamanının ünlü yazarlarından Veyh'in sözlerine göre "Douane" kelimesi, gerek Farisi ve gerekse Arabî "Divan" kelimesinin aynısı olup, Ortaçağ'da Arap gümrüklerine gelen ticari emtiaya ilişkin rüsumun alınmasına memur edilen görevlilerin tamamı anlamına gelen ve "Divan" şeklinde adlandırılan bu ibarenin, o zamanki Latince'ye "Dogan"a şeklinde geçtiği ve oradan da Fransızca'ya "Douane" şeklinde geçerek, dillere yerleşmiş bulunduğu anlaşılmaktadır.¹⁶

Tarihte ilk gümrük işlemlerinin yapıldığı yer olarak bilinen Anadolu toprakları üzerinde vücut bulan misakı milli sınırları üzerinde yükselen yeni Türk Devleti farklı ekonomik ve siyasi uygulamalara sahip önemli bir kısmı bizden kopartılan sekiz ülkeyle komşuydu. Yaklaşık olarak 2753 km kara 8300 km deniz sınırlarına sahip bulunan Türkiye, dünyanın kavşak noktasında bulunuyordu.

Atatürk, askeri alanda verilen büyük savaşın kurtuluş için yetmeyeceğini asıl mücadelenin siyasi ve ekonomik alanda verilmesi gerektiğinin farkındaydı. Ama ekonomik yapımız, uzun süren savaşlar dolayısıyla ne yazık ki bitmiş, tükenmiş vaziyetteydi. 23 Nisan 1920 de Ankara'da toplanan TBMM, 2 Mayıs 1920 de 11 bakandan oluşacak hükümetin kurulması ile ilgili 3 numaralı Kanunu kabul etmişti. Bu hükümette bir de İktisat Bakanlığı bulunmaktaydı.

Hükümetin programında mali ve ekonomik meseleler üzerinde önemle durulacağı da belirtilmişti. Ancak 1920 - 1922 yıllarında Türkiye, Kurtuluş Savaşı içinde bulunduğundan TBMM'nin bu dönemdeki başlıca amacı yurdu istiladan kurtarmaktı. Savaşın gerektirdiği nedenlerle de hükümet o sıralarda üretim ve endüstriye yatırım yapacak durumda değildi. Ancak yönetici kadro zaferden sonra ilke olarak siyasi ve ekonomik bağımsızlığı öngörmüştü.

Lozan Konferansına ara verildiği sırada İzmir İktisat Kongresi 1135 delege ile 17 Şubat- 4 Mart 1923 tarihleri arasında toplandı. İzmir İktisat Kongresinde yeni Türkiye'nin ekonomik sorunları tartışıldı. Ayrıca, Lozan'da istenilen kapitülasyonlar ve diğer imtiyazların kabul edilemeyeceği, ifade ediliyordu.İzmir İktisat Kongresi

---

¹⁶ SUDİ Süleyman / ÜNAL Mehmet Ali, **Osmanlı Vergi Düzeni/Defter-i Muktesid**, Fakülte Kitap evi, Isparta, 2008 s. 18

sonunda; kongreye katılanlar oybirliği ile Misak-ı İktisadı kabul ederek, modern ve müreffeh Türkiye için canla başla çalışmaya ant içti. Bu kongre de gümrükle ilgili , **“Sanayiye özendirici yasaların çıkarılması, özellikle Gümrük tarifelerinin ulusal sanayinin kalkınma gereksinmelerine göre değiştirilmesi,”** kararı çıktı.¹⁷

Mustafa Kemal ATATÜRK’ün bu kongrenin açılış konuşmasından bir paragraf çok önemlidir.

“...Fihakika bir devlet ki kendi tabasına vazettiği bir vergiyi ecnebilere vazedemez. Gümrük muamelatını, rüsumunu memleketin ve milletin ihtiyacına göre tanzim etmekten memnudur. Bir devlet ki, fazla olarak ecnebilere üzerinde hakkı kazasını tatbikten mahrumdur. Böyle bir devlete bittabi ki müstakil denilemez. Devletin ve milletin hayatına vuku bulan müdahelat yalnız bu kadar da değil. Doğrudan doğruya milletin ihtiyacı hayatiyesinden olan mesela şimendifer yapmak için. Mesela fabrika yapmak için, mesela her şey yapmak için devlet serbest değildi. Behemehal müdahale vardı. Binaenaleyh, hayatını temelinden men ettirilen bir devlet müstakil olabilir mi? Arz ettiğim gibi hakikatte devlet istiklalini çoktan kaybetmişti. Ve Osmanlı ülkesi ecnebilere serbest müstamersinden başka bir şey değildi. Ve Osmanlı halkı içerisinde Türk milleti de tamamen esir bir vaziyete getirilmişti. Bu netice arz ettiğim gibi milletin kendi iradesine ve kendi hâkimiyetine malik bulunmamasından ve bu irade ve hâkimiyetin şunun bunun elinde istimal edile gelmiş olmasından neşet ediyor, o halde katiyetle diyebiliriz ki biz milli bir devir yaşamıyorduk ve milli bir tarihe malik bulunmuyorduk¹⁸. ...”

Savaştan sonra kurmayı planladığı yeni Cumhuriyetin ekonomisinin nasıl olacağı bu konuşmalarda açıkça belli oluyordu. Ulu önder ekonomik yönden tam ve bağımsız bir ülke istiyordu. Kurmayı planladığı Cumhuriyeti bu temeller üzerine kurdu. Tabii gelinen süreçte ondan sonra emaneti alan bizlerin onun istek ve arzularına ne kadar sahip çıktığımız hususunda kendimizi sorguya çekme gerekliliği ortadadır.

¹⁷ <http://www.gumruk.gov.tr/tr-TR/tanitim/Sayfalar/tarihce.aspx>

¹⁸ **Söylev II**, s. 103-104

Osmanlıdan, Cumhuriyete ve bugüne kadar gümrük teşkilatının idari yapılaşmasını ve bu meyanda gümrük işlemlerine ilişkin yasal düzenlemeleri ve bunun yanı sıra kaçakçılıkla mücadelede kat edilen yollara kısaca değinecek olursak;

İkinci Meşrutiyet döneminde gümrük tekniği ile ilgili çeşitli çalışmalar vardı. Bu çalışmalar için İngiltere'den gümrük uzmanı Sir Richard CRAWFORD davet edilmişti. Bu dönemde İngiliz gümrük uzmanının tavsiyesi üzerine ve 1909 yılında çıkarılan bir nizamname ile ilk defa beyanname sistemine geçilmiştir.

İkinci Meşrutiyet döneminde memurların yetiştirilmesi için kurslar düzenlenmiştir. Avrupa gümrüklerinde incelemeler yapmak üzere kursu başarı ile bitirenler arasından 1911 tarihinden itibaren ilk defa yurt dışına eleman gönderilmiştir. Bu dönemde yapılan çalışmalardan biri de yeni bir gümrük tarifesinin hazırlanması ile ilgilidir. Bu döneme gelinceye kadar gümrüklerimizde kıymet sistemi uygulanmakta iken hazırlanan 1916 tarihli spesifik gümrük tarifemiz 1 Eylül 1916' da yürürlüğe girmiştir.¹⁹

İlk Gümrük Komisyonculuğu mesleğinin atamaları bu dönemde görülmektedir. 1916 tarihli ilk Gümrük tarifesini ve ardından da 1918 tarihli ilk Gümrük kanununu görülmektedir.

Cumhuriyet dönemi her alanda olduğu gibi, gümrüklerimiz konusunda da önemli gelişmelerin yaşandığı bir dönem olmuştur. Çünkü Devleti kuran irade bağımsızlığın ekonomik bağımsızlıktan ve bunun da gümrüklerden geçtiğini çok iyi biliyordu. Lozan anlaşmasına bağlı Ek Ticaret Anlaşması dolayısıyla bir bekleme dönemi vardı. Görüldüğü üzere Cumhuriyet döneminin başlarında gümrük mevzuatı çeşitli kanun, kararname ve tefsirlerle oldukça karışık idi. Bunun yeni Gümrük Tarifesini hazırlamak üzere Bakanlar Kurulu Kararı ile bir komisyon kurulmuş olup, 01.06.1929 tarihli 1499 sayılı ilk "Gümrük Tarifesi Kanunu"1 Ekim 1929 tarihinde uygulanmaya konulmuştur. Böylece gümrük mevzuatı ilk defa bir bütün halini almıştır. Bu kanunun büyük bir bölümünü oluşturan "Gümrük İthalat Umumi

---

¹⁹ "Gümrükten Yansımalar", Gümrük Müsteşarlığı Yayınları, Ankara 2004, s.29

Tarifesi Cetveli” ÷lkeye getirilecek eşyanın her 100 Kg.1 üzerinden vergi alınmasını öngör÷lmüştür.

Bu ilk Türk Gümrük Tarifesi Kanunu ve İthalat Umumi Tarifesi spesifik sistemi esas almaktadır. Bu tarifenin başlıca özelliği bağımsız, tek dereceli ve azami bir tarife olması, mali ve koruyucu amaçları bir arada toplamasıdır. Bu tarife ile gümrük resimleri artmakta ve korumacılık dönemi başlamaktadır. Bu tarife uygulaması dolayısıyla Güney ve Güneydoğu sınırlarımızda başlayan kaçakçılık faaliyetlerini önlemek için 2.6.1929 da 1510 sayılı ilk Kaçakçılığın Men ve Takibi Kanunu yürürlüğe konulmuştur.²⁰

İlk kaçakçılık kanunu 10.12.1927 tarih ve 1126 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanun, ikincisi ise 15.06.1926 tarih 1510 sayılı kanundur. 1126 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanunun ve 1510 sayılı kanunun her ikisi de suç ve ceza kanunları arasında ve bu özelliği ile tamamlayıcı ceza kanununun oluşturan kurallar arasında bulunmaktadır.²¹

Bu iki kanundan sonra yürürlükte olan 07.01.1932 tarihli 1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanun kullanıma girmiştir. Bu kanun Türkiye’de ithal ikameci dış ticaret politikasının uygulandığı ve dünyanın da büyük sıkıntıda olduğu zamana rastladığı için kanun büyük ölçüde özneşartları ve tercihleri yansıtmakta olup, ithalat eksen üzerine oluşturulmuştur. İthalat kaçakçılığı bu kanunda yer aldığı halde, ihracat kaçakçılığı yönünden eksikleri olup suç vasfı alenen belirlenmemiştir.²²

1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanunun da yer alan suçlar, bunlara uygulanacak müeyyideler ve tedbirler, yargılama usulü ve infaz ile ilgili özel düzenlemeler ile karşılaştırıldığında, en kapsamlı kanun özelliğini taşımaktadır.²³

²⁰ <http://www.gumruk.gov.tr/tr-TR/tanitim/Sayfalar/tarihce.aspx>

²¹ EREM Faruk , **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, Cilt1 3. Baskı, Ankara 1993 , s. 70.

²² TBMM, ‘‘ Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Tasarısı Hakkında İçişleri ve Adalet Komisyonu Raporları ‘‘ 22/1 Yasama yılı 2003. s.14

²³ KARAKAŞ Birsen, **Türk Hukukunda Gümrük Kaçakçılığı Suçları**, Ankara 2004, s. 1.

07.01.1932 tarihli 1918 sayılı kaçakçılık kanunu gelişen ihtiyaçlar ile birlikte zamanla değişikliğe uğramıştır. Bu yüzden yürürlüğe girmiş olduğu tarihten itibaren toplam 32 sefer değiştirilmiş olan 1918 sayılı kanun, en kapsamlı değişikliğe 07.09.1956 tarihinde 6829 sayılı kanun ile olmuştur. Yapılan değişiklik sonucunda 1918 sayılı kanunun dönem ihtiyaçlarını daha iyi karşılanabileceği düşünülmüştür. Örneğin; 05.06.1985 tarihli 3217 sayılı kanun ile “ekonomik suç, ekonomik ceza” ilkesi, 1918 sayılı kanun genel prensip olarak kabul edilmiştir. Tüm bu değişiklikler sonucunda 1918 sayılı kanunun istenilenin tam aksine büyük ölçüde bozulmuştur.

07.01.1932 tarihinden bu yana yürürlükte bulunan 1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanunda yapılan değişiklikler sonucunda oluşan yamalı mevzuat ve önemsenmeyen sosyal ve ekonomik tedbirlerle kaçakçılıkla mücadele edilmesinin zor olduğu anlaşılınca,²⁴ bu kanun sonucunda 19.07.2003 tarihli 25173 sayılı resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu ile yürürlükten kaldırılmıştır.

4926 sayılı kanunun kabul edilerek 1918 sayılı kanunun uygulamadan kaldırılması nedenleri ise; Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü tarafından TBMM Başkanlığı'na sunulan kanun tasarısı genel gerekçesinde “Zaman içerisinde suç tanımlarında önemli değişiklikler olmuştur. Şöyle ki; 1932 yılında önem arzeden aşırı korumacılık, tekelcilik 2000’li yıllarında yerini serbest piyasa ekonomisi koşullarına terk etmiştir. Süreç içerisindeki bazı mallardaki (ispirto, ispirtoyu içkiler, tuz gibi) tekel kaldırılmış, dolayısıyla tekel suçları esas alınarak hazırlanmış olan 1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanun bu yönüyle uygulanmaz olduğu” belirtilmiştir.²⁵

Cumhuriyet döneminin yakın tarihi içinde Gümrük teşkilatı açısından gerçekleştirilen en önemli çalışmalardan birisi de Avrupa Topluluğu ile Türkiye arasında sağlanan “Gümrük Birliği” konusunda olmuştur. Türkiye ile Avrupa Ekonomik Topluluğu arasında 1.1.2.1964 tarihinde yürürlüğe giren Ankara Anlaşması ile başlaya, 23.11.1970 tarihinde imzalanan ve 1.1.1973 tarihinde

---

²⁴ ERGÜN Teoman, “Kaçakçılık Kanunu Uygulamasında Özellik Gösteren Bazı Sorunlar” **Adalet Dergisi**, Ankara 1970, s. 26

²⁵ TOKGÖZ,a.g.t., s.1

yürürlüğe giren katma Protokolle devam eden bir sürecin sonucu olarak, Türkiye-Avrupa Topluluğu 36.ncı Ortaklık Konseyinin 6.3.1995 günlü Kararı ile 1.1.1996 tarihinde başlamak üzere taraflar arasında bir “Gümrük Birliği” tesisi öngörülmüştür. Avrupa Birliğine giden süreçte de, AB normlarına uygun olarak hazırlanan ve 05.02.2000 de yürürlüğe giren:

- AB mevzuatına uyumlu,
- Kaynakların daha verimli olarak kullanılmasını sağlayan,
- Basit ve kolay anlaşılabilir,
- Bürokratik formaliteleri en aza indiren,
- Vatandaşa güveni esas alan,
- Eşyanın ekonomiye süratle kazandırılmasını amaçlayan,
- Türk müteşebbisin rekabet gücünü arttıran,
- Uluslararası ticarete uyum sağlayan,
- Seçici ama daha etkili gümrük denetimi sağlayan,
- Gümrük işlemlerinin bilgisayar ortamında yapılmasını ana hedef belleyen, halen kullanmakta olduğumuz 4458 sayılı Gümrük Kanunu hazırlanıyor.

Diğer taraftan 4926 sayılı 10.7.2003 tarihinde yürürlüğe giren ve daha ziyade ekonomik suçta ekonomik cezayı öngören, ihracat ve ithalata yönelik cezaları yeniden düzenleyen, Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu kabul edilmiştir. Bu yasa yürürlüğe girdikten sonra 4 yıl bile geçmeden 5607 sayılı 21.3.2007 tarihli yasa ile

bütün gümrük suçlarına daha ağır hürriyeti bağlayıcı cezalar getiren yeni bir hukuki düzenleme yapılmıştır.

Bugün Türk Gümrük İdaresi, Merkez ve Taşra teşkilatı ile Avrupa Birliğine bütünleşme yönünde öngörülen bütün düzenlemeleri yapmış, Otomasyon ve Modernizasyonunu tamamlamış, uzmanlaşmış personeli ile çağdaş ve modern gümrük idaresi haline gelmiştir.²⁶

1.5 Gümrük Kanunu ve Yönetmeliği

Türkiye'nin AB Gümrük Mevzuatına uyum çalışmalarının bir sonucu olarak AB Gümrük Kodu esas alınarak ve günümüz ihtiyaçları da göz önünde bulundurularak hazırlanan 27/10/1999 tarihli ve 4458 sayılı Gümrük Kanunu 04/11/1999 tarihli ve 23866 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak 05/02/2000 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Gümrük Kanununa bağlı olarak Gümrük Yönetmeliği de 20/01/2000 tarihli ve 29939 (mükerrer) sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Günümüzde uygulanan gümrük yönetmeliği 17/06/1998 tarihli, 23375 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren ve bu tarih itibariyle sadece Atatürk Hava Limanı Müdürlüğü'nde uygulanan "Bilgisayar Bulunan Gümrük İdarelerinde Yürütülecek İşlemlere İlişkin Yönetmelik" in yeniden düzenlenerek 31/5/2002 tarih ve 24771 sayılı (Mükerrer) Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmesiyle uygulanan Gümrük Yönetmeliğidir. Gümrük Kanunu ve Gümrük Yönetmeliği dışında tamamlayıcı niteliğe sahip ve daha çok Gümrük Kanunu ve Gümrük Yönetmeliğinin bazı maddelerinin uygulanma usul ve esaslarının belirlendiği Bakanlar Kurulu Kararları, Yönetmelikler, Tebliğler tasarruf olunmuş ve tasarruf olunmaya devam edilerek, Ayrıca Gümrük Müsteşarlığınca yayımlanan Genelge ve tasarruflu yazılar ile Gümrük işlemleri yürütülmektedir.

---

²⁶ <http://www.gumruk.gov.tr/tr-TR/tanitim/Sayfalar/tarihce.aspx>

Ülkemizde uygulanan gümrük mevzuatı Avrupa birliği gümrük mevzuatına hemen hemen tam uyumlu hale getirilmiştir. Bu uyumu sağlamakla ülkemiz taraf olduğu DTÖ (Dünya Ticaret Örgütü ve DGÖ (Dünya Gümrük Örgütü) gibi uluslar arası örgütlerin eşgüdümünde sağlanan anlaşmalardan kaynaklanan yükümlülüklerini de yerine getirmiş olmaktadır.

Gümrük Mevzuatının kapsamı aşağıdakilerden oluşur;

- 4458 sayılı Gümrük Kanunu
- Gümrük Yönetmeliği
- 5607 sayılı kaçakçılıkla Mücadele Kanunu
- Gümrük Giriş Tarife cetveli
- Tasfiye Tüzüğü
- Yönetmelikler
- Kanun ve Yönetmelik bazı maddelerinin uygulanma usul ve esaslarının belirlendiği Bakanlar Kurulu Kararları
- Tebliğler
- Genelgeler
- Gümrük Tarife Cetveli İzahname
- Tasarruflu yazılar

Yukarıda da belirtildiği gibi Gümrük Mevzuatı, Gümrük Kanunu, Gümrük Yönetmeliği, 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele kanunu ile bunlara dayanılarak çıkarılan tebliğ ve genelgeler bütününden oluşmaktadır. Tebliğ ve genelgeler

uygulamaya ilişkin detay ve özel durumları düzenlediği için genel olarak 4458 sayılı Gümrük Kanunu ve Gümrük Yönetmeliği ele alınacaktır.

4458 sayılı Gümrük Kanunu sistematik olarak 13 kısım ve her kısımda kapsamına göre bölüm ve ayrımlardan oluşmaktadır.

4458 sayılı Gümrük Kanunu, daha önce de belirtildiği gibi 04/11/1999 tarihli Resmi Gazetede yayımlanmış ve yayımından üç ay sonra 05/02/2000 tarihinde yürürlüğe girmiştir. 248 madde, 13 kısım, 37 bölüm ve 14 ayrımdan oluşmaktadır.

Çalışmanın bütünlüğünü bozmaması açısından mevzuatlar ekler bölümünde yer almıştır.

1.6. Kaçakçılıkla Mücadele

Kanunda ifade edildiği üzere kaçakçılık; ülkemize ithali ya da ülkemizden ihracı yasak olan veya ithal ve ihracı gümrük muamelesine tabi olan bir maddeyi gümrük işlemleri yaptırılmadan ithal-ihraç etmek ve bu maddeleri yurt içinde satmak ve satın almaktır.

Ayrıca, devletçe ihraç şartıyla müşteriye satılan bir malın iç piyasada tüketime sunulması ya da zorunlu haller olmadıkça süresi içinde ihraç edilmemesi, devletin tekeli altında bulunan maddeleri yetkili olmaksızın ülkemize ithal etmek veya ithale teşebbüs etmek, ülke içinde bir yerden başka bir yere sevk etmek, saklamak, satılığa çıkarmak veya satmak, bilerek kabul etmek, satın almak veya kullanmak, devletin tekeli altında bulunan maddeleri, ülke dâhilinde yetkili olmaksızın imal etmek veya imal için ithal etmek de kaçakçılık suçunu oluşturmaktadır.²⁷

“Kaçakçılık” ifadesi, sözlük anlamı ile , bir devletin yasalarına karşı gelinerek yapılan ticaret ya da bir ülkeye gümrüğü ödenmemiş, yasaklanmış bir malı ülkeye

---

²⁷ <http://www.kom.gov.tr/Tr/KonuYazdir.asp?CKey=59>

sokmak veya gizli olarak sezdirmeden kaçırma işidir ve bu işi yapana da ‘kaçakçı’ denilmektedir.²⁸

Terim anlamıyla kaçakçılık ise, muayyen bir haksızlık muhtevasına sahip olmakla beraber, yasalarla yaptırıma bağlanan ve temelinde ekonomik ve mali sebepler yatan bir girişimdir.²⁹

Bu girişim, ülkeden çıkan eşya için, ‘ihraç(çıkış) kaçakçılığı’; ülkeye giren eşya için, ‘ithal(giriş) kaçakçılığı’ şeklinde sınıflandırılmaktadır. Kaçakçılık fiilleri, taşıdığı amaca göre ise, şu şekilde tasnif edilmektedir:

- İthalat ve ihracat vergilerini ödememeyi veya eksik ödemeyi amaçlayan kaçakçılık fiilleri,
- Eşyanın ithali veya ihracı ile ilgili konulan kayıt ve kısıtlamalardan kaçınmayı amaçlayan kaçakçılık fiilleridir.

Uygulanış tarzları itibariyle ise, kaçakçılık fiilleri şu şekilde sınıflandırılmaktadır:

- Ülke sınırlarından veya belirlenmiş gümrük kapılarından gümrük işlemi yapılmaksızın eşyanın geçirilmesi, Gümrük rejimlerinin ihlalidir.³⁰

Ülkemizde ilk olarak, 16. yüzyılın sonlarında bozulmaya başlayan ekonomik ortamda, maden kaynaklarımızın ilgi görmesi üzerine, devletin bu kaynakları dışarıya satılmasını yasaklamasıyla ihraç kaçakçılığı ortaya çıkmış; batının işlenmiş sanayi ürünlerini ülkede pazarlanmasını sınırlamak için konulan gümrük duvarlarıyla ise, ithalat kaçakçılığı ortaya çıkmıştır.³¹

---

²⁸ Türk Dil Kurumu, **Türkçe Sözlük**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2005, s.1023.

²⁹ ARDIÇ Kamuran, **Türkiye’de Kaçakçılık ve Mücadele**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, 1990, s.5.

³⁰ BİLİCAN Nazım, GÖKÇELİK Cahit, TOPÇUOĞLU Gülsen, **Açıklamalı 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu**, Ayrıntı Basımevi, Ankara, 2007, s.1.

³¹ ARDIÇ, a.g.t. s.9.

Bölgesel, ulusal ve küresel değişim ve dönüşümlerin direk ya da dolaylı yansımalarının sonucu olarak ortaya çıktığı varsayılan kaçakçılık suçları; ülke ekonomisini ve kamu düzenini olumsuz yönde etkileyerek serbest pazar ekonomisinin temel dinamikleri olan; rekabet, kişisel girişimler, fiyatların oluşması, mal ve hizmetlerin sunulmasında arz talep dengesinin sağlanması gibi unsurları tahrip etmekte, yerli sanayinin gelişmesini engellemekte ve terör örgütleri de dâhil olmak üzere farklı suç organizasyonları için önemli bir gelir kaynağı oluşturabilmektedir.³²

Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun vermiş olduğu bir kararda, hem kaçakçılık teriminin tanımı yapılmış, hem de bir devletin kaçakçılıkla mücadelede korumak istediğı menfaatler şu şekilde ifade edilmiştir:

‘Gümrük Kaçakçılığı: Yurda sokulması veya yurt dışına çıkarılması yasak olan şeyleri yasadışı yollardan yurda sokma veya yurttan dışarı çıkarma yahut girmesi ve çıkması serbest ve fakat gümrük vergisine tabi malları vergi vermeden yasadışı yollardan yurda sokma veya yurttan çıkarma ve fiillere teşebbüs etmektir.

Devlet bir taraftan ekonomik faaliyetin normal bir şekilde işlenmesini sağlamak istemekte, diğer taraftan kendi gelir kaynaklarını muhafaza etmek maksadını gütmektedir. Bu iki menfaati sağlamak, esasta mali ve iktisadi tedbirlerle gerçekleştirilebileceğinden suç tehdidini, hapis cezasını mümkün mertebe az kullanmak gerekir.

Bir devletin ekonomik suçlarla mücadelesinde izlemesi gereken suç siyaseti ise, aynı kararda şu şekilde açıklanmıştır:

‘Ekonomik suçlarla mücadele konusunda en etkin silah, yine ekonomik, mali ve idari tedbir ve müeyyidelerdir. Hapis cezası ise, son çare sayılmak gerekir.

---

³² <http://www.kom.gov.tr/Tr/KonuYazdir.asp?CKey=59>

Şiddetli ceza sistemi özellikle ekonomik suçlara ters tepen bir silahtır. Ekonomik düzendeki aksaklıklar cezaların artırılmasıyla giderilemez.³³

Dünya Gümrük Örgütü Sekretaryası tarafından hazırlanan ve Güçlendirme Komitesi tarafından kabul edilen Ticari Kaçakçılıkla Mücadele El Kitabına göre ise, kaçakçılık şu şekilde tanımlanmıştır:

‘Ticari eşya sevkiyatı üzerindeki vergi, resim ve harçları ödemedenden kaçınmak veya buna teşebbüs etmek, ticari eşya için uygulanmakta olan yasaklama, sınırlama ve kısıtlamalardan kaçınmak veya buna teşebbüs etmek, herhangi bir vergi iadesi, sübvansiyon veya ödemeyi haksız yere almak veya buna teşebbüs etmek, iş hayatında meşru rekabet ilke ve uygulamalarını zedeleyici haksız ticari avantaj elde etmek veya buna teşebbüs etmek amacıyla gümrüklerin uygulanmasından sorumlu olduğu kural koyucu ve düzenleyici mevzuat hükümlerinin herhangi bir şekilde ihlali, kaçakçılık sayılır.³⁴

Buna göre, niteliği itibariyle, ülke ekonomisine zarar verici, toplumun güvenliğini ve sağlığını bozucu bir nitelik taşıyan kaçakçılık fiilleri, esas itibariyle gümrük ve dış ticaret mevzuatına aykırılık oluşturan eylemlerdir.

Dolayısıyla bir devletin kaçakçılıkla mücadelesinde nihai amaç, ülke ekonomisinin zarar uğramaması ve ülke güvenliğinin sağlanmasıdır.

Ülkemizde kaçakçılığı önleme, izleme ve soruşturmakla görevli kişi ve kurumlar vardır. Bunlar mülki amirler, gümrük ve gümrük muhafaza amir ve memurları, Emniyet, Jandarma ve Sahil Güvenlik Komutanlığına bağlı personellerdir. Kaçakçılıkla mücadele kanununun suç saydığı fiilleri önleme, izleme ve soruşturmakla yükümlüdürler ve kaçakçılık olayını öğrendikleri veya haber aldıkları

---

³³ KOCALAR Salih, TOSUN Kerim, YAĞCI Ali **Açıklamalı – İctihatlı – Gerekçeli 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu**, Kartal Yayınevi, Ankara, 2007, s.57 vd.

³⁴ AŞAR Mustafa, ‘‘Dünya Gümrük Örgütüncü Benimsenen Kaçakçılık Tanımı’’, **Gümrük Dergisi**,S. 42, Ekim 2000, s.81

veya rastladıkları andan itibaren bu kanunun kendilerine yüklediği görevleri hemen yerine getirmeye mecburdurlar.³⁵

Keza bir devletin kaçakçılıkla mücadelesinde üzerinde durması gereken hususları da, dört nokta da toplayabiliriz:

Birincisi, ekonominin kayıt altına alınmasıdır. Eğer bir ülkede, ekonomi kayıt altına alınabilirse, kaçakçıya hareket alanı kalmayacaktır.

İkincisi, kaçakçılıkla mücadelede idari ve cezai tedbirlerin yanı sıra ekonomik ve sosyal tedbirlerinden alınmasıdır. Özellikle 1918 sayılı Kanun'dan kaynaklanan boşluklar, davaların uzamasına sebep olmuş, kaçakçılığın yayılmasını menfi yönde etkilemiş; gümrük teşkilatında görevli memurlara tanınan geniş takdir yetkileri ise, çeşitli suiistimallere neden olmuştur.³⁶

Üçüncüsü, kaçakçılığın önlenmesi ile görevli kuruluşların faaliyetlerinin temeli olan istihbarata yeteri kadar önem verilmesi ve yeterli fonların ayrılmasıdır. Gerçekten de, ülkemizin kara ve deniz sınırlarının uzunluğu dikkate alındığında, kıyı ve sınır kapılarımızda görev yapmakta olan Sahil Güvenlik Komutanlığı, Gümrük Teşkilatı, Polis ve Jandarma teşkilatlarının koordinasyon ve denetimlerinin uyum içerisinde olması kaçakçılıkla mücadelede çok büyük önem taşımaktadır.

Dördüncüsü ise, kaçakçılıkla mücadelede uluslararası koordinasyonun sağlanması gerekliliğidir.

Bir yandan düşük risk ile yüksek gelirler elde edilmesine imkân sağlaması, diğer yandan da illegal faaliyetlerin sürdürülebilmesi için önemli bir kaynak teşkil etmesi nedeniyle, suç örgütleri mali suçlar veya daha özeldir kaçakçılık suçlarına daha fazla ilgi duymaya başlamışlardır. Suçla mücadelede her türlü gelişmeyi yakinen izleyen ve değerlendiren Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Birimleri, ülkemizin de içinde yer aldığı coğrafi bölge ve dünya ülkeleri için tehdit

---

³⁵ KCM TADOC Kaçakçılık ve Organize Suçlar Kitabı, 3. Baskı, Ankara 2004, s.93

³⁶ ARDIÇ, a.g.t,s. 21.

olarak algılanan bu suçlarla mücadeleye yönelik dinamik ve aksiyoner stratejiler geliştirmeye çalışmaktadır. Bu çerçevede Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Biriminin de katkılarıyla ilgili kurumlarca hazırlanarak yürürlüğe konulan 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanuna yeni bir anlayış ve mücadele perspektifi getirmiş durumdadır.³⁷

1.7. Kaçakçılık Türleri:

1.7.1. Narkotik Madde Kaçakçılığı:

Narkotik Madde Kaçakçılığı başlı başına bir çalışma konusu olduğu için bu çalışmamızda ana hatları ile ele alacağız.

Genel Olarak;

Sözlük anlamına göre uyuşturucu; uyuşturma özelliği olan, uyuşturan, duymaz hale getiren uyuşturucu ilaçlar olarak tanımlanmıştır³⁸. Yunanca uyku anlamındaki narco sözcüğünden gelmiş ve İngilizceye narcotic olarak geçmiştir. Uyuşturucu madde ise genellikle uyuşturma özelliğine sahip maddeleri ifade eder, bunlara narkotik maddeler de denir. Ancak bu kavram; keyif veren, kışkırtan, yatıştıran, uyanıklık sağlayan maddeler için de kullanılmaktadır³⁹.

Uyuşturucu madde tıp, kimya, eczacılık, sosyoloji ve hukuk gibi bilim dallarını ilgilendirdiği için tanımı ile ilgili farklı değerlendirmeler mevcuttur. Bu yaklaşımlardan bazılarını aşağıda yer verilmiştir:

“Kuvvetli ağrı kesici özelliği olan, bir kez kullanılmaları durumunda, kısa sürede alışma ve bağımlılık oluşturan ve santral sinir sistemine etkileri nedeniyle kişide genel bir durgunluk durumu yaratan maddeler”⁴⁰.

³⁷ <http://www.kom.gov.tr/Tr/KonuYazdir.asp?CKey=59>

³⁸ Meydan Larousse; “Uyuşturucu”, C.12, İstanbul 1981, s.487.

³⁹ KCM TADOC Kaçakçılık ve Organize Suçlar Kitabı 3. Baskısı, Ankara 2004, s. 3

⁴⁰ Adalet Dergisi, “Gençlik Özel Sayısı”, Ekim 1985, s.257

“Bir insanın normal fizyolojik fonksiyonlarının ağırlaşmasına sebep olan maddeler”⁴¹.

“Canlı varlıkların bedeni ve ruhi faaliyetlerini geçici olarak, bütün yakın bir oranda değiştiren, normal çalışmalarının dışına çıkartan –bitkisel, sentetik-bileşimlerdir”⁴².

Tıp açısından en kapsamlı tanım ise, Dünya Sağlık Örgütü(WHO) tarafından yapılmıştır; “Bitkisel kökenli veya sentetik olup, merkezi sinir sistemini etkileyerek fiziksel ve/veya ruhsal bağımlılık hallerine yol açan, bazı durumlarda tek konulu(kullanmanın devamı üzerine dozajı artırma ihtiyacının duyulması), diğer bazı durumlarda ise çift konulu(aynı kişinin değişik uyuşturucuları kullanması) tutku yaratan bütün maddeler uyuşturucu madde sayılır”⁴³.

“Farmakolojik özellikleri nedeniyle merkezi sinir sisteminde yıkıcı etkilenmeler meydana getiren, kişide ruhsal ve fiziksel bağımlılık oluşturan maddeler”⁴⁴.

“Besin kapsamı dışında kalan, kimyasal yapısı ve fonksiyonları nedeniyle yaşayan canlı organizmaya zararlı etki eden maddeler”⁴⁵.

Mevzuat Açısından

Uyuşturucu madde terimi 2.6.1941 tarihinde TCK’nın 4055 sayılı kanunla değiştirilen 403. maddesine alınmıştır. Bununla beraber bu terim ilk kez, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının 1928 yılında çıkan “Uyuşturucu Maddeler Hakkında Kanun”da kullanılmıştır⁴⁶.

---

⁴¹ SAVAŞ Vural, MOLLAMAHMUTOĞLU Sadık; **Türk Ceza Kanununun Yorumu**, İstanbul 1995, C.3, s.3348.

⁴² KIZILYALIN Ahmet Arif.; **Uyuşturucu Zehirler ve Cinsel Çılgınlıklar**, İstanbul 1983, s.9.

⁴³ **KCM TADOC Kaçakçılık ve Organize Suçlar Kitabı 3. Baskısı** Ankara 2004, s.3

⁴⁴ CANDAN Ömer .**Türkiyenin Üniter Yapısı Bakımından Organize Suç Örgütleri Ve Stratejik Çözüm Hedefleri**, Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü Sosyal Bilimler Enstitüsü Strateji Bilimi Bölümü, Yüksek Lisans Tezi, Gebze, 2009, s.119

⁴⁵ AKÇASU Alaattin.; “11.Ulusal Adli Tıp Günleri”, Panel 1, Antalya 1989, s.10.

⁴⁶ SAKA Reşat, **Uyuşturucu Maddeler Hakkında Millî ve Milletlerarası Hukuki ve Sosyal Durum**, İstanbul 1984, s.161.

Günümüzde TCK'da uyuşturucu maddeler tek tek sayılmamakla birlikte şu şekilde bir genel değerlendirme yapılabilir; Ülkemizin taraf olduğu uluslar arası sözleşmelerde, kanunlarımızda veya kanunlarını verdiği yetkiye dayanan bakanlar kurulu kararlarında uyuşturucu madde olduğu kabul edilerek; tıbbi ve bilimsel amaçlar dışında imali, ithali, ihracı, satılması, satın alınması, bedelsiz devredilmesi, bedelsiz devralınması, bulundurulması, sevk edilmesi, nakledilmesi, kullanılması yasaklanan ya da ruhsata bağlanan; ruhsatsız veya ruhsata aykırı olarak, belirtilen eylemlere konu edilmesi suç oluşturan doğal ve yapay maddelerdir⁴⁷.

1.7.1.1. Uyuşturucu Maddelerin Sınıflandırılması

Uyuşturucu maddeler türlerine göre aşağıdaki sınıflandırmaya tabi tutulabilir;

1.1 Afyon ve Türevleri

a) Afyon

Haşhaş adlı bitkinin olgunlaşmamış kapsüllerinin çizilmesi sonucu içinden akan sütün yoğunlaşp katılaşması ile elde edilir. Elde edilişin akabinde yumuşak ve elastikidir. Durdukça sertleşir, kırıldığı zaman parçalar ayrılır. Koyu kahverengi görünümü, hoş olmayan kokusu ve acı bir lezzeti vardır⁴⁸.

Afyonda alkaloidlerin yanı sıra mekonik asit, laktik asit, özellikle alkaloidlerin bağlı bulunduğu sülfirik asit ve organik asitler, reçineler ve %20 civarında nem bulunur. Afyonun ihtiva ettiği bileşenlerin oranı, bitkinin büyümesi aşamasında, bölgenin rakımı, iklimi, toprağın verimliliği, gübreleme, nem miktarı, haşhaştan sütün alınma zamanlaması, afyonun türü gibi faktörler bağlıdır⁴⁹.

⁴⁷ KCM TADOC Kaçakçılık ve Organize Suçlar Kitabı 3. Baskısı, Ankara 2004, s.3.

⁴⁸ KIZILYALIN Ahmet Arif.; Uyuşturucu Zehirler ve Toksikomani, İstanbul 1970, s. 26.

⁴⁹ KCM TADOC Kaçakçılık ve Organize Suçlar Kitabı 3. Baskısı Ankara 2004, s.4

Uluslararası sözleşmelerde ve ticarete mahiyeti itibariyle afyon üç şekilde ele alınmaktadır. Paketlenme ve nakledilme için gerekli işlem dışında başkaca işlem den geçmeyen, kendiliğinden koyulaşmış afyona ham afyon denir. Kullanmaya elverişli hale getirilmesi için kaynatma, mayalandırma gibi bir takım özel işlemlerden geçirilen afyona hazırlanmış afyon veya içim afyonu ismi verilir. Tıbbi alanda kullanılmak üzere gerekli işlemlere tabi tutulan afyon türüne de tıbbi afyon denilmektedir⁵⁰.

b) Eroin

Ham afyonun bileşiminde bulunan alkaloidlerden biridir. Diğer alkaloidler gibi uzun süreli çalışma istemeden basit, pratiğe dayanan bir laboratuvar çalışmasıyla Diacetylmorfin elde edilir⁵¹. Eroinin imalat sırasında aldığı renk itibari ile isminde farklılıklar yaşanır. Esmer olanlar “Meksika Eroini”, pembe olanlar “Çin Eroini” olarak piyasada bulunabilmektedir. Literatürde 1 numaradan 4 numaraya kadar (renklerine göre) sıralanmaktadır⁵².

1.2 Kenevir ve Türevleri

a) Esrar

Afyon gibi çok eskiden beri tanınan esrar “Cannabis Sativa” ve bunun çeşitleri olan “Cannabis İndica”, “Cannabis American” dan elde edilir. Uluslararası ismi “Haschisch”dir⁵³. Esrar kenevir bitkisinin yapraklarını ve çiçek açan üst kısımlarını kurutmak suretiyle elde edilen, kenevirin en basit halidir. Kenevir bitkisinin tüm kısımları uyuşturucu üretmek için kullanılabilirlikle birlikte, uyuşturucu üretiminde genellikle bitkiden alınan çiçekler kullanılmaktadır. Çiçekler tamamen olgunlaştıktan sonra bitkiden alınır ve kaliteli olmaları için saplarından, gövdelerinden ve küçük yapraklarından arındırılır. Bitkiler daha sonra uygun bir

⁵⁰ KURT Şahin.; Uygulamada Uyuşturucu Madde Suçları ve ilgili Mevzuat, İstanbul 1992, s.18.

⁵¹ KIZILYALIN Ahmet Arif.; Uyuşturucu Zehirler ve Cinsel Çılgınlıklar, İstanbul 1983, s.36.

⁵² KCM TADOC Kaçakçılık ve Organize Suçlar Kitabı 3. Baskısı Ankara 2004, s.5

⁵³ GÜNAL Yılmaz.; Uyuşturucu Madde Suçları, Ankara 1976, s. 23,24.

şekilde kurutulur ve bozulmamaları için paketlenir. Toz esrar, Kubar esrar, Paspal esrar gibi türleri mevcuttur⁵⁴.

Esrar tütüne karıştırılarak sigara gibi içilir. Macun ve sıvı hale getirilmiş esrar ağızdan da alınabilir. Ağız yoluyla genellikle tereyağı, bal veya tatlılarla karıştırılarak kullanılır. Bu durumda etkileri geç başlamasına (30-40 dk.) rağmen, oldukça uzun sürer (4-6 saat). Esrarı alkollü içki veya çok şekerli sıcak kahve içerisine koyup içenlerde vardır. Kullananların günde ortalama olarak aldıkları miktar 5 gramdır. Bununla birlikte 2-10 gram arasında değişir⁵⁵.

Son zamanlarda, özellikle esrar tüketiminin serbest bırakılması yolunda görüşlerin yaygınlaştığı gözlenmektedir. Buna gerekçe olarak esrarın insan vücudu üzerinde yaptığı tahribatın alkol ve sigaradan fazla olmadığı, hatta alkol ve sigaranın daha da zararlı olduğu ileri sürülmektedir. Bugün Hollanda'da esrar gibi hafif uyuşturucu maddelerin serbestçe satıldığı, bazı ülkelerce de serbestlik konusunda ciddi tartışmaların yapıldığı bilinmektedir. Buna rağmen çoğunlukla kalan birçok ülke henüz bu konuda serbestlikten yana değildir⁵⁶.

1.3 Kokain ve Türevleri

a) Kokain

Kokain, koka yapraklarından bir çözücüyle genellikle gazyağı ile birlikte ezilerek çıkarılan koka macununun hidroklorid asit eklenip ısıtılması neticesinde elde edilir. İmalat şekli eroine benzer fakat kullanılan kimyasal maddeler bakımından farklılık vardır. Yılda 1200-1900 kg. kokain tıbbi kullanım için meşru olarak imal edilirken, bundan kat kat fazlası kaçakçılar tarafından yasa dışı amaçlar için üretilmekte ve pazarlanmaktadır. Yaklaşık 300 kg. koka yaprağından 1/2 kg. kokain

---

⁵⁴ KCM TADOC Kaçakçılık ve Organize Suçlar Kitabı 3. Baskısı, Ankara 2004, s.5

⁵⁵ ERGÜL Ergin; "Uyuşturucu Maddeler ve Suçları", Yetkin Yayınevi, Ankara, 1997, s. 14.

⁵⁶ KURT a.g.e.,s.27.

elde edilmektedir. Bu madde genellikle asit borik veya sodyum bikarbonat gibi beyaz toz halinde maddelerle karıştırılarak saflığı azaltılmaktadır⁵⁷.

Kokain ilk önce taşkınlık, şehvet ve kuvvet, 3-4 saat sonra durgunluk, uyku gelmesi gibi belirtiler gösterir. Kullananlar vücutlarında bit, pire gibi hayvan olduğunu sanıp ayıklama hareketleri yaparlar. Hezeyan, korku, kırmak-dökmek gibi reaksiyonlar gösterirler. Bu maddeyi kullananlar her türlü suça elverişli bir insan kişiliğine ulaşırlar⁵⁸.

Kokain alışkanlığına yakalanmış kişilerin tedavisi mümkün olup, diğer zehirlerden farklı olarak birden zehri kesme ölüm meydana getirmez. Bu nedenle hastanın tecrit edilmesi ve kokainin kesilmesi suretiyle iyileşme sağlanır⁵⁹.

1.4 Sentetik Uyuşturucu Maddeler

Tıbbi gayeler için kullanılan sentetik uyuşturucu ilaçlar, psikotropik maddeler ismiyle anılmaktadır. Psikotrop; ruhsal durumları etkileyen ilaçlar verilen isimlerdir. Bu ilaçlar yatıştırıcı veya uyarıcı olabilir. Ruhsal hastalıkların tedavisinde kullanılan bu tür ilaçların bağımlılık yaptığı bilinmektedir. Kullanımı çeşitli ülkelere sıkı denetime tabi tutulmuş, bazılarının tedavide kullanılması yasaklanmıştır. Ülkemizde 1985 yılında kırmızı ve yeşil reçetelerin yürürlüğe girmesiyle bu tür ilaçların kullanımı denetim altına alınmıştır⁶⁰.

1.5 Amfetaminler

Amfetaminler merkezi sinir sistemini uyaran eczalardır. Tıbbi olarak, uyku hastalığı hallerinde, daha az yemek için şişmanlık hallerinde kullanılırlar. Amfetamin sentetik uyuşturucular kategorisinde yer alan anan uyuşturucudur ve en eski, en iyi

---

⁵⁷ KCM TADOC Kaçakçılık ve Organize Suçlar Kitabı 3. Baskısı, Ankara 2004, s.7.

⁵⁸ OKUR Tanzer.; Niçin Uyuşturucu Değil, Niçin Değil Serisi, Haziran 1975, s. 58

⁵⁹ KURT a.g.e., s. 28.

⁶⁰ KURT a.g.e.,s.28,29.

bilinen, bu grupta en çok kullanılan maddedir. Bu uyuşturuculardan belirli isimlerle en yaygın olarak kullanılanlar Captagon ve Extacy isimli türlerdir⁶¹ .

1.6 Metamfetaminler

Metamfetamin, bir amfetamin çeşididir ancak bazı açılardan daha kuvvetlidir. O nedenle de etkileri daha “keskin” hissedilir. Metamfetamin en çok beyaz toz olarak tüketilir. Ayrıca, “buz” adı verilen kristal formlarda da kullanılabilir. Buz, uyuşturucunun görüntüsünden gelmektedir. Uyuşturucu genellikle şeffaftır. “Buz”, kırık ya da ezilmiş cama, çekilmemiş tuza benzer. “Buz” özellikle içimlik olarak üretilir⁶²

1.7.2. Silah ve Mühimmat Kaçakçılığı:

Öncelikle Silah ve mühimmatın tanımlarını verecek olursak;

a. Silah: Saldırı veya savunma amacıyla, kullanılanın tabii gücü üzerinde farklılık meydana getiren yakın ve uzaktan canlıları öldüren veya yaralayan, cansız hedefleri tahrip veya imha eden ve yasak olduğu kanunlarla belirlenen her türlü araç gereç ve donanımlardır.

b. Mühimmat: Ateşli silahlarda kullanılan mermiler ile bunların unsurları olan barut, kapsül, patlayıcı maddelerin tamamı, yakıcı, aşındırıcı eczalar, boğucu ve kör edici gazlardır.

Bunlar meydana getirdikleri veya sebep oldukları ağır zararları nedeniyle silah kabul edilmiştir. Burada yakıcı, öldürücü aletlerden maksat dinamit veya bomba, barut veya benzeri maddeler veya ateşli eczalardır.⁶³

---

⁶¹ KCM TADOC Kaçakçılık ve Organize Suçlar Kitabı 3. Baskısı, Ankara 2004,s.8

⁶² KCM TADOC Kaçakçılık ve Organize Suçlar Kitabı 3. Baskısı, Ankara 2004,s.8

⁶³ <http://www.polisiye.com/devam.asp?yazid=21>

Güvenlik gereksinimi insan için vazgeçilmez önceliklerin başında gelmektedir. Devletler de kendi vatandaşlarına bu hizmeti sunmakla mükelleftir. Bir ülkede kamu güvenliği tam olarak sağlanmamışsa güvenlik kaygısı taşıyan vatandaşların silaha olan talebi çeşitlenerek artacaktır. Bunlara Türk toplumunun silaha olan geleneksel düşkünlüğü de eklendiğinde, bu suç türünü doğuran belirli bir talebin varlığı göz ardı edilmemelidir.

Silah-mühimmat kaçakçılığında ana amaç; diğer kaçakçılık suçlarında olduğu gibi maddi kazanç elde etmektir. Silah kaçakçılığının bireysel sebepleri olduğu gibi terör örgütlerinin eylem yapmak için gerek görmeleri ile birlikte yeni bir boyuta taşınmış olup, teröristlerin bazen kendi elemanları, bazen silah kaçakçılarından komisyon almak sureti ile veya terörü destekleyen ülkelerin gizli ya da açıktan yardımları ile ele geçirme olanakları bulabilmektedir.

Birleşmiş Milletler verilerine göre; 2004 yılı itibari ile dünya genelinde 638.9 milyon hafif silah bulunmaktadır. Bu silahların bir kısmı yasal olarak şahısların ve devlet güçlerinin elindeyken diğer kısmı ise suçlular ve organize suç gruplarının kullanımındadır. Onlarca yıl kullanımda kalabilen bu silahlar, küreselleşmenin de etkisiyle sınırların kalkması sonucunda farklı alanlara taşınabilmekte, bir suçludan başka bir suçluya geçebilmekte ve hatta bir kıtadan diğer kıtaya hareket edebilmektedir.

Soğuk savaş döneminin sona ermesiyle birlikte, klasik askeri tehditlerin yerini, başta uluslar arası terörizm olmak üzere, her türlü silahın kontrolsüz olarak yayılması, organize suçlar ve uyuşturucu madde kaçakçılığı gibi çok yönlü riskler ve tehditler almıştır. Bu tehditler içerisinde, küçük ve hafif silahlar uluslar arası ve ulusal boyutta insan güvenliğini tehdit eden en büyük tehlikelerden biri olarak değerlendirilmektedir. Küçük ve hafif silahların kolay elde edilebilmesi ve çatışma bölgeleri arasında serbest dolaşımı uluslar arası terörizmi ve bölgesel anlaşmazlıkları artırmaktadır.

Özellikle dünya üzerinde otoritenin ve düzenin bulunmadığı, karışıklık ve iç çatışmaların devam ettiği bölgelerde biriken silah ve mühimmatın, kaçakçılar tarafından çeşitli yollarla hedef olarak seçilen ülkelere sokulduğu görülmektedir.⁶⁴

Ülkemizde silah ve mühimmat kaçakçılığı olaylarını iki dönemde değerlendirmek mümkündür. Özellikle 1990 öncesi olarak ele alınabilecek birinci dönem içerisinde çok büyük miktarlarda silah ve mühimmat yakalamaları olmasına karşın, 1990 sonrası ikinci dönemde ise önemli azalmalar olmuştur. Bu azalmanın sebeplerine bakacak olursak;

- Günümüzde silah ve mühimmat kaçakçılığına göre daha fazla rant sağlayan diğer kaçakçılık türlerinin cazip hale gelmesi,
- Gelişen teknolojinin güvenlik güçlerince daha etkin kullanılması,
- Güvenlik teşkilatları arasında ki işbirliğinin en üst seviyede sağlanması
- Tüm bölgelerde mücadeleci ihtisas birimlerinin ihdas edilmesi,
- Personelin nitelik ve niceliğinin artması,
- Ülkemizde ruhsatlı silah alma imkanının yaratılmasıdır.⁶⁵

Ancak, günümüzde bütün dünyada olduğu gibi ülkemizde de işlenen suçlar nitelik ve nicelik olarak artma eğilimi göstermektedir. özellikle organize suç örgütlerinin tüm yasa dışı alanlarda faaliyet gösterdiği değerlendirildiğinde, suçun vazgeçilmez unsurlarından biri olan silaha ,suç guruplarının talebinin azalmadan devam edeceği ortadadır.

---

⁶⁴ ALKAN Necati, **Türkiye de Terörizm Dünü Bugünü Gelişimi ve Alınması Gereken Tedbirler**, Türk Tarih Kurumu, Ankara 2003, s. 35

⁶⁵ **KCM TADOC Kaçakçılık ve Organize Suçlar Kitabı 3. Baskısı**, Ankara 2004, s. 184.

Ülkemizde meydana gelen silah kaçakçılığı olaylarına bakıldığında; fabrikasyon silahların büyük bir bölümü Irak'ın kuzeyinden ülkemize sokulmaktadır.

Son olarak ABD'nin Irak'a askeri müdahalesinden sonra sınır illerimizde 2003 yılı Temmuz ayından itibaren silah-mühimmat kaçakçılığı olaylarında artış gözlenmiştir. Irak'ın kuzeyinde yıllardır süren otorite boşluğu, bu bölgede kaçakçılık faaliyetlerinin ülkemizi de etki altına almasına neden olmakta, bazı kişi ve marjinal grupların belli bir sermaye ile yüksek kazançlar elde etmeye yönelik faaliyetlerde bulunmasına yol açmaktadır.

Bu tür kaçakçılık faaliyetleri, Irak sınırına yakın yerlerde ikamet eden ve sınır bölgesini iyi bilen kaçakçıların sırtçılık yöntemi ve sınır ticareti kapsamında, Irak'tan taşımacılık yapan TIR, kamyon ve diğer araçların özel zulalarında gizlemek suretiyle yapılmaktadır. Sınır ticaretinin gümrük kapılarında oluşturduğu iş yoğunluğu, denetim zorluğu olarak karşımıza çıkmakta ve bu bölgeleri kaçakçıların vazgeçilmez bir güzergâhı haline getirmektedir.⁶⁶

Özellikle Doğu Karadeniz Bölgesi'nde yaşayan ve bu işi kendilerine meslek edinmiş bazı şahıslar, ilkel şartlarda el tezgâhlarında ürettikleri fabrikasyon ve emsallerine göre daha ucuz olan el yapımı silahlar ile talebin oluşturduğu pazardan belli bir pay alma gayreti içerisinde oldukları görülmektedir.

90'lı yıllardan itibaren MKEK tarafından Karadeniz Bölgesi'ndeki 8 ilimizde faaliyet göstermek üzere silah fabrikalarının açılmasıyla, ruhsata tabi yabancı menşeli tabancalara nazaran iç piyasamızdaki silah ihtiyacını legal olarak daha az bir ücretle karşılanmış, bunun sonucu olarak da bölgede el yapımı silah kaçakçılığının azalması sağlanmıştır. Özellikle cezaevlerinde bulunan suç örgütü elemanları tarafından talep edildiği veya edileceği değerlendirilen, gizlemede önemli ölçüde avantajlar sağlayan özel yapım silahların gündeme geldiği görülmektedir. Bu tarz silahlanmaların özel nedenleri bulunmaktadır.

---

⁶⁶ KCM TADOC Kaçakçılık ve Organize Suçlar Kitabı 3. Baskısı Ankara 2004 s.185

Ülkemizdeki silahlara olan özel ilginin yanı sıra taşınmasının ve saklanması daha kolay olması organize suç ve terör örgütlerinin de eylemlerinde özel yapım silahları kullanma potansiyelini artırmaktadır. Ayrıca, bu tür silahların ülkemizde olabilecek profesyonel suikast eylemlerinde de kullanılacağı değerlendirilmektedir.

Geleneksel olarak silaha düşkün olan toplumumuzun sahip olduğu ruhsatlı ve/veya ruhsatsız silahlar için silah başına alınabilecek fişek sayısının azlığından talebin karşılanamaması ve sabıkalı şahıslar ile suç gruplarının silah ve fişek elde etme istekleri, ülkemizdeki silah ve mühimmat kaçakçılığının en önemli sebebinin oluşturmaktadır.

Ülkemize yasa dışı yollardan giren silahlar ile ruhsatlı tabanca sayısındaki artış, fişek talebini de artırmıştır. Ruhsatlı av bayilerinin artan talep karşısında yüksek karlar elde etmek saikıyla kamu görevlilerinin de içinde bulunduğu organizasyonlar meydana getirdikleri ve tanzim edilen sahte belgelerle ilgili kurumlardan temin ettikleri tabanca fişeklerini illegal yollardan pazarlama çabasına girdikleri dikkat çekmektedir.

Ülkemizde meydana gelen uluslararası fişek kaçakçılığı olayları tetkik edildiğinde;

- Olayların birçoğunda yakalanan fişeklerin Çek yapımı S-B (Sellier-Bellot) LUGER marka 9 mm. çapında olduğu,
- Genellikle Avrupa ülkelerinden ülkemize uluslararası nakliyat yapan TIR'lar tarafından getirildiği,
- Yakalanan TIR şoförlerinin belirli bir bedel karşılığında fişekleri ülkemize getirdikleri,
- TIR'ların bağlı olduğu firmaların olayla ilgisinin bulunmadığı,

- Kaçakçıların Türk veya yabancı uyruklu oldukları,
- Ülkemize gönderilen fişeklerin, kaçakçıların yakınları tarafından piyasaya sürüldüğü,
- Kaçakçılıkta kullanılan TIR'ların Kapıkule Kara Hudut Kapısı'ndan giriş yaptıkları,
- Fişeklerin genellikle Karadeniz Bölgesi'ne götürülmek istendiği veya götürülerek pazarlandığı, bu yolla ülkemize giren kaçakçılığa konu fişek yakalamalarındaki rakamların iç piyasada önem arz etmediği tespit edilmiştir.⁶⁷

KOM Birimlerinin gerçekleştirdiği operasyonlarda Başkanlığın yaptığı analiz sonucu Ülkemize yönelik gerçekleştirilen silah ve mühimmat kaçakçılığının rotaları belirlenmiştir. Yakalamalardaki artış doğru hedef tayini ile paralellik arz etmektedir. Ülkemize yönelik silah ve mühimmat kaçakçılığı ile mücadelenin artarak devam edeceği belirtilmiştir. Unutulmamalıdır ki, Ülkelerin ve bir bütün olarak dünyanın güvenliği üzerinde zararlı etkileri olan, insanların refahı, sosyal ve ekonomik gelişmelerini ve barış içinde yaşama haklarını tehlikeye düşürecek ateşli silahlar ve mühimmatlarının izinsiz imali ve kaçakçılığı ile mücadele, her devletin öncelikli sunması gereken hizmetlerindedir.

1.7.3. Tarihi Eser Kaçakçılığı (Kültür ve Tabiat Varlıkları Kaçakçılığı)

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 3.maddesinde; Tabiat Varlıkları; jeopolitik devirlerle, tarih öncesi ve tarihi devirlere ait olup ender bulunmaları veya özellikleri ve güzellikleri bakımından korunması gerekli, yer üstünde, yeraltında ve su altında bulunan değerlere eski eser, bu eserlerin yasal olmayan yollarla yurtiçi ve yurtdışı ticaretini yapmaya da Eski Eser Kaçakçılığı denmektedir.

---

⁶⁷ http://www.kom.gov.tr/Tr/Dosyalar/dosyalar/2004-Raporu/2_Bolum.htm

Eski eserler gerek toplumumuz gerekse tüm insanlık için bilimsel açıdan fevkalade bir önem arz etmektedir. Çünkü tarih bilimi açısından eski eserler başlıca bilgi ve müracaat kaynağıdır. Böylesine önem arz eden ve bizim için madden ve manen sınırlandırılmayan değerli eski eserler ortaya çıkarılıp aydınlatılması ve araştırılması imkanı ile birlikte kaçakçılığının yapılması da her zaman artarak ilerlemiştir. İşte eski eser kaçakçılığı; bizim topraklarımızda gelişmiş uygarlıklara ait eseleri başka ülkelerin malı haline getirdiği için Milli Koleksiyonlarımızda bulunmayıp da yurtdışında yabancı müzelerde sergilendiği için, asıl da kaçakçılığa konu olan eski eserler sistemli ilmi ve teknik yöntemlerle aranmayıp gizli kazılar ve yağmacılıkla elde edildiği, böylece eserin bulunuş şekli belirlenemez hale geldiği için sadece güzel bir eşya niteliğine büründüğü için bir insanlık ve uygarlık suçu olarak görülmektedir. Kaçırılan eserlerin meydana getirildiği uygarlıkta nasıl kullanıldığı konusu kaçakçılıkla birlikte kaybolmaktadır. Nerede, nasıl, hangi kültür çerçevesinde hangi eserle birlikte bulunmuştur bilinemez hale gelmektedir.

Tarihi Eserler hakkında yasal düzenlemeler “2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu” çevresinde düzenlenmiştir. Bu kanun ile Kültür ve Tabiat varlıklarının tanımı yapılmış, korunması gerekli taşınır kültür varlıkları ile taşınmaz kültür varlıklarının tanımı yapılmış, korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ile yine korunması gerekli taşınır kültür ve tabiat varlıkları maddeler halinde sayılmış, araştırma, sondaj ve kazının nasıl yapılacağı, eserlerin nasıl tescil edileceği, müzelere eser alınması, ticaretinin yapılması ve uygulanacak cezai yaptırımlar teker teker belirlenmiştir.⁶⁸

1.7.3.1. Eski Eser Kaçakçılığının Nedenleri

Anadolu, insanlık tarihinin çeşitli dönemlerinde iskan görmüş ve bir çok uygarlığın beşiği olmuştur. 18.yy sonundan itibaren sanayi ve teknolojinin gelişmesi sonucu zenginleşen Batı ülkelerinde, eski eser toplama merakı artmış, tarihi eser bakımından zengin olan Akdeniz ülkeleri özellikle ülkemiz dikkatleri çekerek, eski eser meraklılarının akınına uğramıştır.

---

⁶⁸ UMAR Bilge; **Eski Eserler Hukuku**,Ege Üniversitesi Basımevi,İzmir,1981.s.43.

A. Ülke içi nedenler

- Eğitim müfredatında eski eser kavramının yeterince değerlendirilememesi
- Eski eser kavramına yabancılık
- Kitle iletişim araçlarının etkili kullanılmaması
- Ödenek yetersizliği
- Teknik donanım yetersizliği
- Yetişmiş eleman azlığı
- Eski eserin ticari meta oluşu
- Müzelerin satın alma gücünün düşüklüğü

B. Ülke dışı sebepler

- Yabancı müzelerin ve koleksiyoncuların yüksek satın alma gücü
- Yabancı Müzelerin ortak Tarihsel Kültür mirasından pay alma isteği
- Turizmde büyük çekiciğe yol açması
- Bireylerin toplumsal statüde kültürel kaygı nedeniyle ayrıcalık elde etmek isteği
- Konuyla ilgili uluslar arası kuruluşların etkin olmayışı

- Sorunu paylaşan ülkeler arasında işbirliğinin örgütlenmemesi

1.7.3.2. İstanbul İlinde Eserlerin Kaçırılma Yöntemleri

İstanbul eskiden beri eski eser kaçakçılığı faaliyetlerinin merkezidir. Yurdun her yeri ile bağlantılıdır. Eski eser alım satımı ve yurt dışına çıkarılmasını sağlayan büyük iş sahiplerinin ve bunların birinci eli durumunda olanlar bu merkezde toplanmış bulunmaktadır. Kaçakçılık faaliyetleri genellikle Kapalıçarşı ve çevresinde yoğunlaşmıştır. Bu durum antikacıların ve koleksiyoncuların yoğunluğundan da anlaşılmaktadır. Yine bu ilimizde deniz hudut kapısı, hava yolu çıkışı, demiryolu ulaşımı ve kilometrelerce kıyısı bulunmakta ve bu sebeple eserlerin kaçırılışı kolaylaşmaktadır.

Eski eserler daha ziyade küçük parçalar halinde kaçırılmaktadır. Kaçırılan eserlere baktığımızda kişilerin üzerinde, ceplerinde, çanta ve valizlerinde rahatlıkla taşınabilecek ebattaki eserler olduğu görülmektedir. Bu yöntemler;

1)Yabancı turistler kanalı ile;

Ülkemizi gezmek için gelen yabancı turistlerden arkeolojik ve etnografik eserlere meraklı bazıları gezileri sırasında gözlerine kestirdikleri eserlerimizden parçalar almaktadırlar. Hatta taşınabilecek ebattaki eserlerimizi olduğu gibi otolarına, yatlarına yerleştirmek sureti ile yurt dışına rahatlıkla kaçırabilmektedirler. Son yıllarda da bilhassa Edirne Kapıkule ve İstanbul Atatürk Havalimanı hudut kapısından çıkış yapmak isteyen turistlerin hareketlerinden kuşku duyularak yapılan kontrollerde azımsanmayacak miktarda tarihi eser yakalanmıştır.

Aynı zamanda turizm konulu kaçakçılık olayı deniz yolu ile de yapılmaktadır. Türkiye de turizm hareketinin başlamasıyla resmi eser kaçakçılığının da başladığı düşüncesi ileri sürülmektedir. “Yat turizmine açılan Akdeniz ve ege koylarının kaçakçılar için cennet durumunda olduğu savunulmaktadır”⁶⁹

---

⁶⁹ AKYILDIZ Erhan, “Ege ve Akdeniz Koyları Tarihi Eser Kaçakçıları İçin Bir Cennet”, **Cumhuriyet**, 22.05.1986

Günümüzde de en çok tercih edilen kaçakçılık yolunun deniz yolu olduğu anlaşılmaktadır.

2)Tır'lar ile (Uluslar arası kara taşımacılığı);

Bilindiği gibi tırlar ancak hudut kapılarında ve gümrüklerde kontrol edilmektedir. Gümrük kapılarındaki gümrük memurlarına çok iş düştüğünden özel bir ihbar veya istihbarı bir bilgi olmadığı takdirde kontrol genellikle evrak üzerinden yapılmaktadır. Bu nedenle tır şoförlerinin de yurt dışına eski eser kaçırma da etkin rol oynamakta oldukları söylenmektedir.

3)Yabancı Havayollarının Hostes ve Pilotları Aracılığıyla

Günümüzde genellikle yükte hafif pahada ağır eski eserler daha ziyade eski paralar ve sikkeler kaçırılmaktadır. Bunları kaçırmak ise çok kolay olmaktadır.

4)Diplomatik Yollarla

Bilindiği gibi kuryeler tam dokunulmazlığı olan taşıdıkları evrak ve çantalar hiçbir suretle aranmayan kişilerdir. Eski eser kaçırma işine bunlardan yararlandığı da belirtilmekte ve bilinmektedir. Çünkü bu şahısların yakalanma riski bulunmamakta ve hiçbir yerde aranmamaktadırlar.

5)Koleksiyoncular Kanalı İle

Kaçakçılık Merkezleri olarak belirlenmiş olan İstanbul, İzmir ve Antalya illerinde koleksiyonculukla uğraşanlardan bazı kişiler vatandaşlarca kendilerine getirilen eski eserleri satın alıyor ,çok daha büyük paralar karşılığında yurtdışına çıkarılmalarını sağlıyorlar.Bu tip koleksiyoncuların en meşhurları arasında Kalus Gülbekyan'ı sayabiliriz.Yakın tarihimizde ise Ayşegül Tecimer bunun örneklerindedir.

6)Gezgin Antikacılar Kanalı İle

Bu kimseler faaliyetlerini üç koldan sürdürürler. Birinci kolda bulunan kişi bucak ve köyleri gezer. Genelde bu kişi o muhitin adamıdır. İlk faaliyet olarak parayı seven, işi gücü olmayan kişileri kendine güvendirir ve bağlar. Bulunan eserleri bu kişilerden nakit ödeyerek satın alırlar. Daha sonra kendisinden bu eserleri satın alacağı genelde İstanbul, İzmir gibi büyük şehirlerde antikacılık ve kuyumculuk yapan şahıslara giderek satın aldığı eserleri satar. Yurt dışına çalışan gerçek profesyonel kişi de bu kuyumcu ya da antikacıdan eserleri adamları vasıtası ile satın aldırır ve dışarıya sevk eder.

1.7.3.3 Eski Eserlerin Bulunma ve Elde Edilme Yolları

Günümüzde eski eserler daha ziyade kaçak kazılar sonucu veya tesadüf olarak temel kazılırken,çift sürerken,yağmurdan sonra açığa çıkarak bulunmaktadır.

1)Tesadüfi Bulunan Eserler

Bu tür eserlerin bulunması için özel bir çaba sarf edilmemekte, belediyelerce kanalizasyon kazısı sırasında su borusu döşenirken, müteahhitlerce temel kazılırken görülmektedir. Örneğin Çatalca'da yapılan temel kazma işlerinde iki heykel başı, iki mermer kap, bronz bakraç çıkmıştır. Müteahhitler kazdıkları temellerde böyle bir eserin çıktığı zaman inşaatın durdurulacağı endişesi ile eser ya tahrip edilmekte ya da ticareti kaçak yollardan yapılmaktadır. Bunun çözümü ise eser bulunduğu zamanda dahi inşaatın durdurulmayacağı yetkililerce taahhüt edilmektedir. Tesadüfî bulunan eserler böylelikle korum altına alınmaktadır.

2)İzinli Kazılarda Bulunan Eserler

Bilindiği gibi sondaj ve kazı “Taşınır ve Taşınmaz Kültür Varlıklarının ortaya çıkarılması için bilimsel metotlarla toprak ve su altındaki doğal, tarihi ve arkeolojik alanlarda yapılan çalışmalardır.

Sondaj ve kazı, Kültür Bakanlığından izin alınarak yapılabilmektedir. Sondaj ve kazı bilimsel yeterliliği olan kişi ve kuruluşlarca bilimsel metotlara uygun olarak yapılabilmektedir. Bulunan eserlerin denetimi yapılmakta, taşınır eserler ise bakanlıkça gösterilecek müzeye nakledilmektedir. Tarihi eserlerimize böylece ulaşılmaktadır.

Bu tür hukuki ve yasal yolla ele geçen eski eserlerimizin yanı sıra, yine bu yollardan eserlerin bulunup da kaçırılan eserler de azımsanmayacak kadardır. Bunun önlenmesi için kazı ve sondaj yapma izinlerinin verileceği çok iyi soruşturmalı, yapılan bu faaliyetlere ilgili kurumların görevlilerinin temini sağlanmalıdır.

3)Kaçak kazı ve define aramalarında bulunan eserler

Yukarıda belirtilen izin alınacak yapılan kazı, sondaj ve araştırmanın yanında bir de, izin alınarak yapılmakta olan define aramalarında resmi makamlarca da sık sık belirtildiği gibi herhangi bir kültür varlığı bulunmamakta ise de bu konu ülkemizde çok yoğun olarak bazı kişilerin kafasını kurcalamaktadır. Maalesef define arama ruhsatlarının sayısı oldukça fazla şahsa verilmesine rağmen sonucunda hiçbir eserin bulunmayışı manidardır.

KOM Daire Başkanlığı merkez ve il birimlerince kültür ve tabiat varlıkları kaçakçılığı ile mücadele çalışmalarında; eldeki tüm olanaklar kullanılarak yeni mücadele strateji ve teknikleri geliştirilmekte ve nitelikli personel yetiştirilmesine yönelik eğitim faaliyetlerine kararlılıkla devam edilmektedir.

Bu anlayış doğrultusunda KOM birim personeline kültür ve tabiat varlıkları kaçakçılığı ile mücadele eğitimleri verilmektedir. Ayrıca merkez ve taşra

birimlerimizde arkeolog polislerin görevlendirilmesi sağlanmaktadır. Bunun yanında, sınıraşan özelliği bulunan bu suçla mücadelenin uluslararası boyutu da İnterpol-Europol ve Sirene Dairesi Başkanlığı ve ülkemizin karşılıklı işbirliği içerisinde bulunduğu ülkelerle oluşturulan İrtibat Görevlileri aracılığıyla yürütülmektedir.

Diğer yandan, “Aranan Kültür Varlıklarımız” isimli projenin 2008 yılı içerisinde daha detaylı ve kullanışlı versiyonu geliştirilerek il birimlerinin kullanımına sunulmuştur. Böylelikle aranan eserlerin ayırt edici özellikleri hakkında birimlerimi daha doğru, detaylı ve hızlı bilgi sahibi olabilmektedirler.

Ülkemizden çalınan ve yasadışı yollardan yurt dışına çıkarılarak satışı gerçekleştirilen kültürel varlıklarımızın tespiti ile iade sürecinde yaşanan sıkıntıların giderilmesine yönelik, 17.06.2008 tarihinde Ankara’da, Almanya adli ve polis makamları ile ülkemiz yetkili makamlarının ve KOM Daire Başkanlığı’nın katılım sağladığı bir değerlendirme toplantısı gerçekleştirilmiştir.

Söz konusu toplantıda, ülkemizde yapılan kaçak kazılar neticesinde elde edilen ve yasa dışı yollarla yurt dışına çıkarılarak Almanya’daki müzayede salonlarında satışa sunulan tarihi eserlerin ülkemize iadesi konusunda yaşanan sıkıntılar ve çözüm önerileri değerlendirilmiştir.

Kültür ve tabiat varlıkları kaçakçılığı ile mücadelede, 2008 yılında 7’si planlı olmak üzere toplam 289 operasyonel çalışma gerçekleştirilerek, 734 şahıs yakalanarak gözaltına alınmış ve 14.586 adet eser ile 11.369 adet sikke olmak üzere toplam 25.955 adet tarihi eser ele geçirilmiştir.

2008 yılı verilerine bakıldığında; ele geçirilen tarihi eser sayısında bir azalma olduğu görülmekte ise de, bu durumun son dönemde vatandaşın tarihi eserlerin korunması konusunda gösterdiği duyarlılığının artması ve bu suçla etkin mücadele ile doğrudan ilişkili olduğu değerlendirilmektedir.⁷⁰

---

⁷⁰ <http://www.kom.gov.tr/Tr/KonuDetay.asp?BKey=64&KKey=166> 2008 Raporu Türkçe (zip-pdf) 49-90 pdf s. 60-63

1.7.4. Tehlikeli Madde (Nükleer, Radyoaktif. Biyolojik ve Kimyasal) Kaçakçılığı:

Çağımızın hızla ilerleyen teknolojinin sonucu olarak en kısa zamanda daha çok insan öldürebilen silahların üretilmesine olanak sağlanmıştır. Dünyayı egemenlikleri altına almaya çalışan süper güç devletler, bu süper güçlere ile deneyi sağlamaya çalışan ülkeler ve kendi varlıklarının ciddiyetini ispatlamaya çalışan kişi ve gruplarca her zaman bu silahlara ihtiyaç duymuşlardır.

İnsanlığın herhangi bir zamanda yok olması için ciddi bir tehdit ve sorun olan silahlar maalesef stratejilerin belirlenmesinde bir denge ve güç unsuru olarak karşımıza çıkmış ve elinde bulunduranlarca bir övünç kaynağı olmuştur. Her ne kadar nükleer güç denince akla öncelikli olarak silah sanayi gelse de aslında nükleer santrallerin ülke ekonomisine sağladığı doping göz ardı edilmemelidir. Yanlış veya bilinçsiz davranışlar sonucunda çeşitli kazalar olsa da nükleer santraller gelişmiş ülkeler açısından en önemli enerji kaynakları arasında yer almaktadır.

Türkiye, nükleer maddelere sahip olan ve nükleer madde zenginleştiren ülkelere yakın bir bölgede bulunmaktadır. Bu konumdan dolayı ülkemiz; nükleer madde kaçakçılığı yönünden tehdit alma riski taşımaktadır.

Nitekim; 1993 yılından itibaren kolluk kuvvetleri olarak klasik suç gruplarının yanında daha hayati bir öneme sahip olan bu yeni suç türüyle karşılaşılmaya başlanılmıştır. SSCB'nin dağılmasının hemen ertesinde; nükleer madde kaçakçılığı tüm dünya ülkelerini olduğu gibi ülkemizi de kısmen etkilemiştir.⁷¹

Sovyetler Birliğinin dağılması ve körfez savaşı sonrası dünyada ve ülkemizde, nükleer madde kaçakçılığı olayları büyük çapta artış göstermiştir. Bu kaçakçılığın kaynağını daha çok BDT ülkeleri oluşturmakta olup, ülkemiz, coğrafi konumu, nükleer maddeler konusunda gümrük kontrollerinin yetersiz olması,

---

⁷¹ **Kaçakçılık Ve Organize Suçlarla Mücadele Rehberi-3**, EGM-KOMDB Yayınları 2005 s.84

mevzuatımızda konu ile ilgili düzenlemelerin yetersizliği gibi sebeplerle nükleer madde kaçakçılığı ülkemiz de nadir de olsa görülmüştür.

Nükleer madde kaçakçılığı, klasik kaçakçılık suç grubunun dışında daha hayati bir öneme sahip yeni bir suç çeşidi olarak karşımıza çıkmaktadır. Nükleer madde kaçakçılığına konu olan maddelerin fiyatlarının çok yüksek miktarlarda ifade edilmesi, atom, hidrojen, nötron, füzyon, misket bombaları gibi nükleer silah yapımında kullanılması suç şebekelerinin, bu büyük gücü elinde bulundurma amacı taşıyan devletlerin, terör organizasyonlarının bu yeni suç çeşidine yönelmesini beraberinde getirmiştir.⁷² Kaçakçılığı yapılan kimyasal ve nükleer maddelerin başlıcaları şunlardır;

1. Berilyum: Sert, kolay kırılabilen, özgül ağırlığı düşük, gri-beyaz metal görünümlü bir maddedir.
2. Toryum: Saf haldeki toryum rengi gümüşü-beyaz metaldir ve havaya karşı karardır ve bu şekilde bir kaç ay parlaklığını muhafaza edebilir. Oksitlendiğinde donuklaşır, grileşir ve en son siyah rengini alır.
3. Plütonyum: Solunum yoluyla alınan bir miligramdan az miktarda plütonyum insanı bir yıl içinde öldürür. Plütonyumu aşırı tehlikeli kılan vücudun onu atamamasıdır.
4. Uranyum: Uranyum ağır, gümüş-beyaz fosforik metaldir. Çelikten daha yumuşak, dövülgen, kırılğan bir yapısı vardır.
5. Kırmızı Cıva: Son zamanlarda kaçaklığında artış gözlenen ve hakkında çeşitli yorumlar yapılan kırmızı cıvanın bazı olaylarda cıva oksit, bazı olaylarda da cıva iyodür olduğu belirlenmiştir. Bu maddeler ne radyoaktiftir ne de değeri vardır.

---

⁷² <http://www.1bilgi.com/hukuk/5476/kacakcilik.html>

Güvenlik kuvvetlerinin radyoaktif bir madde ile temasında uygulanması gereken korunma yöntemleri:

Radyasyon kaynaklarında yapılan uygulamalarda veya herhangi bir radyasyon kazası durumunda radyasyondan korunmak için bilinmesi ve uygulanması gereken dört temel öge vardır. Bunlar; radyoaktif bulaşıcılığı kontrolü, zaman, mesafe ve zırhlamadır.

1. Radyoaktif bulaşıcılığın kontrolü: Ortamın, giysilerin ve cildin radyoaktif maddi ile buluşmasını, radyoaktif maddenin yiyecek ve solunum yoluyla vücuda girmesini önleyici tedbirler alınmalıdır.
2. Zaman: Radyasyon dozu, miktarı, radyasyon kaynağının yanında geçirilecek süre ile orantılı olarak arttığından kaynak yakınında mümkün olabileceğince kısa süre kalınmalıdır.
3. Mesafe: Radyasyonun azalma miktarı kaynağına olan mesafesinin karesi ile ters orantılı olduğundan kaynaktan olabileceğince uzak durulmalıdır.
4. Zırhlama: Radyasyonun şiddetini azaltmak için radyasyon kaynağı ile kişi arasına uygun özelliklerde koruyucu engel konulmalıdır.⁷³

2007 yılında polis görev ve sorumluluk alanında KBRN maddelerin kaçakçılığına ilişkin herhangi bir olay meydana gelmemiştir. Bu durum söz konusu tehlikeli maddeler açısından ülkemizin , arz talep konusunda hedef ve kaynak ülke olmadığını göstermektedir. Ancak yıl içerisinde herhangi bir olay meydana gelmemiş ise de KBRN maddelerin kaçakçılığı ile mücadele kapsamında konuyla ilgili Emniyet Birimlerinde çalışan personele yönelik eğitim çalışmalarına devam edilmiştir.⁷⁴

---

⁷³ <http://www.kimyaturk.net/index.php?topic=334.msg33683>

⁷⁴ CANDAN a.g.t., s.115-116

1.7.5.Tekel Maddeleri Kaçakçılığı (Tütün ve Tütün Mamulleri İle Alkollü İçki Kaçakçılığı):

Ülkemizde yasal olarak üretilen veya ithaline izin verilen tütün ve tütün mamulleri ile alkollü içki türlerinin, suç örgütlerince yasadışı yollardan ülkeye sokulması veya sahteciliğinin yapılması, büyük miktarlarda vergi kaybına neden olduğu gibi toplum sağlığını olumsuz yönde etkilemekte ve aynı zamanda terör örgütlerine önemli bir gelir kaynağı sağlamaktadır.

Kaçak sigaralar, ülkemize genellikle kara sınırlarımızdan getirilerek iç piyasaya sürülmektedir.

Bunun yanında, ihraç amacıyla yurtdışından deniz yoluyla getirilen kaçak sigaraların da iç piyasaya sürüldüğü görülmektedir.

Sigara kaçakçılığı son yıllarda özellikle, Doğu ve Güneydoğu bölgelerimizde giderek artan bir suç türü olarak karşımıza çıkmaktadır. Mardin, Şırnak, Hatay, Adana Muş, Van ve Diyarbakır illerimizde gerçekleştirilen projeli operasyonel çalışmalar neticesinde ele geçirilen sigara oranlarındaki artış, bu bölgelerde faaliyet gösteren suç organizasyonlarının büyüklüğünü ortaya koymaktadır.

Ülkemizdeki alkollü içki kaçakçılığının, genellikle üretici fabrikalarında ve gümrüksüz eşya satış mağazalarının denetimlerinin yeterli düzeyde olmaması, dağıtım kanalları arasındaki mal ve nakit akışının kontrol altında tutulmaması ve etil alkolün tabii özelliklerinden arındırılmaksızın yurda sokulması gibi sebeplerden dolayı meydana geldiği görülmektedir.

Sahte veya kaçak içki, tüketicinin sağlığını riske soktuğu gibi kayıt dışı olması sebebiyle de ciddi vergi kayıplarına neden olmaktadır. Tütün ve tütün mamulleri ile alkollü içkiler kaçakçılığında genellikle İstanbul'dan turistik yerlere

dağıtım söz konusudur. Girişler yolcu beraberinde olur. Güneydoğu yöresinde ise doğrudan binek hayvan sırtında kaçakçılık yapılır.⁷⁵

Tütün, tütün mamulleri ve alkollü içkiler kaçakçılığının temel nedenlerine bakacak olursak;

- Ekonomik nedenler, daha rahat ve konforlu yaşam sürme arzusu,
- Suç organizasyonlarının kolay para kazanma düşüncesi,
- Uygulanan yüksek vergi oranları,
- Bazı yasa dışı faaliyetlere finansman sağlanması şeklinde sıralayabiliriz.

Tütün, tütün mamulleri ve alkollü içkiler kaçakçılığının işlenişini kolaylaştıran çeşitli faktörleri ise şöyle sıralayabiliriz;

- Mevzuatın yetersizliği ve dağınıklığı
- Kurumlar arası koordinasyon eksikliği
- Sınır güvenliği ve kontrolüne ilişkin yetersizlikler
- Yasal iç denetimine ilişkin sıkıntılar
- Gümrük ve serbest bölgelerde yaşanan kontrol zafiyetleri
- Adli prosedürün uygulanış sürecinden kaynaklanan sıkıntılar

---

⁷⁵ İPEK Halim : **Önemli Bir Sorun Kara Para ve Kara Paranın Aklanması**, Beta, İstanbul, 2000 s. 43

- Suçla mücadelede yerel ve ulusal stratejilerin tam olarak hayata geçirilememesi
- Ülkeye kontrolsüz ve yasa dışı yollardan giren söz konusu ürünlerin insan sağlığına doğrudan verebileceği zararların halk tarafından tam olarak bilinmemesi ve çeşitli sebeplerden dolayı ihbar mekanizmasının tam olarak çalışmaması.

Ülkemize kaçak tekel maddelerinin Suriye, İran ve Irak gibi sınır komşularımız olan ülkelerden sırtçılık suretiyle getirildiği; Gümrük girişlerinde beyana göre denetim uygulamasını amaca aykırı olarak kullanan şahısların, getirmeleri gereken yasal miktardan fazla (yasal olan miktar kişi başına üç karton sigara, yedi şişe içki) içki ve sigarayı ülkemize soktukları değerlendirilmektedir. Diğer yandan, Bulgaristan'dan deniz yoluyla tekel maddelerinin Trakya bölgemiz ve İstanbul'a getirildiği, ayrıca ülkemizde son yıllarda sayısal olarak artmakta olan serbest bölgelerimizdeki yapılaşma yetersizliği (çevre engeli, kontrol kuleleri vs.) ve denetim eksikliği nedeniyle, ihraç amacıyla getirilmiş olan tekel ürünlerinin, tüketilmek üzere iç pazara sunulduğu yolunda duyumlar alınmasına rağmen bu hususta somut bir olayla karşılaşılmamıştır.⁷⁶

Yukarıda bahsettiğimiz konuyu örnekleyecek olursak, AHL girişinde sadece yolculara tanınan hak çerçevesinde, Free-Shopp'ların Hac'dan dönenlerin tamamına bir dönem alkollü ürünler satmış gibi göstermesi, yani amcam, yaşlı teyzem Hac'dan dönüyor, memleketine gelirken kağıt üzerinde bakıyorsunuz ki, eline alkollü içkisini ve tütün mamullerini hediye eşya kapsamında almış. Yine Gürbulak'ta Free-Shopların, aynı kişiye ait Pasaportun geçmiş döneme ait kullanılmayan Pasaport seri numaralarını alarak satış göstermesi, Otobüs ile gelen yolcuların her birinin standart sayıda aynı tip ve cinsten eşya ile Türkiye'ye gelmesi, gitmesi, başka bir mal adı altında ithal edilmesi veya transite tabi olmasına rağmen çıkış yapılmayarak yurtdışı bırakılması, Free-Shop'tan yurtdışına çıkan yolcuların adına fiş kesilerek iç piyasaya

---

⁷⁶ <http://www.ceyhan.pol.tr/kacake%C4%B1%C4%B1k/mali.htm#GÜMRÜK%20KAÇAKÇILIK>

sürülmesi gibi, bizim hayalimizde olmayan olaylar, kaçakçılık yakalaması olarak istatistiklere yansımıştır.

Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Birimlerince tütün ve tütün mamulleri ile alkollü içki kaçakçılığıyla mücadele, ilgili diğer kurum ve kuruluşlarla işbirliği içerisinde yeni yöntem ve stratejiler geliştirilerek kararlılıkla devam ettirilmektedir.

Bu çerçevede tütün mamulleri, alkollü içki kaçakçılığı ve sahteciliğinin neden olduğu yüksek düzeydeki vergi kaybını önlemek ve kayıt dışı ticareti ortadan kaldırmak amacıyla 4733 sayılı kanunda yapılan değişikliklerin 15.05.2008 tarihinde yürürlüğe girmesi ile birlikte bandrol uygulamasına geçilmiştir.

Ülkemiz genelinde Maliye Bakanlığı ile Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu (TAPDK) yetkilileri ile birlikte il birimlerinin de katılım sağladığı eş zamanlı bir denetim gerçekleştirilmiştir. Söz konusu denetimlerde 19 ilde 30 farklı işyeri ve 30 şahıs hakkında adli işlem yapılarak çok sayıda tütün mamulü ve alkollü içkiye el konulmuştur.

KOM Daire Başkanlığının kaçakçılık suçları ile mücadeleye yönelik olarak yürüttüğü uluslararası işbirliği faaliyetleri çerçevesinde, üyesi olduğumuz Güneydoğu Avrupa İşbirliği Girişimi (SECI) Merkezi “Sahtecilik ve Kaçakçılık Görev Gücü”nün 03–04 Kasım 2008 tarihlerinde Romanya/Bükreş’te gerçekleştirilen 7. toplantısına katılım sağlanarak bölge ülkelerinde meydana gelen başta sigara olmak üzere diğer kaçakçılık türleri ile mücadelede takip edilecek yol ve yöntemler konusunda ortak çalışma imkânları değerlendirilmiştir.

KOM Daire Başkanlığı koordinesinde, 23–26 Nisan 2008 tarihleri arasında Mardin’de “Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçki Kaçakçılığı İle Mücadele” konulu bir çalıştay gerçekleştirilmiştir. Söz konusu çalıştaya, tütün ve tütün mamulleri kaçakçılığının yoğun olarak işlendiği Hatay, Diyarbakır, Antalya, Gaziantep, Şanlıurfa, Van, Adana, Ağrı, Mardin, Mersin, Kilis, Şırnak, Hakkari, Batman, Muş ve Bitlis il birimlerinde görevli personel ile Maliye Bakanlığı Gelir

İdaresi Başkanlığı ve Mali Suçlara Araştırma Kurulu Başkanlığı (MASAK), Gümrük Müsteşarlığı ve Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumu (TAPDK) yetkilileri katılmıştır.

Tütün ve tütün mamulleri ile alkollü içki kaçakçılığı ve sahteciliği suçları ile mücadelede, 2008 yılı içerisinde 33'ü planlı olmak üzere toplam 2.406 operasyonel çalışma gerçekleştirilerek, 3.767 şahıs yakalanarak gözaltına alınmış ve bu çalışmalar kapsamında 10.669.357 paket kaçak tütün ve tütün mamulü, 499.995 kg. tütün ile 384.278 şişe kaçak alkollü içki ele geçirilmiştir.

2008 yılı içerisinde tekeli maddeleri kaçakçılığına ilişkin, olay ve sanık ile ele geçirilen tütün ve tütün mamullerinde büyük bir artış olduğu görülmektedir. İl birimlerince gerçekleştirilen projeli operasyonel çalışmalar ile Maliye Bakanlığı ve TAPDK yetkilileri ile birlikte müşterek yapılan denetim ve eğitim faaliyetlerinin bu artışta etken olduğu değerlendirilmektedir.⁷⁷

1.7.6. Petrol Ürünleri Kaçakçılığı (Akaryakıt Kaçakçılığı) :

Son zamanlarda ülkemize en büyük zararı veren kaçakçılık tipi akaryakıt olarak göze çarpmaktadır. Ülkemizin, akaryakıt fiyatlarının düşük olduğu petrol üreten ülkelere komşu olması, akaryakıt kaçakçılığının suç ve terör örgütlerince kârlı bir iş olarak kabul edilen ve akaryakıt ürünlerinin geniş kullanım alanının bulunması gibi çeşitli nedenlerle bazı kişilerin kolay para kazanma arzusu, bu haksız kazancın temel nedenini teşkil etmektedir.

Özellikle son yıllarda artış gösteren bir suç türü olarak da karşımıza çıkan akaryakıt kaçakçılığının, toplanan vergi gelirlerinde akaryakıt ürünlerinin önemli bir yer teşkil ettiği de göz önüne alındığında devletimizin büyük miktarlarda vergi kaybına neden olduğu görülecektir.

---

⁷⁷ <http://www.kom.gov.tr/Tr/KonuDetay.asp?BKey=64&KKey=166> 2008 Raporu Türkçe (zip-pdf) 49-90 pdf s.54-60

Devletimizin verilerine göre Türkiye’de akaryakıt piyasasındaki potansiyelin yaklaşık %20’nin kaçak yolla yurda giriş yaptığını ortaya koymaktadır. Yıllık 8 milyar dolara varan bu kaçak pazarında devletimizin vergi kaybı 2.5 milyar dolara ulaşmaktadır.⁷⁸ TÜPRAŞ’ın satış hızı her geçen yıla göre gerilemektedir. Fabrikalar çalışıyor, otomobil satışları rekora koşuyor ama kaçak yüzünden akaryakıt üretiminde büyüme hızı oldukça düşük. Konunun devletimizi ilgilendiren boyutunun yanında vatandaşımızı da doğrudan ilgilendiren boyutu da vardır. Çok basit kimyasallarla elde edilen kalitesiz yakıt, herhangi bir arındırma ünitesinden geçmediğinden, standart yakıtlar gibi olmamakta ve bu durum birçok aracın arızalanmasına neden olmaktadır.

ODTÜ’nün, Sanayi Ticaret İl Müdürlükleri, Adliyeler, Jandarma ve Emniyet Kollukları gibi resmi makamlar kanalıyla gelen verilerine göre yaptığı analiz araştırmaları, piyasada satılan akaryakıtın altıda birinin bozuk olduğunu göstermektedir.⁷⁹

Konunun ülke ekonomisi, sağlanamayan vergi geliri, araç sahiplerinin otomobillerine verdiği zararın yanında, barındırdığı yüksek orandaki kükürt nedeniyle de, insan sağlığına ve çevreye verdiği zararda göz ardı edilmemelidir. Kaçak akaryakıtın kullanılmasının sebep olduğu çevre kirliliği, vergi ve döviz kayıpları ile üretim-tüketim dengesinin bozulması gibi zararlarının yanı sıra, içerdiği uçucu petrol elementleri nedeniyle, kamyonlarda kullanıldığında muhtemel kazalarda kullanıcıları ve çevredeki insanların hayatını riske sokan yanıcı ve patlayıcı bir ortam doğurması gibi sakıncaları da vardır.

Akaryakıt kaçakçılığı ile etkin mücadele edilebilmesi için İçişleri Bakanlığı ile Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK) arasında 2005 yılında imzalanan “Petrol Piyasasında Yapılacak Denetimlere İlişkin İşbirliği Protokolü” uyarınca yürütülmekte olan denetim faaliyetlerine 2008 yılında da devam edilmiştir.

---

⁷⁸ <http://www.porttakal.com/haber-satilan-akaryakitin-yuzde-20-si-kacak-91162.html>

⁷⁹ “TBMM Tutanak Dergisi” Dönem:22, Cilt.67,8.12.2004

Bu kapsamda ülke genelinde 14 ilde depolama faaliyeti yürüten toplam 64 tesis denetlenmiştir. Akaryakıt kaçakçılığı ile mücadelede, 2008 yılı içerisinde 11'i planlı olmak üzere toplam 756 adet operasyonel çalışma gerçekleştirilerek, 1.482 şahıs yakalanarak gözaltına alınmış ve 3.754.089 litre kaçak akaryakıt ve türevleri ele geçirilmiştir.

2008 yılında; her ne kadar ele geçirilen akaryakıt miktarında düşüş olsa da, olay ve yakalanan şüpheli sayılarında bir artış olduğu açıkça görülmektedir. Bu durumun ise özellikle projeli operasyonel çalışmalara önem veren KOM birimlerinde görevli personelin uzmanlaşmasına yönelik gerçekleştirilen eğitim çalışmaları ve yeni uygulamaya konulan Ulusal Marker sistemi ile yapılan denetim faaliyetlerinin bir neticesi olduğu değerlendirilmektedir.⁸⁰

1.7.6.1. Yöntemleri

Muhtelif kaçakçılık yöntemleriyle yurda sokulan ham petrol yüzlerce kaçak arıtma ve rafineri tesisinde damıtılarak bozuk benzin, motorin, fuel-oil ve kalorifer yakıtı adı altında piyasanın çok altında pazarlanmaktadır.

Ülkemizin en önemli kaçakçılık olaylarının başında gelen sadece ekonomik boyutuyla kalmayıp güvenlik sorunundan çevre sorununa kadar geniş yelpazeyi etkileyen akaryakıt kaçakçılığının büyük bir kısmı, birçok kurumca hazırlanan raporlara göre deniz yoluyla yapılmaktadır. Ancak transit akaryakıt sevkiyatı da bu kaçakçılıkta yeri azımsanmayacak kadar önemli bir yer teşkil etmektedir. Halen yıllık ortalama 15.000 tanker üzerinden yapılan kaçakçılık kayda değerdir.

1. Petrol ve petrol türevleri ithalatçısı olan firmalar tarafından deniz yolu ile ülkemize getirilen akaryakıt türevleri ithalat işlemlerine tabi tutulmaksızın doğrudan ülkeye sokularak iç piyasaya sürülebilmektedir.

---

⁸⁰ <http://www.kom.gov.tr/Tr/KonuDetay.asp?BKey=64&KKey=166> 2008 Raporu Türkçe (zip-pdf) 49-90 pdf s.50-55

2. Söz konusu petrol ve petrol türevleri resmi ithalat işlemlerine tabi tutulmakla birlikte yetkili gümrük makamlarına ibraz edilen beyannameler ve diğer evraklar (**konşimento, manifesto v.s.**) üzerinde bu ürünlerin miktarları – yoğunluk ve benzeri değerler açısından eksik gösterilmekte (**çift fatura, çift konşimento kullanılması suretiyle**) ve bu suretle beyan fazlası akaryakıt vergileri ödenmeksizin iç piyasaya sürülmektedir.
3. Gümrük tarife işlemleri ve vergi tahakkuk oranları açısından önem arz eden **GTİP (Gümrük Tarife İstatistik Pozisyon Kodu)** kodları ile ilgili olarak, petrol ve petrol türevlerine karşılık gelen **GTİP** kodları gümrük beyannameleri üzerinde farklı gösterilmek suretiyle düşük vergili ürünlere ait vergi ödemesi yapılabilmektedir.
4. Çok farklı yöntemler kullanılarak kaçakçılık yapılmakta ise de gümrüklerde en yaygın yöntem, ağırlık kullanma yöntemidir. Buna göre, hareket gümrüğünde yer alan dolun yerlerinde boş tartımlarına ağırlıklarını (tampon, dingil, zincir, su bidonu v.b.) indirerek girdikleri, yükü aldıktan sonra yol boyunca ağırlıkları tekrar takarak oluşan kilo farklılığını piyasada değerlendirmektedir.
5. Bilinen diğer yöntem ise, suni rampa yöntemidir. Aracın güvenlik mühürlerinin sağlam olduğu halde kapakların hafif bir şekilde kalkması sayesinde rampa yapılarak kapak ve havalandırma deliklerinden taşan yakıt bidonlara doldurularak yük elde edilmektedir.
6. Araçlara takılı olan güvenlik mühürlerinin kopartılarak sağlam süsü verilmesidir. Güvenlik mühürlerinin tellerinin kökünden kesildikten sonra niteliği gereği kolayca yapıştırılabilir olmasından dolayı bu yöntem sıkça uygulanmaktadır.
7. Sahte araç plakaları ile yurtdışına gitmesi gereken aracın yurda kalması (yüküyle birlikte) sağlanarak, bu araçta bulunan akaryakıtın iç piyasaya verilmesi

8. Kaza süsü verilen tankerler ile sanki yük kaza sonucu yok olmuş gibi düzenlenen tutanaklara istinaden kazadan önce yükün iç piyasada dağıtımını
9. Boğazları geçiş güzergâhı olarak kullanan yabancı gemilerden özel depolama bölmeleri yaptırılmış yerli gemilere veya tankerlere akaryakıt nakli yapılması suretiyle alınan akaryakıtın iç piyasaya sürülmesi
10. Yabancı veya Türk Bayraklı gemilerin ekmek, su v.s. ihtiyaçlarını karşılayan bazı tekne ve barç sahipleri verdikleri hizmet karşılığında bu gemilerden aldıkları akaryakıtları kara tankerlerine aktarmak suretiyle iç piyasaya sürmeleri
11. Gemilerde bulunan ve sintine suyu olarak adlandırılan yakıt atıkları bazı tekne ve barçlar tarafından alınmakta sonrasında geri dönüşüm tesislerinde dönüşüm ve ayrıştırma işlemlerine tabi tutularak elde edilen standart dışı akaryakıtın iç piyasaya sürülmesi
12. İthalatı izne, kısıntıya veya ilgili kurumların vereceği uygunluk iznine tabi olan ve ağırlıklı olarak üretici sanayi sektöründe kullanılmak üzere yurt dışından ithal edilen ÖTV muafiyetini haiz solvent ve madeni yağ türevleri bazı şahıslar ya da firmalar tarafından amacı dışında kullanılarak akaryakıt ürünlerine katılmakta veya doğrudan akaryakıtı dönüştürülerek iç piyasaya sürülmesi
13. İstanbul ilinde bulunan petrol boru hatlarından hırsızlık yapılmak suretiyle çalınan ham petrol doğrudan ya da standart dışı akaryakıtı dönüştürülmek suretiyle iç piyasaya sürülmesi yöntemleridir.

1.7.6.2. Akaryakıt Kaçakçılığı Çözüm Önerileri

- 1- Karayoluyla akaryakıtın transit sevkiyatının, uluslar arası karayolu taşımacılığına uygun ve uluslar arası teminata sahip araçlarla yapılmasının temini,

- 2- Ham petrolün karayoluyla transitine ve sınır ticareti ile ithaline kesinlikle izin verilmemesi
- 3- Araç takip sistemi ile taşımacılığın kontrol edilmesi
- 4- Kaçakçılıkla mücadele eden personel sayısının artırılarak mücadeleyi yürüten kurumların tek bir çatı altında toplanmasını sağlayarak, bu işbirliği örgütünün günlük bilgi değişimi ve görev güçleri kanalıyla ortak soruşturmalar ve bölgesel operasyonlar yapmasını sağlamak
- 5- Türkiye'ye ithal eşya getiren ve standart depo dışında ilave depo bulunduran veya aşırı hacimde deposu bulunan yabancı plakalı taşıtlara akaryakıt muafiyeti uygulanmaması
- 6- Türkiye'den transit olarak başka bir ülkeye transit geçiş yapan Türk ve yabancı plakalı taşıtların depolarına sınırlandırma getirilmesi
- 7- Standart depo harici tespit edilen akaryakıtta caydırıcı ceza uygulanarak, tek ve maktu vergi uygulamasının suistimal edilerek limit fazlası akaryakıtın yasal yollardan piyasa fiyatı altında ülkemize sokulmasının önlenmesi
- 8- Güvenlik mühürlerinin dış müdahalelere dayanıklı hale getirilmesi

1.7.7. Ticari Eşya (Emtia) Kaçakçılığı:

Emtia kaçakçılığının nasıl yapıldığına geçmeden önce emtia ve perminin neleri ifade ettiğini belirlememiz gerekmektedir.

Emtia: Meta'lar, mallar, eşyalar anlamına gelmekte olup satmak amacıyla piyasaya sürülmüş ticari taşınır mallardır.

Permi: Permi genel olarak iki anlamda kullanılmaktadır:

1. Döviz sınırlamaları sebebiyle Kambiyo tarafından belirli yasalara göre verilen yurt dışından mal getirme veya yurt dışına mal kaçırma izni. Almanya'daki işçilerimizin otomobil getirme permi izni gibi.

2.Hükümet ve mahalli idarelerin avcılık, balıkçılık, deniz ulaştırması ve diğer işler için verdikleri ruhsatıyeler ile hava , deniz, demiryolları gibi ulaştırma işletmelerinin hizmetlerine verdikleri indirimli veya parasız seyahat biletleridir.

Tütün, tütün mamulleri ve alkollü içkiler ile otomobil dışındaki diğer maddelerin kaçakçılığına genel olarak emtia kaçakçılığı denilmektedir. Ev eşyaları elektronik cihazlar, giyim eşyaları, gıda maddeleri kaçakçılığı bu kapsamda ele alınmaktadır.⁸¹

‘Permi hakkı’ tabir edilen bedelsiz ithalat işlemlerinin yeniden düzenlenmesinin ardından kaçak eşyaların satıldığı alışveriş merkezlerinin oluşmaya başladığı, bu mağazalarda uzak doğu ülkelerinden daha az vergi ödenerek getirilen mallar ile ülkeye kaçak olarak getirilen eşyaların da satıldığı gözlenmektedir. Kaçak emtiaları satan kişilerin bu kaçakçılığı; ithalat aşamasında çift fatura kullanmak suretiyle yaptıkları belirlenmiştir.⁸²

Ev eşyası, elektronik cihazlar, giyim eşyası, süs eşyası vb. Emtia kaçakçılığı, ithal izni olan firmaların ülkemize ticari amaçla getirdikleri eşyaların yasal belgelerinden yararlanarak yasadışı yollardan ülkemize yanında başka mallarda getirilmekte veya 1615 sayılı Gümrük Kanununun zati eşyaların vergi muafiyetinden yararlanmak suretiyle malların ülkemize sokulması şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Gümrük Kanunu çerçevesinde sağlanan zati eşya muafiyetinden yararlanılarak ya da beyan dışı olarak ülkemize eşya sokulmaktadır. İthal izni olan firmalar tarafından ülkemize ticari amaçla getirilen elektronik eşyaların yasal belgelerinden yararlanılarak, yasadışı yollardan ülkemize getirilen malların da piyasaya sürüldüğü görülmektedir.

---

⁸¹ ÖZCAN Mustafa 2000 Polis Dergisi ,**Türkiye’nin A.B. Sürecindeki Rolü**, Ankara:EGM Basımevi .s.313.

⁸² CANDAN, a.g.t , s. 238

Kıyı ve sınır ticareti kapsamında getirilmesine izin verilen emtianın, izin verilen iller dışında ticaretinin yapılmasında artışlar yaşandığı görülmektedir ki, bu artışların bu suçu işleyenler hakkında sadece Hükümet emirlerine uymama suçundan işlem yapılması ve az miktarda para cezası verilmesinden kaynaklandığı söylenebilir.

Emtia kaçakçılığı, özellikle son yıllarda önemini artıran çay, şeker ve telefon gibi kaçakçılığa konu ürünlerin çeşitliliğinden dolayı içerisinde farklı yöntemleri barındıran suç türü olarak görülmektedir. Ülkemizin kayıt dışı ekonomisini de tetikleyen bu suçla mücadelede güncel mücadele stratejilerinin benimsenerek uygulanması büyük önem arz etmektedir.

KOM Daire Başkanlığınca yapılan tespitler doğrultusunda,2006–2008 yılları arasında ön plana çıkan elektronik eşya, iletişim araçları ve çay-şeker gibi temel gıda ürünlerinin kaçakçılığı ile mücadele, öncelikli hedef olarak kabul edilmiş ve bu doğrultuda mücadeleye devam edilmiştir. İlgili kurum ve kuruluşlarla yapılan müşterek çalışmalara merkez ve il birimlerince gereken katkı sağlanmıştır. Ayrıca, bu doğrultuda sistemli bir mücadele yürütülmesi için halkın bilinçlendirilmesine ve önleyici faaliyetlere ağırlık verilmiştir. Nitekim cep telefonu, çay ve şeker kaçakçılığına karşı gerçekleştirilen etkin mücadele faaliyetleri kapsamında ele geçirilen kaçak eşya miktarı ile çökertilen suç organizasyonu sayısında büyük artış görülmüştür.

KOM Daire Başkanlığı koordinesinde, 27–29.02.2008 tarihleri arasında Mersin ilinde “Serbest Bölgeler” konulu bir çalıştay düzenlenmiştir. Söz konusu çalışmaya, Adana, Antalya, Bursa, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Denizli, Mardin, Mersin, Samsun, Trabzon ve Kocaeli İl Emniyet Müdürlüklerinde görevli 15 personel ile Dış Ticaret Müsteşarlığı Serbest Bölgeler Genel Müdürlüğü ve Gümrük Müsteşarlığı temsilcileri katılım sağlamıştır.

Emtia kaçakçılığının önemli bir bölümünü oluşturan kaçak cep telefonlarının klonlanması işlemleri ile mücadelede, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) ile koordineli gerçekleştirilen eğitim faaliyetleri kapsamında; 2008 yılında 81 il biriminden toplam 135 personele IMEI klonlanması ile mücadele konusunda eğitim

verilmiştir. 07–11 Nisan 2008 ve 26–30 Mayıs 2008 tarihleri arasında KOM Daire Başkanlığınca TADOC’da düzenlenen iki ayrı programla, 28 il biriminde görev yapan toplam 33 personele emtia kaçakçılığı soruşturma yöntemleri hakkında “Kaçakçılık Suç Soruşturmalarında Uzmanlık Eğitimi” verilmiştir.

Emtia kaçaklığı ile mücadelede, 2008 yılında 8’i planlı olmak üzere toplam 1.096 operasyonel çalışma gerçekleştirilerek, 1.967 şahıs yakalanarak gözaltına alınmıştır. KOM Daire Başkanlığı koordinesinde ve il birimlerince projeli olarak gerçekleştirilen operasyonel çalışmalarda önceki yıllara nazaran bir artış olduğu gözlenmiştir. 2008 yılında 32.641 adet cep telefonu, 383.264 kg çay ve 850.575 kg gümrük kaçağı şeker ele geçirilmiştir.⁸³

1.7.8. Oto Kaçakçılığı:

Yurtdışında bedeli ödenerek, kiralanarak, çalınarak vs. yöntemlerle elde edilen araçların, Türkiye Gümrük hatlarından, ait olduğu yabancı ülkenin plakası, trafik tescil belgeleri veya sahte belgelerle ülkemize sokulması ve ithal işlemleri yapılmadan ülke içinde yabancı ülkeye ait plaka ve tescil belgelerinin şahsi marifetlerle yok edilerek, çeşitli yollarla Türkiye trafiğine kayıt ve tescil ettirilmesi ya da vergisi ödenmiş, millileştirilmiş araç gibi gösterilerek ikinci, üçüncü şahıslara satılması yoluyla gerçekleştirilmektedir.

Ülkemizde yeteri düzeyde motor sanayinin olmayışı ve buna bağlı olarak da güçlü olmayan bir sanayi ile kaliteli otomobillerin yapılması yeterince mümkün değildir. Gerçi ülkemizin ham madde açısından sıkıntı çekmemesine rağmen neden bu ticaretin yapılamadığı tam olarak anlaşılamamaktadır. Ülkemiz yüzde yüz yerli imalatı olan uluslar arası düzeyde bir otomobili henüz yapmış değildir. Bu nedenle kaliteli, güvenli araç arayan vatandaşımız, dışından yasal yollarla getirmekte veya yasadışı olan şu yöntemleri uygulamaktadırlar:

---

⁸³ <http://www.kom.gov.tr/Tr/KonuDetay.asp?BKey=64&KKey=166> 2008 Raporu Türkçe (zip-pdf) 49-90 pdf s.85-88

Sahte Gümrük Belgesi Düzenleyerek: Yurda dışından normal değerinden satın alınarak veya aracın kiralanarak ülkemize sahte belgeler ile sokulup ithal işlemleri yapılmadan ikinci veya üçüncü kişilere satılması suretiyle.

Çift Fatura Kesilmesi İle: Ticari olarak ithal edilen bir araç gümrükten geçirilmeden önce satın alınan ülkeden iki farklı fatura veya biri gerçek olan biri sahte olan değeri düşük bir fatura gümrük girişinde beyan edilerek değerinin az gösterilmesi ve buna bağlı olarak da az gümrük ödenmesi şeklinde.

Change (Çenç) ve Silme Yöntemi İle: Yurda yasal olarak girmiş bir aracın motor numaralarının ağır derecede hasar yapmış bir aracın yerine geçebilmesi için motor ve şasi ve diğer özel numaralarının silinmesi ve yerine kaza yapmış aracın trafik tescil bilgilerinin girilmesi ile yapılmaktadır.

Ülkemize Geçici Olarak Giren Araçlara Sahte Trafik Tescilinin Yapılması ile: Yurdumuza yasal yollardan giriş-çıkış formu doldurduktan sonra araçların belli bir süre ile ülkemizde bulunmasına sakınca yoktur. Ancak kaçakçılar süre dolmuş olmasına ve aracın ülkemizi terk etmesi gerekmesine rağmen yurt dışına çıkarılmayarak sahte belgelerle bir başka şahsa devredilmektedir.

Özürlü Muafiyetinden Faydalanmak Suretiyle: Günlük hayatımızda özürlülerin çok zor şartlarda ve kısıtlı hayat standartlarında yaşadıkları bilinmektedir. İşte bu yüzden Gümrük Rejimi çerçevesinde özürlü vatandaşlarımıza günlük hayatlarını bir nebze kolaylaştırmaları için yurt dışından vergiden muaf olarak ithal edilen ve özel donanımlı araçların kötü niyetli kişilerin özürlülere tanınan bu imkanları sahte doktor belgesi tanzim ederek suiistimali yapmaktadırlar. Böylece sahte belgeler ile ülkemize gümrüksüz aracın girilmesi sağlanmaktadır. Bu tip muafiyetten yararlanmak için bazen doktor raporlarının gerçek olduğu ve bu gibi durumlarda özürlü vatandaşlarımızın üzerine almak suretiyle onları da bu suçlarına dahil ettikleri gözlenmektedir.⁸⁴

---

⁸⁴ <http://www.kayseri.pol.tr/yazdir.asp?ID=26>

GÜMRÜK KAÇAKÇILIĞI İLE MÜCADELEDE YAŞANAN PROBLEMLER

2.1. Kaçakçılıkla Mücadele Eden Birimler*

2.1.1.İstanbul Emniyet Müdürlüğü Mali Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü

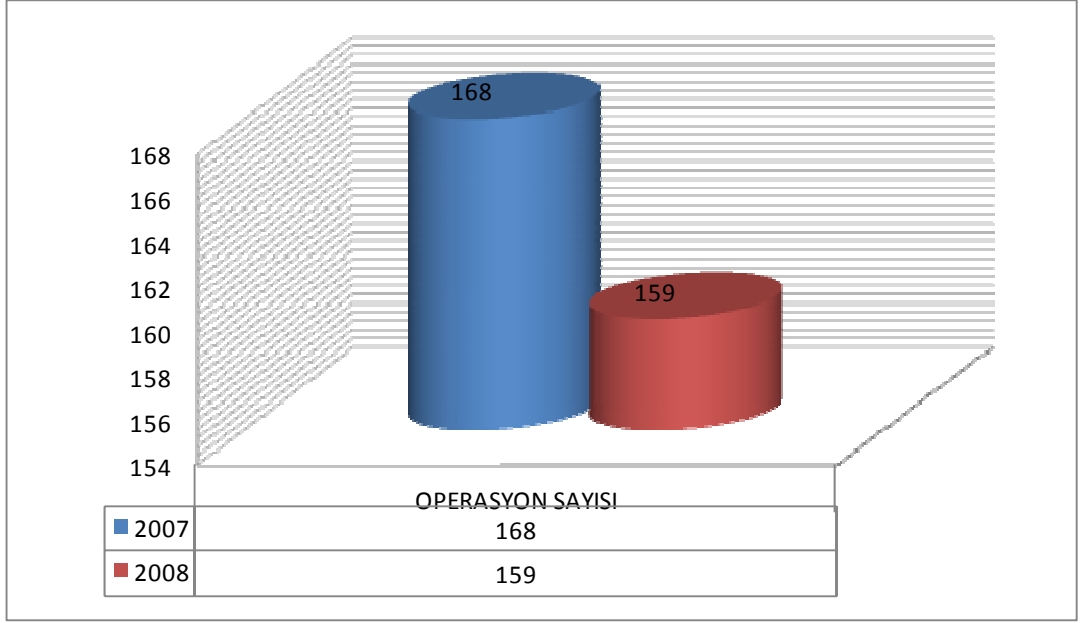
İstanbul Emniyet Müdürlüğü Mali Suçlarla Şube Müdürlüğü 29.12.1963 tarihinde İçişleri Bakanlığının onayı ile kurulmuş olup, 29.11.2000 tarihli Merkez ve Tarsa Teşkilatı Kuruluş, görev ve Çalışma yönetmeliği ile yeniden düzenlenmiş ve 29.05.2009 tarihli kaçakçılık ve Organize suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı Merkez ve tarsa kuruluş, görev ve çalışma yönetmeliği ile son seklini almıştır. Mali suçlarla şube Müdürlüğü Dört (4) adet büro amirliği kapsamında suçlarla mücadelesini sürdürmektedir. Bunlar Sahtecilik Büro Amirliği, Kaçakçılık Büro Amirliği, Göçmen Kaçakçılığı Büro Amirliği ve Nitelikli Dolandırıcılık Büro Amirliği Biz konumuzla ilgili olan Kaçakçılık büro Amirliği mevcut durum ve çalışmalarını inceleyeceğiz.

Toplam Personel	Rütbeli Personel	Araç Sayısı
30	5	10

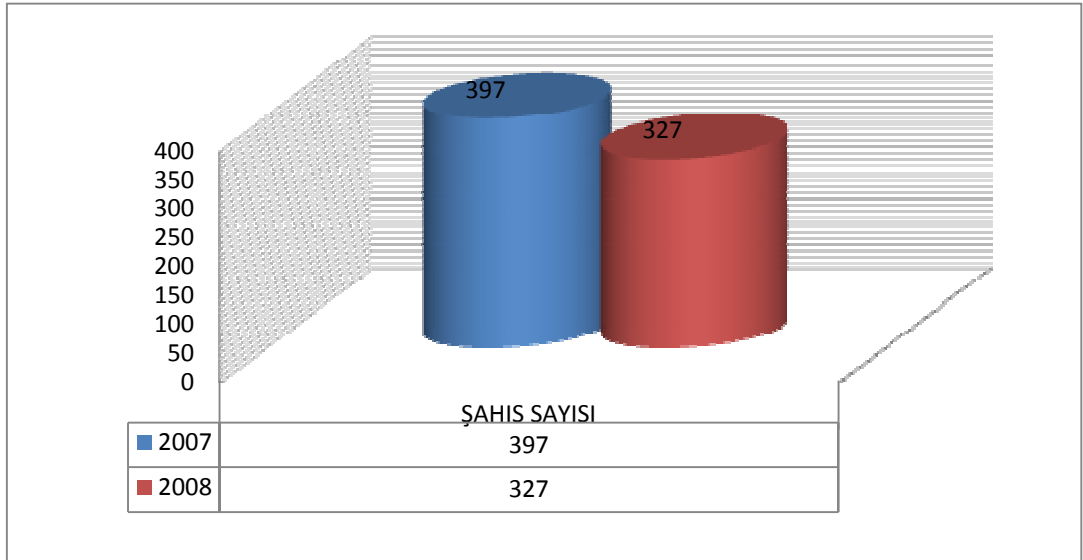
Tablo 2. 1: Kaçakçılık Büro Amirliği Personel ve Araç Durumu(Rakamlar yaklaşık olarak verilmiştir*.)

* Araştırmamızda il Jandarma Alay Komutanlığı Verilerine Yer Verilmemiştir.

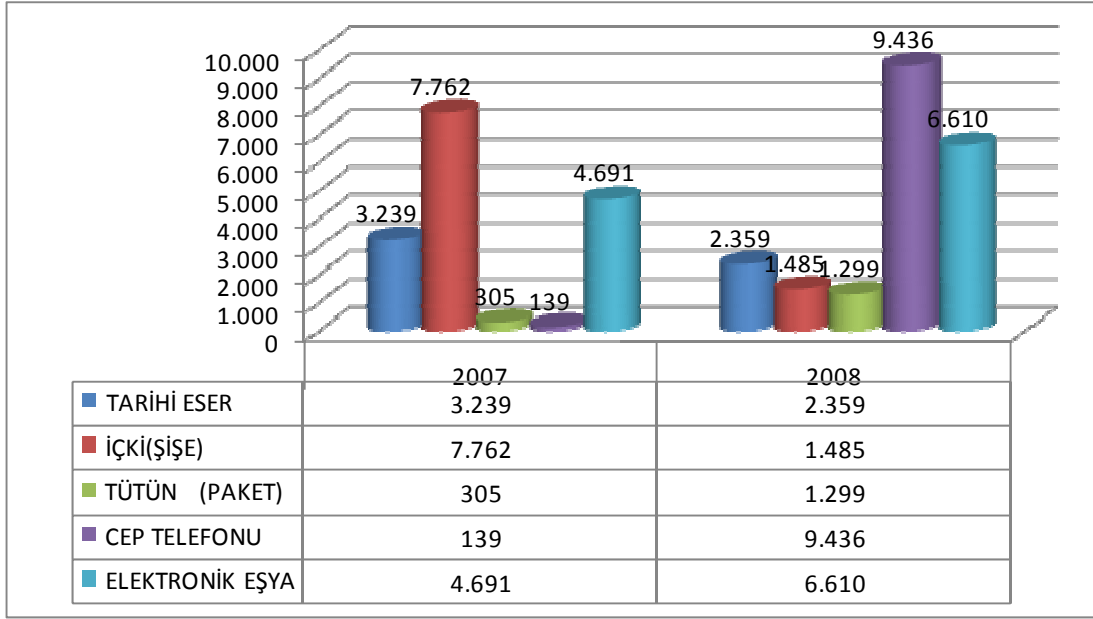

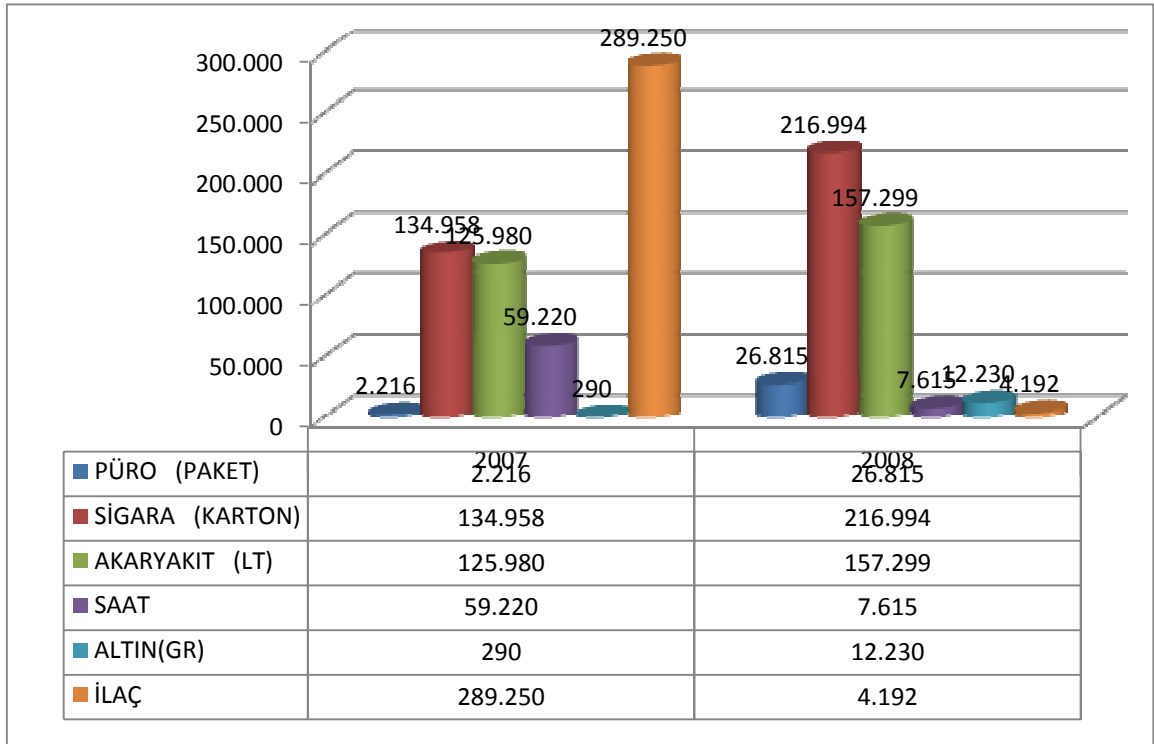
Tablo 2. 2: Kaçakçılık Büro Amirliği 2007-2008 Yılları Operasyon Sayısı

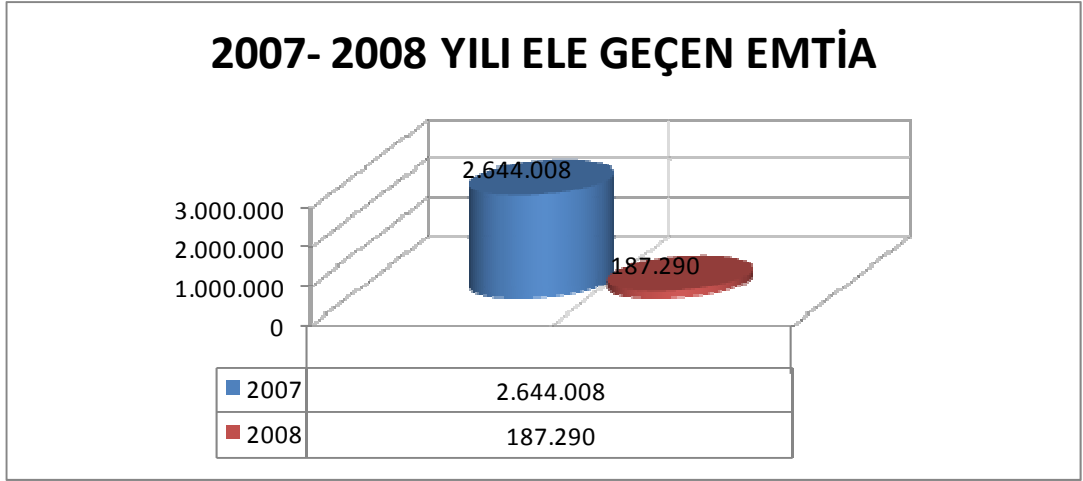
Tablo 2. 3: Kaçakçılık Büro Amirliği 2007-2008 Yılları Şüpheli Sayısı

Tablo 2. 4: Kaçakçılık Büro Amirliği 2007-2008 Yılları Yakalanan Kaçak Malzemeler

Tablo 2. 5: Kaçakçılık Büro Amirliği 2007-2008 Yılları Yakalanan Kaçak Malzemeler

Tablo 2. 6: 2007-2008 Yılları Ele Geçen Emtia

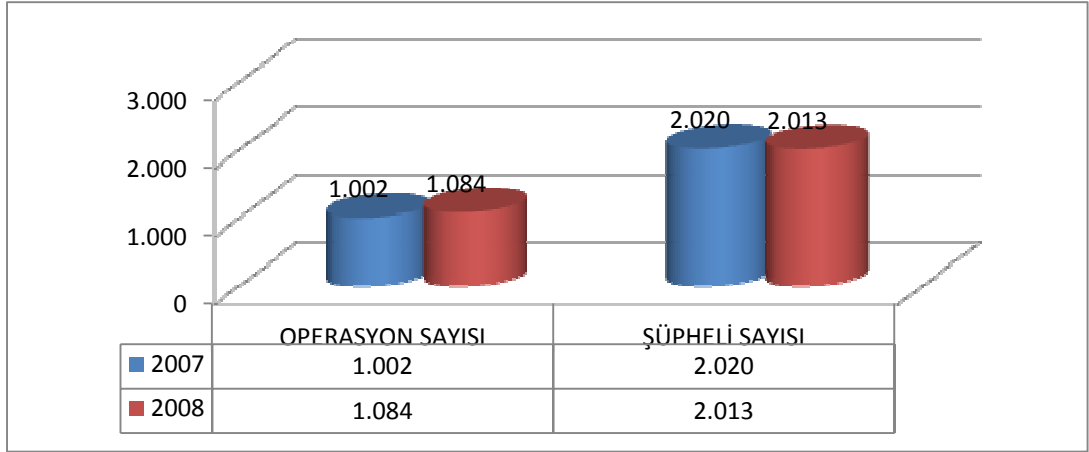
2.1.2. İstanbul Emniyet Müdürlüğü Narkotik Suçlarla Şube Müdürlüğü

Narkotik Şube Müdürlüğü konuları çok kapsamlı olduğu için bu çalışmada ana hatları ile değinilecektir. Kaçakçılık büro amirliği, Mali Şube Müdürlüğü altında bir birimken, Narkotik Şube Müdürlüğü kendi başına Mali Şube Müdürlüğünün toplam mevcudundan daha fazla bir personele sahip şube müdürlüğüdür. Bu çalışmada daha çok gümrükteki diğer kaçakçılık olayları üzerine yapılmıştır.

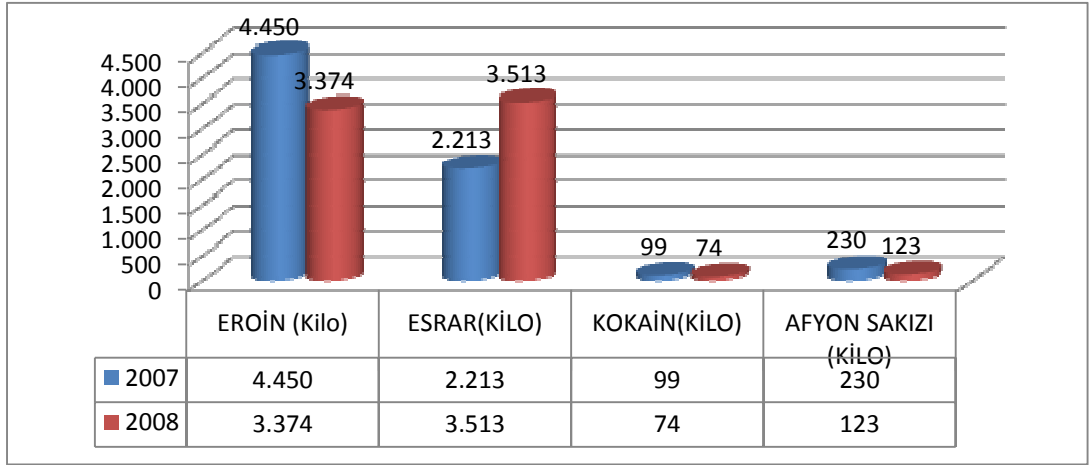
Toplam Personel	Rütbeli Personel	Araç Sayısı
300	25	80

Tablo 2. 7: Narkotik Şube Müdürlüğü Personel ve Araç Durumu(Rakamlar yaklaşık olarak verilmiştir*)

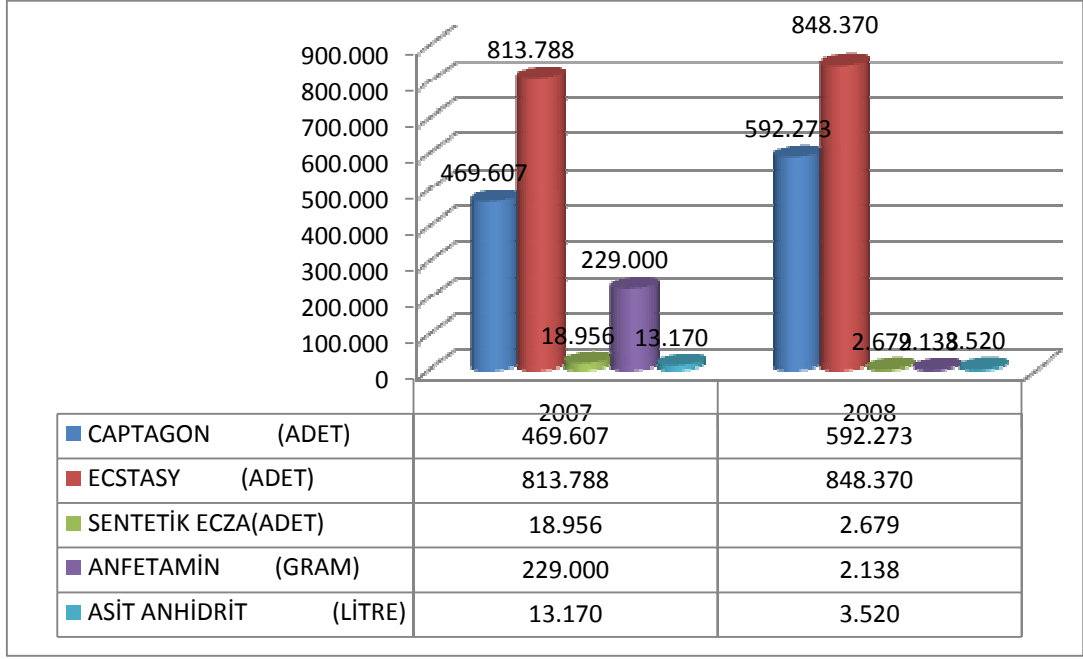
* Yıl içerisinde yapılan tayin ve çeşitli sebeplerden dolayı personelin yer değiştirmesi net rakamların oluşmasına engel olmaktadır.

Tablo 2. 8: Narkotik Şube Müdürlüğü 2007-2008 Yılları Operasyon ve Şüpheli Sayıları

Tablo 2. 9: Narkotik Şube Müdürlüğü 2007-2008 Yılları Ele Geçen Malzemeler

Tablo 2. 10: Devam- Narkotik Şube Müdürlüğü 2007-2008 Yılları Ele Geçen Malzemeler

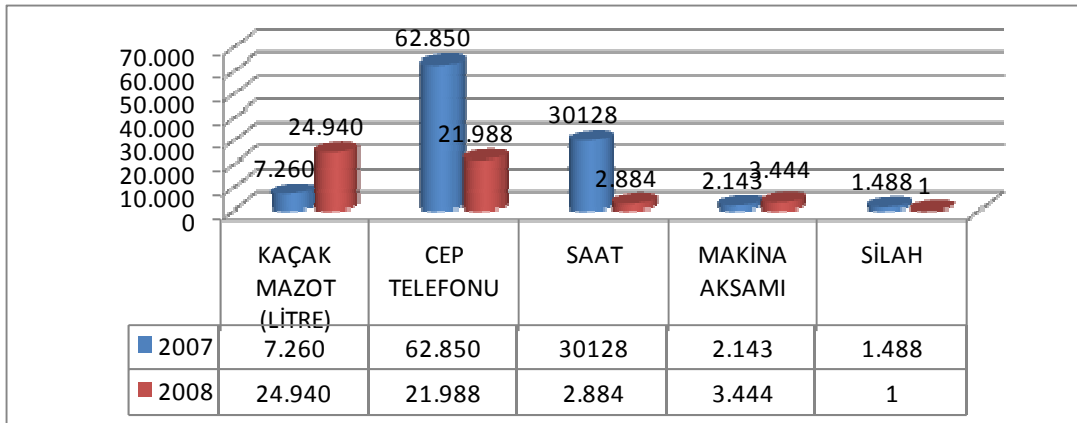
2.1.3 Kaçakçılık, İstihbarat ve Narkotik Gümrük Muhafaza Müdürlüğü

Kaçakçılık, İstihbarat ve Narkotik Gümrük Muhafaza Müdürlüğü, İstanbul Gümrükler Muhafaza Başmüdürlüğü bünyesinde sivil ekiple şehir içinde kaçakçılığın men, takip ve tahkiki görevini yürütmekteyken, 21.02.1979 tarih ve 8-366/9755 sayılı Bakanlık Makam'ının onayı ile sivil ekip adı altında görev yapılan bu sistem kaldırılarak lüzumu halinde o an için oluşturulacak bir ekip tarafından bu görevin yürütülmesi uygun bulunmuştur. Bilahare Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğünün 30.05.1979 tarih ve 8-366/10832 sayılı yazıları gereği daha verimli ve daha düzenli bir işleyiş içerisinde Başmüdürlerin gerek gördükleri zaman ve yerde belirli ve devamlı olmayıp, tanınmamış değişik ve sadece o görev için oluşturulan sivil giyimli memurlarla hizmetin yürütülmesi talimatlandırılmış, daha sonra da Makam'ın 28.06.1983 günlü onayı ile Başmüdürlük bağlantısı Merkez Kaçakçılık İstihbarat Gümrük Muhafaza Müdürlüğü olarak teşkilatlandırılarak hizmete devam etmiştir. Başmüdürlüğe bağlı Kaçak İstihbarat ve Takibat Şubesi ve Merkez Kaçakçılık İstihbarat Gümrük Muhafaza Müdürlükleri olarak yürütülen bu hizmet,

bu iki Müdürlüğün birleştirilmesi ile 27.06.1995 tarih ve 4266 sayılı Makamın onayı ile Kaçakçılık İstihbarat Takibat ve Narkotik Gümrük Muhafaza Müdürlüğü'ne dönüştürülmüş, daha sonra da yapılan isim değişikliği ile Kaçakçılık, İstihbarat ve Narkotik Gümrük Muhafaza Müdürlüğü olarak faaliyetlerini sürdürmektedir.

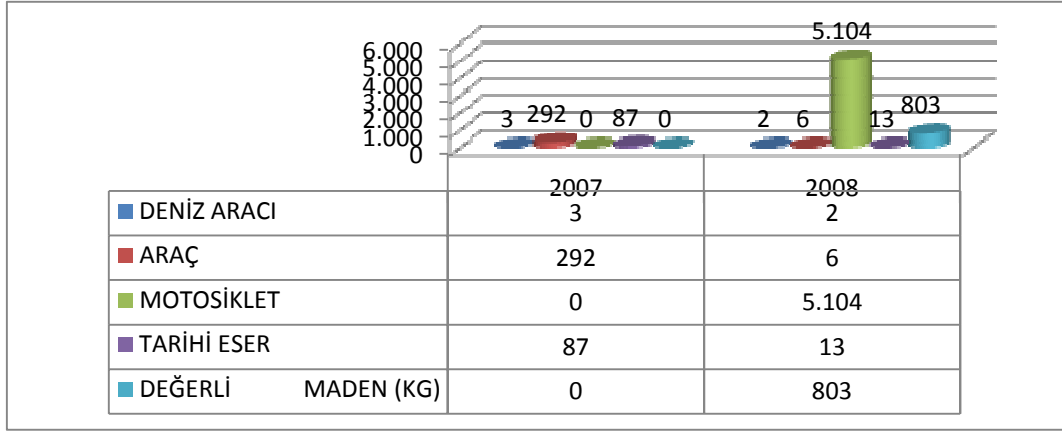
Toplam Personel	Muhafaza Memuru	Kptn ve Gemi Adamı	Araç Sayısı
60	40	10	10

Tablo 2. 11: KİNGMM Personel ve Araç Durumu(Rakamlar Yaklaşık Olarak verilmiştir*)

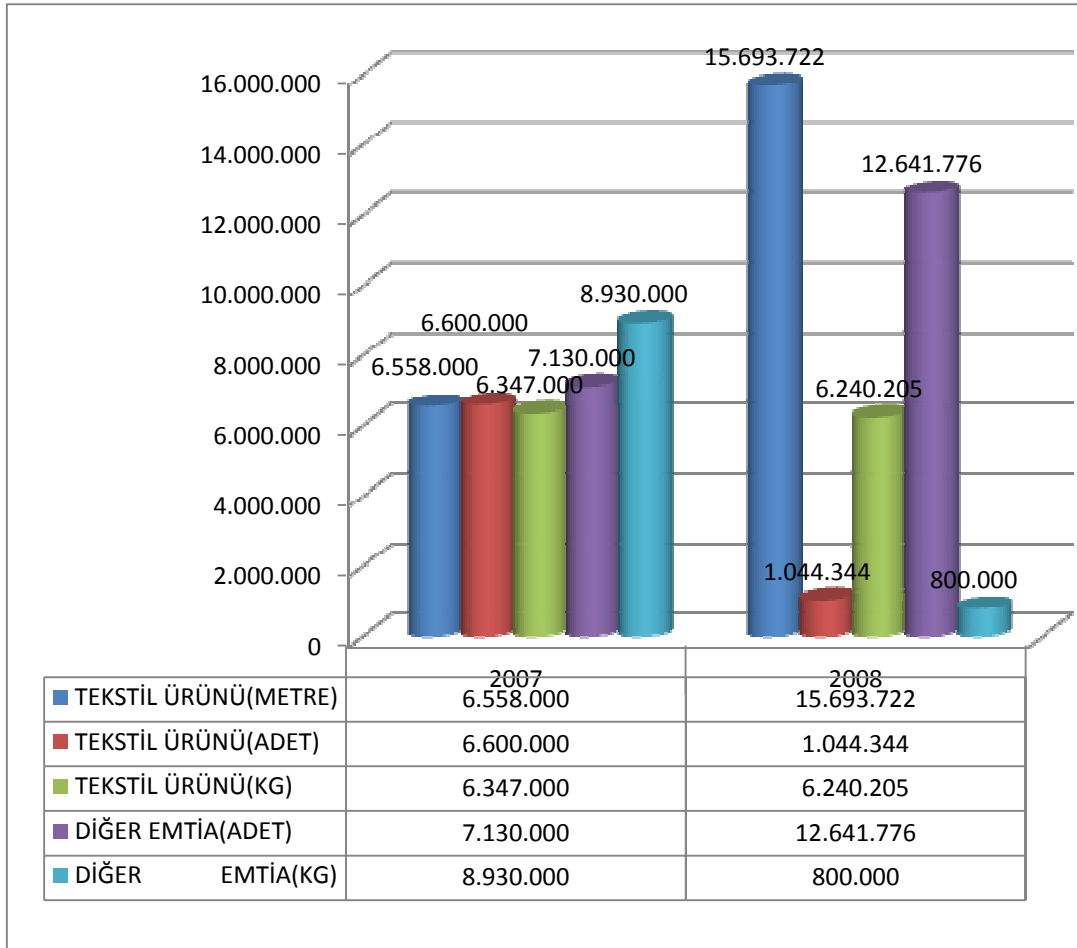

Tablo 2. 12: KİNGMM 2007-2008 Yılları Ele Geçen Malzemeler

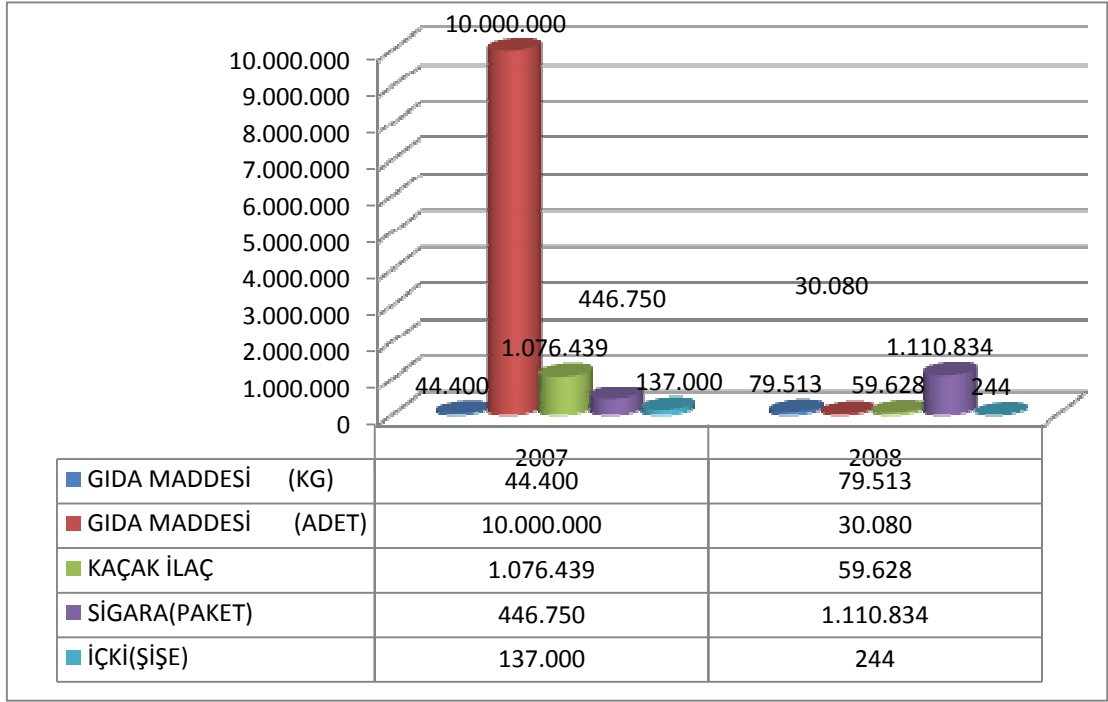
* Yıl içerisinde yapılan tayin ve çeşitli sebeplerden dolayı personelin yer değiştirmesi net rakamların oluşmasına engel olmaktadır.

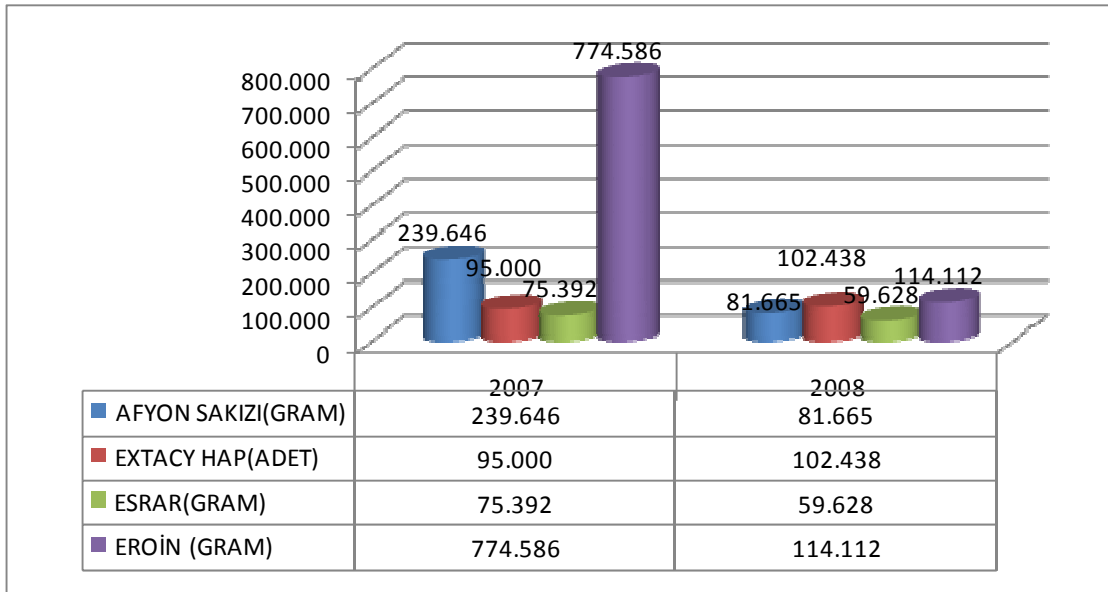
Tablo 2. 13: KINGMM 2007-2008 Yılları Ele Geçen Malzemeler

Tablo 2. 14: Devam- KINGMM 2007-2008 Yılları Ele Geçen Malzemeler

Tablo 2. 15: KİNGMM 2007-2008 Yılları Ele Geçen Malzemeler

Tablo 2. 16: KİNGMM 2007-2008 Yılları Ele Geçen Malzemeler

Kaçakçılık Büro Amirliği ve Kaçakçılık, İstihbarat ve Narkotik Gümrük Muhafaza Müdürlüğü'nün 2007 ve 2008 yılı kaçak madde yakalamalarını incelediğimizde yakalanan bir ürünün bir sonraki sene çok daha fazla veya çok daha az yakalandığını görüyoruz. **Buradaki temel sebep kaçaklıkla ilgili istatistik yaparken yapılan kaçakçılığa göre değil, yakalanan eşyaya göre istatistik**

oluşturulduğu gerçeğidir. Örneğin bu sene saat az yakalanmışsa o zaman saat kaçakçılığı azalmış sonucunu çıkaramayız. Belki de çok büyük bir parti mal kaçak olarak yurt içine getirilmiş, ancak yakalanamadığı içinde istatistiğe yansımamıştır. Zaten piyasada yeterince saat olduğu için kaçakçılık yapan şahışlar başka eşyalara yönelmiş de olabilirler. Fakat bu oluşturulan istatistiki bilgiler kaçakçılıkla ilgili bize daha önce yapılmayan bir kaçakçılığın neden yapılabilereği konusunda fikir oluşturabilmemize yardımcı olabilir.

Kaçakçılığa iten temel sebep karlılık oranıdır. Bu karlılığın ana faktörü vergidir. Yani vergisi yüksek mal veya ithali çeşitli izinlere bağlı eşyalar KAÇAKÇILIK yapmak için ideal maldır. Çalışmanın son bölümünde eşyanın türüne göre değil, kaçakçılık fiilini genel olarak ele alınacaktır. Yani kaçakçılığın azalması veya önlenmesi nasıl olabilir? Personel veya araç yetersizliğinden mi, mevzuattan mı, adliye kolluk iliksilerinden mi vs. Onun için yukarıda şemalarda yer alan eşyaları tek tek ele alınmayacaktır. Zira 2008 yılında azalan veya yakalanmayan bir kaçak eşya cinsi kaçakçılığın azaldığı veya bittiği anlamına gelmeyecektir. Ne zaman ki çocuklarımıza gönül rahatlığıyla oyuncak alabiliyorsak, ne zaman ki ucuz mazot, ucuz içki, ucuz sigaradan bahsetmiyorsak, ne zaman ki kullanılan medikal ürünlerin veya ilaçların orijinalliğinden veya kalitesinden şüphe etmiyorsak, o zaman kaçakçılık fiilini azaldığından veya bittiğinden söz edebiliriz.

2.2.1 Gümrük Kaçakçılığı İle Mücadelede Karşılaşılan Sorunlar Ve Çözüm Önerileri

Bu çalışmada daha önceki bölümlerinde de bahsedildiği gibi insanları kaçakçılık yapmaya iten en önemli faktör vergidir. Vergisi yüksek emtia, kaçırılmak için ideal eşyadır. Bu sebeple vergisi yüksek olan eşyalar, kaçakçılık için yüksek risk grubu dâhilindedir ve hassasiyetle takip edilmelidir. Örnek vermek gerekirse; akaryakıt, alkollü içki ve tütün mamulleri vergileri sebebiyle ülkemizde her zaman bir numaralı kaçakçılık ürünleri olmuştur. Hatta yurt dışından getirilen değil, yurt içinde üretilen birçok üründe dahi vergi kaçırmanın birçok formülü vardır. Nitekim yapılan uygulamalarda 70cc lik içkilere 20cc lik bandrolü vurularak büyük vergiler kaçırıldığı tespit edilmiştir. Kaçakçılık yalnızca küçük firmalar veya küçük şahıslar tarafından değil, bilakis çok para kazanma hırsı olan büyük küçük herkes tarafından yapıldığı gerçeğidir. Bu sebeple kaçakçılık incelenirken, bu firma yapmaz veya bu şahıs kaçırmaz diye bakılmadan, doğrudan vergisi yüksek veya yurda sokulması veya yurttan çıkarılması sıkı tedbirlere bağlanmış, her türlü eşyayı risk gurubuna dâhil edilerek, incelemeye alınması gerekmektedir.

İstanbul gümrüklerinde, kaçakçılıkla mücadelede yaşanan sorunlarla mücadele eden birimlerden başlamak gerekirse; İstanbul Mali Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü Kaçakçılık Büro Amirliğinin 30 personel,10 araç ile çalıştığını, Kaçakçılık, İstihbarat ve Narkotik Gümrük Muhafaza Müdürlüğü'nün 60 personel 10 Araç ve, Narkotik Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü'nün ise 300 personel 80 araçla suçlarla mücadelesini sürdürdüğünü görmekteyiz (**Personel ve Araç durumu ile ilgili verilen rakamlar net sayılar değildir, tahmini yaklaşık rakamlardır**). Kaçakçılık, İstihbarat ve Narkotik Gümrük Muhafaza Müdürlüğü'nün narkotik suçlarla birlikte diğer kaçakçılık türlerine de birlikte baktığı düşünüldüğünde, NŞM yaklaşık 300 personelken, diğer kaçakçılık türleriyle mücadele eden personel sayısının 90'nı bile bulmadığını görmekteyiz. Kaçakçılık Büro Amirliği ve Gümrük Kaçakçılık Müdürlüğü yetkilileri ile yapılan görüşmelerde, personel sıkıntısı dile getirilmiştir. Özellikle her iki birim de nitelikli personel eksikliğinden yakınmaktadır. Teorik bilgiye sahip yeni mezun çalışanların belli bir zamandan sonra uzmanlaştıkları, kaçakçılığı ve kaçakçılık yapabilecek şahısları tanıdıklarını ancak bu şekilde nitelikli hale gelen personelin, Şark tayini ve rotasyona tabi olmaları

nedeniyle birimlerinden gönderildikleri, bunun da az personelle, uzman personel ihtiyacı birleşince güç zafiyeti oluşturduğunu beyan etmişlerdir. Ayrıca her iki birimde Havayolu ile Türkiye'ye giriş ve çıkış yapan yolcuların ve bu yolculara ait bagajlarının belirtildiği yolcu listelerinin takibi ve risk analizlerinde değerlendirmeye almak üzere ilgili havayolu şirketlerinden gerekli bilgisayar ortamında ucun temin edilmesini, network ağının kurulmasını istemiştir. İthalat ve ihracat yapan şahıs ve şirketlerin beyanname, bilgilerini görebilme imkânının verilmesi gerektiği düşünülmektedir. Ayrıca Kaçakçılık İstihbarat ve Narkotik Gümrük Muhafaza Müdürlüğü, diğer adli kolluk birimlerinde olduğu gibi Kaçakçılık İstihbarat ve Narkotik Gümrük Muhafaza Müdürlüğü bünyesinde de olay yeri inceleme birimine ihtiyaç duymaktadır. Bununla birlikte, Hava, Kara, Deniz ve Demir yolu ile gelen ve giden yolcuların takibi ve risk analizlerinde değerlendirilmeye almak üzere, giriş çıkışları ile pasaport bilgilerine ulaşılması açısından Emniyet Birimlerinden bilgisayar ortamında faydalanılmasının sağlanılmasını, yapılacak olan soruşturmalar kapsamında, plakaları tespit edilen araçların kimin adına kayıtlı olduğu, ikamet bilgileri vs. bilgilerinin temin edilebilmesi için Trafik Tescil Şube Müdürlüğü bilgilerinden yararlandırılmasının faydalı olacağına inanılmaktadır. Ayrıca telefon numaralarından adres ve kişi bilgilerine, kişi bilgilerinden telefon ve adres bilgilerine ulaşılabilmesi için GSM operatörlerinden yararlandırılmasının soruşturmalara ve risk analizi çalışmalarına destek vereceği gibi, çalışmalarını da hızlandıracağını belirtmişlerdir.

Personel ve araç ihtiyacı dışındaki ihtiyaçlara baktığımızda, kaçakçılıkla mücadele eden birimlerin, suçlarla mücadeleyi yürütebilmek için ihtiyacı olan bilgilere ulaşamadıkları görülmektedir. Bunun sebepleri tam olarak anlaşılamamaktadır. Türkiye'de çok sayıda istihbarat birimi vardır. Emniyet istihbarat, jandarma istihbarat, MİT, Genel Kurmay İstihbarat, Genel Kurmay Tetkik Seferberlik, istihbarat yapan birimlerdir. Devletimiz her birim için ayrı, ayrı ihtiyaçları görmek yerine, **birimleri tek çatı altında toplayarak**, Mali şube kaçakçılık, Jandarma Kaçakçılık, Gümrük Kaçakçılık vs. yerine, kaçakçılıkla uğraşan tek birim, Narkotik suçlarla uğraşan tek birim, olay yeri inceleme için tek birim şeklinde yapılanmalıdır. Hem bu sayede aynı malzemedan, aynı teknolojiden 3-4 tane almak yerine, aynı parayla daha fazla imkân alınabilecektir, personeller

birleşince aynı işi yapan personel sayısından istifade edilecek ve her şeyden önemlisi işin sorumlusu belli olacaktır. Kısacası, bütün bu birimler tek çatı altında toplanır, birimlere devlet gerekli yetki ve imkânları verirse, kaçakçılıkla daha iyi ve daha başarılı mücadele edilebilir. Kaçakçılıkla yapılacak daha iyi mücadele de, dürüst ve iyi çalışan ithalatçı ve ihracatçılar oluşturulacağı, bunun da üretime yansıtılacağına ve ekonomiyi canlandıracağına, ekonomik özgürlüğüne kavuşan halkın da, devletine olan güven ve inancının daha da artıracaktır. Ayrıca devlet politikası olarak kolluk kuvvetlerine yetki vermeme yerine (yetkiden kasıt; yolcu, bagaj, konşimento bilgileri gibi), yetkiyi verip amacı dışında kullanımı cezalandırma şeklinde uygulanırsa, kaçakçılıkla daha etkin mücadele edilebilir.

Gümrüklerde yeterli sayıda personel olmaması, değişen mevzuata uygun olarak malların geldiği ve eskiden resmi kurumların denetiminde olan ambarların artık tarihe karışmasıyla, yerine genel ve özel antrepoların gelmesi ve söz konusu antrepoların ve özel limanların çok geniş bir alanda yer alması nedeniyle kontrolünü çok zor kılmakta, hatta neredeyse imkânsız hale getirmektedir. Artan iş hacmine bağlı olarak da yurda gelen TIR sayısında da çok ciddi artışlar vardır. Tüm yapının yani eşyanın geliş, gidişinde ve depoya indiğinde sıkı bir şekilde takip edilmesi mevcut personelle oldukça zordur. Onun için insanlara bağlı olmayan elektronik sistemlerin kullanılması hem insan ihtiyacını azaltacak hem de insana bağlı olmayan sistemler sayesinde menfaat temini gibi şaibeleri de ortadan kaldıracaktır. Mesela tırlara takılması zorunlu olacak GPS cihazları ve bunların takılması esnasında sökülüp müdahale edilemeyecek şekilde montajının yapılması, ayrıca güzergâhlarının takip edileceği bir elektronik takip sisteminin oluşturulması, kaçakçılık eylemini azaltacaktır. Örneğin Kapıkule'den giriş yapan bir tırın varış gümrük idaresine gidinceye kadar izleyeceği yol bellidir ve bu yol kesinlikle değiştirilemez; öyleyse bu takip sistemi tır şirketinin değil de devletin elinde olursa ve kaydı tutulursa, tır gelip malı antrepoya boşaltmadan önce kayıtlar kontrol edilir ve doğru bulunursa tescil işlemi yapılır; eğer güzergâh dışına çıkma gibi bir durum söz konusu ise, o zaman onun gereği yapılır. Bu sayede antrepoya gelecek eşyanın, antrepoya gelmeden değişmesinin de kısmen önüne geçilmiş olur. Ayrıca yolda kapaklara takılan mühründe, yani Kapıkule'den geçtikten sonra gümrüğe varıncaya kadar eşyanın değiştirilmemesi için vurulan mührün de basit bir tel ve numaradan

değil de elektronik ve bozulunca tekrar düzeltilmesi mümkün olmayan, ayrıca bir merkeze uyarı gönderen türden olması, eşyanın sınırdan geçtikten sonra değiştirilmeden, ilgili gümrüğe ulaşmasını sağlayacak etkili bir yöntemdir. Sigara, çay kaçakçılığında bu değiştirme yöntemi oldukça sık kullanılmaktadır. İstanbul'a gelen kaçak çayın büyük bir bölümü bu sayede geldiği düşünülmektedir.

Sınır kapılarına limanlara ve havaalanlarına yeterli sayıda koyulacak X ray cihazları da kaçakçılığı önleme de etkili olacaktır. Bu cihazlardan geçen tırların, tır karnesinde yer alan eşyaları taşıyıp taşımadığını tespit etmede çok etkili olacağı gibi caydırıcı rol de oynayacaktır. Havaalanlarında da kullanıldığının bilinmesi kaçakçılığı azaltacaktır. Kaçakçılığın yoğun olabileceği limanlarda, konteynırların kontrolü sağlanmalı ve bu görev liman idarelerinden istenmeli limanlara milyonlarca dolar yatırım yapılırken yeterli sayıda X ray alınması büyük bir maliyet getirmeyecektir. Havaalanlarında ise bu yatırım antrepo sahipleri ve uçak şirketlerine yaptırılabilir. Buna ilave olarak Havaalanlarında ve limanlarda, gece, gündüz çalışan ve kör noktası olmayan kameralarında yerleştirilmesi gerekmektedir.

Mevzuat açısından gümrüğü incelediğimiz de, Avrupa Birliği ile uyum sürecinde, değişen dış ticaret mevzuatları ve topluluk dışı ülkelerden gelen eşyalara uygulanan tarife dışı önlemler ve bunların büyük çoğunluğunun sadece gümrük idaresince denetlenmesi durumu, ortada birçok sorun olmasına yol açmaktadır. Birçok kurumun görüşü alınarak hazırlanan dış ticaret mevzuatlarıyla ithalat esnasında eşyalar gümrüklerde denetime tabi tutulmakta ve bu denetimlerin tamamına yakını TSE, DTS denetmenleri, Tarım, Sağlık, Sanayi Bakanlıkları kurumları ve bunların yetkilendirdiği diğer kurumlar tarafından yapılmakta ve sonuçları neticesinde hazırlanan raporlar, gümrüğe sunulmakta ve ithalat gerçekleştirilmektedir. Kısacası gümrük, sadece o kurumların verdiği evrakları kontrol eden ve sorumluluğunu taşıyan bir yapıda bulunmaktadır. Ancak bu kurumların düzenlediği, ya da kontrol ettiği mevzuat tamamen gümrük mevzuatı dışında yer alan, bir dış ticaret mevzuatı olup, özel bilgi ve ihtisas gerektirmektedir. Durum böyle olunca da, ilgili kurumlardan gelen raporların kontrolü ya da mevzuata uygun olup olmadığını, gerek gümrük memuru, gerekse gümrük müşaviri tarafından anlaşılması ya da olan yanlışlığın tespiti pek de mümkün olmamaktadır.

Yukarı da belirtilen AB mevzuatına uyum ve tarife dışı ithalat önlemleri elbette ülkemize yapılan ithalatın denetlenmesi, hem vergilendirme amaçlı, hem de halk sağlığı güvenliği, ülke güvenliği ve birçok önemli husus için oldukça gereklidir. Hali hazırda yapılan kontroller ile kaçakçılık fiiline dayanan ve kazanç kapısı yaratan uygulamaların önüne geçilmesi pek mümkün olamamaktadır. Gümrük kanununda ve dış ticaret mevzuatında yapılan değişikliklerle kâğıt üzerinde her ne kadar işin düzenli yürüyeceği planlanmış olsa da aslında uygulama da birçok aksaklığa yol açmakta ve kötü niyetli olanlar kaçakçılık yapmak için kullanabilmektedir.

İthalatın bu kadar yoğun olduğu ve her yıl arttığı bir ortamda kontrollerin artık daha sıkı ve modern bir hale getirilmesi, piyasa denetimi ve gözetiminin etkin olarak uygulanması ve kötü niyetli çalışan ve kaçakçılık yaparak büyük kazanç elde edenlerin, malları sadece gümrükten geçirerek piyasada rahat kazanç elde etmeleri önlenmelidir. Piyasa denetimi ile tespit edilen uygunsuzluk ya da hatalar çok ağır bir biçimde cezalandırılmalı, ülkemizin hem vergi kaybı, hem de insanların bozuk mallar ile sağlık ve güvenliklerinin kayba uğraması engellenmelidir. Yani piyasaya çıkılarak bir oyuncak, bir medikal malzeme ele alınmalı, eğer sağlık, kalite açısından uygun değilse, hatta insan sağlığını ciddi tehlikeye sokacak cinsten ise o malı ithal eden ve etmesine aracı olan herkes yalnızca kaçakçılıktan değil, cana kastetmekten de en ağır şekilde cezalandırılmalıdır. Tabi o malı kimin ithal ettiğini bulabilmek içinde şirket kurmaya daha zor şartlar getirilmelidir. Daha önce kurduğu şirketlerle dolandırıcılık, kaçakçılık yapanlara şirket kurma yetkisi verilmemelidir. Şirketlerin kurulması aşamasında gerekli şartları taşıyıp-taşımadığı kontrol edilmeli ve güvenlik açısından problemlili şahıslara bu yetki verilmemelidir.

İletişimin bu kadar yaygın olduğu bu dönemde görsel medya ve yazılı basın araçları kullanılarak halk bilinçlendirilmeli, nelere dikkat edeceği, nasıl kontrol edeceği öğretilmeli bu sayede piyasada bulunan bozuk kalitesiz malların tespit edilmesi için birçok görevli kullanmak yerine bütün tüketiciler kontrolör haline getirilmelidir. Bu sayede kaçakçılık ciddi olarak sekteye uğrayacak, devlet gelirlerini artıracak ve halk da kaliteli ürünlere kavuşacaktır.

Öncelikli olarak dürüst ticaret yapmaya ve tüm mevzuata uymaya çalışan, ancak çoğunlukla mevzuatların çok anlaşılır bir dille yazılmamış olması ve dış ticaret mevzuatını uygulamaya yönelik olan resmi kurumların, kendi standartları olmaması sebebi ile oluşan ortamdaki zarar gören firmalar yerine, buna hiç yanaşmayan ve sadece mevzuatın anlaşılmazlığının yarattığı ortamı kendine değerlendiren firmaların, birbirinden ayrılması ve tüm bu kontrollerin daha sağlam daha uzman kişilerce ve sadece gümrük girişinde değil, piyasa arz, satış ve kullanımda denetlenmesinin sağlanması, kaçakçılığın önüne geçilmesinde önemli rol oynayacaktır.

Aslında çok basit ve anlaşılır olması gereken dış ticaret mevzuatı o kadar karmaşık ve anlaşılması zor bir dille yazılmaktadır ki, bu konuda uzman olan ve yıllardır bu işin içinde bulunan kişiler tarafından dahi okunduğunda, herkesçe farklı yorumlanması söz konusu olmaktadır; bu da anlayanın nasıl anladığı, ya da anlamak istediği bir durum yaratmakta ve isteyen istediği gibi anlamakta, hem de işine geldiği gibi yorumlayarak, ya işi aksatmakta, ya da farkında olarak veya olmayarak rant oluşabilmesine sebep olabilmektedir. Yani aynı eşya Haydarpaşa gümrüğünden %50 vergi ile ithal edilirken, Ambarlı Gümrüğünden %20 vergi ile ithal edilebilmekte ve her iki uygulamayı yapan memur da kendine göre doğru yaptığına inanmakta, burada zararı ithalatçı firmalar görmektedir.

Aslında kaçakçılık gibi bir düşüncesi olan insanların istediği de budur, karmaşık ve anlaşılmaz kurallar ki, istenildiği gibi anlaşılabilme imkânı doğursun. Bu güne kadar olan kurallarda hep kötü niyetli firmalar ya da insanların engellenmesi amaçlanmış olsa da, aslında bu tip uygulamalar hep dürüst firmaları yormuş, devletin kurumlarını boş yere uğraştırmış, ancak kötü niyetli kişilere çok fazla zarar verememiştir. Sonuçta önleyici tedbirler mevzuat ve kanunlar ne kadar kolay anlaşılır olur ise, yoruma gerek kalmaz ve herkesin daha dikkatli davranmasını da sağlar. Kanunlar ya da mevzuat kendini tam olarak anlatamadığı ve bunu yorumlayan kişilerin yorumu ve yorum neticesi ortaya çıkacak sonuç, kişi vicdanına bırakıldığında, ortaya çok üzücü tablolar çıkması ve bir çok zararın oluşması kaçınılmazdır.

Ayrıca mevzuatla ilgili yaşanan bir sıkıntı da 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun bazı maddeleri kaçakçılar tarafından kötü niyetle kullanılabilir. Örneğin 5607 sayılı Kanunda **“Eşyayı, gümrük işlemlerine tâbi tutmaksızın Türkiye'ye ithal eden kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis ve onbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Eşyanın, belirlenen gümrük kapıları dışından Türkiye'ye ithal edilmesi halinde, verilecek ceza üçte birinden yarısına kadar artırılır.⁸⁵”** denilmektedir. Yine aynı maddede **“Antrepo veya geçici depolama yerlerindeki serbest dolaşımda bulunmayan eşyayı, gümrük idaresinin izni olmadan kısmen veya tamamen çıkararak veya değiştiren kişiye, eşyanın gümrüklenmiş değerinin iki katı idarî para cezası verilir.⁸⁶”** denilmektedir. Eşyayı gümrük işlemlerine tabi tutmadan ithal ederseniz 1 yıldan 5 yıla kadar hapis cezası öngörülürken, antrepolarda bulunan eşyayı çıkarırsanız veya değiştirirseniz, iki kati idari para cezası ile cezalandırılıyorsunuz. Burada anlaşılamayan konu Antrepodan izinsiz çıkarılan eşya, gümrük işlemlerine tabi olmadan çıkarmak demek değil midir? Yani eşyayı antrepoda değiştirmenin veya çıkarmanın, gümrük işlemlerine tabi tutmadan ithal etmeden farkı nedir? İstanbul'da kara sınırı yoktur. Eşyaların çoğu zaten antrepolara gelmektedir. Antrepodan eşyayı çıkardığınız zaman, size gümrüklenmiş değerinin iki kati idari para cezası veren kanun; gümrüğe hiç sokmadan geçirdiğinizde 5 yıla kadar hapis ve onbin güne kadar adli cezası vermektedir. İstanbul'da bütün eşyaların gümrüğe geldiği düşünüldüğünde; zaten gümrük işlemlerine tabi tutmamak gibi bir ihtimali de oldukça azdır. Kanun hazırlayıcıların antrepodan değiştirme veya çıkarma ile gümrük işlemlerine tabi tutmadan eşyayı ithal etme fiilleri konusunda daha dikkatli olmaları gerekmektedir.

Yukarıda da belirtildiği gibi İstanbul'un kara sınırı olmadığı için kaçak eşyaların çoğu gümrüklere geldiği düşünülmektedir.(Ayrıca sınır illerinden kaçak olarak sokulan eşyalar kargo veya nakliye araçlarıyla gümrüklere uğramadan İstanbul'a getirilebilmektedir) Kaçak olması muhtemel olan eşyalar, gümrüklere geldikten sonra ya Antrepoya gelmeden, ya geldikten sonra değiştirilebilmekte ya da buralarda sahte evraklarla ithali yapılabilmektedir. **‘Eşyayı, sahte belge kullanmak suretiyle gümrük vergileri kısmen veya tamamen ödenmeksizin, Türkiye'ye**

---

⁸⁵ 5607 S.K., 3. Madde, 1. Fıkra, 26479 sayı, **Resmi Gazete**, 2007

⁸⁶ 5607 S.K., 8. Madde, 26479 sayı, **Resmi Gazete**, 2007

ithal eden kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis ve onbin güne kadar adlı para cezası ile cezalandırılır.’⁸⁷ hükmü varken, aynı maddenin 11.fıkrasında “İthali, lisansa, şarta, izne, kısıntıya veya belli kuruluşların vereceği uygunluk veya yeterlilik belgesine tâbi olan eşyayı, aldatıcı işlem ve davranışlarla ithal eden kişiye, eşyanın gümrüklenmiş değerinin iki katı idarî para cezası verilir. Eşyanın değersiz, artık veya atık madde olması durumunda, idarî para cezası; dökme halinde gelen eşya için ton başına beşbin Türk Lirası, ambalajlı gelmesi halinde kap başına yüz Türk Lirası olarak hesaplanır.”⁸⁸ denilmektedir. Yani 2. Fıkroda sahte evrak kullanma vergi ile birleştirildiği için 11. fıkrada da yer alan yeterlilik ve uygunluk belgelerinin olmaması veya varmiş gibi gösterilmesi sahte evrak olarak değerlendirilmemiştir. Konuyu açacak olursak; sahte fatura ile ithal edildiği zaman hapis cezası öngörülürken, garanti belgesi veya yeterlilik belgesi gerekirken olmadığı halde sahtesinin konulması, sahte evrak olarak değerlendirilmemiş ve idari para cezası öngörölmüştür. Yani garanti belgesi olması gereken bir medikal malzemenin sahte garanti belgesi veya başka malzemenin garanti belgesi ile ithal edilmesi sahte evrak değil idari para cezasıdır. Faturanın sahte olduğunu ispatlanabilmesi yurt dışına yazılması gibi uzun bir prosedüre tabi olduğu için ispatlanması da oldukça zordur. Ayrıca 5271 sayılı Ceza Muhakemeleri Usul Kanunu nun İletilişimin Tespiti, Dinlenilmesi ve Kayda alınması ile ilgili “Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda tanımlanan ve hapis cezası gerektiren suçlar**⁸⁹” hükmü olduğundan, idari para cezası gerektiren suçlara dinleme ve teknik araçlarla takip yapılamamaktadır. Sonuç olarak birbiriyle aynı veya çok yakın olan suçlarda farklı cezalar öngörülmektedir ki bunun da karmaşıklığa sebep olduğu düşünölmektedir.**

Yaşanılan bir diğer sıkıntı ise; adliye-kolluk ilişkilerinde ve mevcut adli sistem, kolluk uyuşmazlığından kaynaklanmaktadır. İstanbul’da 22 adliye mevcuttur. Her adliyenin kendi sorumluluk bölgesi vardır. Narkotik suçların ilgi alanına giren uyuşturucu maddelere TCK 250 ile yetkili Savcılar ve İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi bakarken, gümrükte yer alan diğer kaçakçılık türlerine normal adliyeler bakmaktadır. Normal adliye bakmasının ne gibi zararları olduğu düşünöldüğünde;

⁸⁷ 5607 S.K., 3. Madde, 2. Fıkra, 26479 sayı, **Resmi Gazete**, 2007

⁸⁸ 5607 S.K., 23. Madde, 11. Fıkra, 26479 sayı, **Resmi Gazete**, 2007

⁸⁹ 5271 S.K., 135. Madde, 14. Fıkra, d bendi, 25673 sayı, **Resmi Gazete**, 2004

her adliyenin yetki alanı sınırlı olduğu için arama, gözaltı, elkoyma gibi adli kararlar o bölgenin savcılığı ve adliyesinden alınmalıdır. Ama İstanbul gibi büyük bir şehirde Kaçakçılıkla uğraşan bir şahsın evi Ümraniye’de, iş yeri Eminönü’de, deposu Merter’de olabilmektedir. Böyle bir durumda, 3 farklı adliyeden 3 farklı savcı ve 3 farklı mahkemeye muhatap olmanız gerekmektedir. Her savcıya konu ayrı ayrı anlatılmalı, hepsine ayrı ayrı evrak hazırlanmalıdır. Aynı konuda bir mahkeme arama kararı verirken başka bir mahkeme ret kararı verebilmektedir. Böyle bir durumda, kaçakçının iş yerini arayabilirken, deposunu arayamaz duruma düşme ihtimali vardır. İstanbul gibi iş yoğunluğunun çok olduğu bir ilde, bir de bu kadar prosedürle uğraşılınca, haliyle çalışma hızı da yavaşlamaktadır. Bunun çözümü olarak bu konulara bakan tek bir uzman adliye görevlisini olması uygun olabilecektir.

Çıkar amaçlı suç örgütlerinin münferit işlenen suçlara göre daha kompleks yapıda olması, şüphelilerin birbirleriyle bağlantılı bir plan dahilinde hareket etmeleri, örgüt içerisinde kamu görevlilerinin de yer alabilmesi ve geniş çapta faaliyette bulunmaları sebebi ile polisin suç soruşturmasını zorlaştırmakta, reel sektörde ticaret yapan şahıs ve firmaların rekabet gücünü yok etmekte ve kamu personelinin yozlaşmasına sebep olmaktadır. Bunun neticesinde vatandaşların kamu kurumlarına olan güveni de zedelenmektedir. Bundan dolayı özellikle örgütlü kaçakçılık suçları ile mücadele edebilmek için İstanbul’da yetkili bir adliye olması gerekmektedir. Örneğin; Fatih Adliyesi bu konuda yetkili adliye olabilir. Hem kolluğa yakın, savcı rahatlıkla gelip konusu takip edebilir, hem gözaltı,(her gün için ayrı, ayrı alınması gerekir örneğin gözaltı kararı, Kartal adliyesinden alınmış ise her gün o adliyeye gidip uzatmasını da oradan alınmalıdır) elkoyma gibi kararlar için gidip gelme zor olmayacaktır. Zaten dört günde yakalamaların, aramaların yapılması, ifadelerin alınması gibi işlemler ciddi bir iş yükü getirirken birde yollarda zaman harcanmamış olacaktır.

Örgütlü suçlara tek Adliyenin bakmasının bir diğer faydası da, kaçakçılık suçlarında yetkili mahkeme, suçun işlendiği yer bakımından kaçak eşya hangi gümrükten geçirilmişse o gümrüğün bulunduğu adliye yetkilidir. Yani Ambarlı gümrüğünden kaçak eşya çıkarıldı ise, Büyükçekmece Adliyesi, Atatürk

Havalimanından çıkarıldı ise Bakırköy Adliyesi Mahkemeleri yetkilidir. Kaçakçılığı örgütlü bir şekilde yapan organize Suç örgütleri eşyayı kaçak olarak çıkarmak için genel olarak tek gümrük kullanmamaktadırlar. Kimi zaman Haydarpaşa Gümrüğünden, kimi zaman Ambarlı Gümrüğünden, kimi zaman Halkalı Gümrüğünden veya diğer gümrüklerden eşyaları çıkarmaktadırlar. Durum böyle olunca yakalanan malzeme, örgütü takip edilen adliyeye değil de; gümrüğün bulunduğu adliyeye çıkarılmaktadır. Bu durumda da kaçakçılık örgütü Örneğin Bakırköy Adliyesinde yargılanırken, yakaladığımız kaçakçılık malzemeleri(örgüt olabilmesi için birden fazla yakalamalarınız olduğundan) başka adliyelerde işlem görmektedir. Bu da dosyanın bir bütün olarak ele alınmasını engellemektedir. Konuyla ilgili, varsa iletişim tespit tutanakları örgütün dosyasında iken, yakalanan kaçak eşyalar başka adliyede işlem görmektedir. Eğer Örgütlü kaçakçılık suçlarında da tek adliye olursa, bu sıkıntıların önüne geçilecektir. Bu tek adliyenin en büyük faydası ise, çıkacak kararların daha adil ve tutarlı olmasını sağlayacak ve halkın gözünde kolluk ve adliyeyi şaibe altında kalmaktan kurtaracaktır. Çünkü aynı suçtan bir adliyeden şahıs tutuklanırken, diğer adliyeden aynı suça ilişkin arama kararı dahi alınmayabilmektedir. Bu da toplum nezdinde zihinlerin karışmasına neden olabilmektedir.

Ayrıca adliyelerin ihtisaslaşmasıyla, emniyetteki yapılanma gibi, Mali suçlara bakan savcı ve hâkimlerin ayrılmasıyla, hâkim ve savcılar konularının uzmanı olmasını sağlayacak ve kararlar daha sağlıklı, daha hızlı çıkacaktır. Özellikle kaçakçılık suçlarında kararlar çok geç çıkmakta ya da zaman aşımına uğramaktadır. Hâlbuki basit düşünüldüğünde yakalanan eşya kaçak veya değildir. “Bu maddenin (a) ve (b) bentlerindeki durumlar dışındaki ikramiye ödemelerinde, çıkış kaçağı eşyanın FOB, giriş kaçağı eşyanın CIF kıymeti esas alınır. Sahipsiz yakalanan eşyanın değeri, mahallin en büyük mülkî amirinin görevlendireceği Maliye Bakanlığı, Gümrük Müsteşarlığı ve sanayi ve ticaret odası temsilcilerinden oluşan üç kişilik heyet tarafından belirlenir. **Kaçak eşya sahipli yakalanmışsa kıymetinin yüzde ellisi, sahipsiz yakalanmışsa yüzde yirmi beşi mahkûmiyete, etkin pişmanlıkta kamu davasının açılmamasına, eşyanın müsaderesine ya da mülkiyetinin kamuya geçirilmesine ilişkin kararların kesinleşmesini takip eden üç ay içinde, el koyanların bağlı olduğu kurum bütçesinin ilgili tertibinden**

ödenir.⁹⁰ Ve (2) Dağıtılacak ikramiyenin yüzde ellisi muhbirlerle, yüzde ellisi el koyanlara verilir⁹¹. Hükmü olmasına rağmen bu konuda yapılan yargılamalar uzun sürdüğü için ikramiye uygulamalarında aksaklıklar meydana gelmektedir. Bu da kaçakçılıkla mücadele eden birimleri motive ve teşvik etmek amacıyla kullanılan ödül mekanizmasının işlerliğini etkilediği düşünülmektedir.

---

⁹⁰ 5607 S.K., 23. Madde, 1. Fıkra, c bendi, 26479 sayı, **Resmi Gazete**, 2007

⁹¹ 5607 S.K., 23. Madde, 2. Fıkra, 26479 sayı, **Resmi Gazete**, 2007

SONUÇ

Devletin en büyük geliri vergidir. Hatta bir kısım düşünürler devletin tek geliri vergidir. Devlet pazara düştüğü an çöküş başlamıştır. Devlet vergisini toplaya bildiği ölçüde ekonomisi ayakta kalacaktır inancını taşımaktadır. Verginin en büyük düşmanı olan kaçakçılıkla mücadele etkin sürdürülmezse, devletin hukuka ve kanunlara uyan, vatandaşlık görevlerini yerine getiren ve vasıflarını taşıyan insanların hakkına tecavüz edilmiş olacaktır. Devlet nizamını ve düzeni korumak için güçlü ekonomiye, güçlü ekonomide, herkesin vergisini ödediği sisteme bağlıdır.

Vergi sistemimizin güçlü olması ve kaçakçılığın önüne geçmek için, adliyelerde ihtisaslaşma yapılmalı, mali konularda, gümrük konularında ve özel bilgi gerektiren diğer ihtisas alanlarında uzman şahıslar, hem adliye de, hem kollukta, görevli olarak çalışmalıdır. Ayrıca Savcıların adliyede bulunmak yerine, kolluğun yanında olup onunla birlikte dosyayı hazırlaması, dosyaların daha sağlam temellere oturtulması sağlayacağı gibi dava aşamasında da davanın daha hızlı ve daha tutarlı sonuçlanmasını sağlayacaktır. Yani kolluğun içinde yer alacak savcılar, duruşma savcısının yanında davalara müdahil olarak katılabilir ve konuya vakıf olduğu için çıkacak kararların daha isabetli olması sağlanacaktır.

Netice olarak, giriş bölümünde de belirtildiği gibi hazırlanan kanunlar ne kadar iyi olursa olsun, uygulayıcılar veya uygulayıcıların sistemi iyi değilse, sistem çalışmıyorsa, kanunun iyi olması tek başına bir anlam ifade etmemektedir. Ekonomi kayıt altına alınmadan, Adli yargı ve kaçakçılıkla mücadele eden birimlerde reform yapılmadan, yapılan kanuni düzenlemeler, yaşama yansımamakta, insanlara gerçek fayda olarak dönememektedir. Bu da toplum nezdinde adliyenin ve kolluğun itibarını zedelemekte, parası olanın güçlü olduğu ve kanunların güçlülerin elinde olduğu izlenimini vermektedir.

Yukarıda belirtilen sorunlar ve sorunlara çözüm önerileri çerçevesinde, kaçakçılıkla mücadelede, planlı ve programlı olarak izlenmesi gereken yollar, uzun bir zaman ve sabırla üstünde durulması halinde, kaçakçılığın önüne geçilecektir.

Bizim son yıllarda oluşan toplumsal duyarsızlığımızı açıklayan, ancak sebebi belli olmayan bir atasözümüz, ya da atasözü olarak lanse edilen ve günümüz için çok uygulanır olmuş bir söz her şeyi açıklıyor. "Bana dokunmayan yılan bin yıl yaşasın" bunun yanlış olduğu önce kendimiz tarafından kabullenilerek, topluma anlatılmalı, yılanın yılan olduğu gerçeğinden hareketle, eğer müdahale edilmezse yarın büyüyüp, sana dokunduğunda artık çok geç olacağı anlaşılmalıdır. Ülkemizin her yıl kaybettiği milyarlarca doları, kazanan kaçakçılık yılanı daha gençleşmekte ve ülkemize, insanlarımıza daha büyük zararlar vermekte, gelecek nesillerimizin geleceğini yok etmektedir. Hâlbuki ülkemiz üstünden kazanılan bu haksız kazanç devletin kasasına girse; bu kazançla yatırımlar yapılarak, yerli sanayi kalkındırılıp, ithalat bağımlılığından kurtulup, üretimle yerli kaynaklar değerlendirilip, ihracat olarak değerlendirilse ve bunun sayesinde iş imkânları yaratılıp, işsizlik önlenerek, refah seviyesine katkı sağlansa, çok daha güzel günler hem bizleri, hem de gelecek nesilleri bekleyecektir.

Yukarıda belirttiğimiz sorunlar ve bu sorunlara çözüm önerileri elbette tek çözüm ve tek yol değildir. Ancak yapılacak çalışmalara yardımcı olacağı ümidini taşımaktayız.

KAYNAKÇA

- AKÇASU Alaattin, **11.Ulusal Adli Tıp Günleri**, Panel 1, Antalya 1989
- AKYILDIZ Erhan, “Ege ve Akdeniz Koyları Tarihi Eser Kaçakçıları İçin Bir Cennet”, **Cumhuriyet**, 22.05.1986
- ALKAN Necati, **Türkiye de Terörizm Dünü Bugünü Gelişimi ve Alınması Gereken Tedbirler**, Türk Tarih Kurumu, Ankara 2003
- ARDIÇ Kamuran, **Türkiye’de Kaçakçılık ve Mücadele**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Yüksek Lisans Tezi, 1990
- ATATÜRK Mustafa Kemal, **Söylev**, Türk Tarihi Enstitüsü Yayınları, 3. Bs., Ankara, 1981
- BİLİCAN Nazım, GÖKÇELİK Cahit, TOPÇUOĞLU Gülsen, **Açıklamalı 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu**, Ayrıntı Basımevi, Ankara, 2007
- CANDAN Ömer, **Türkiye’nin Üniter Yapısı Bakımından Organize Suç Örgütleri Ve Stratejik Çözüm Hedefleri**, Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü Sosyal Bilimler Enstitüsü Strateji Bilimi Bölümü, Yüksek Lisans Tezi, Gebze, 2009
- ERBAY Cahit, **Gümrük Mevzuatı, Maliye Bakanlığı Yayını**, Ankara,1987, s.2
- EREM Faruk, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, Cilt1 3. Bs. Ankara 1993.
- ERGÜL Ergin; **“Uyuşturucu Maddeler ve Suçları”**, Yetkin Yayınevi, Ankara, 1997
- ERGÜN Teoman, **Kaçakçılık Kanunu Uygulamasında Özellik Gösteren Bazı Sorunlar**, Adalet Dergisi, Ankara ,1970
- “Gümrükten Yansımalar”** Gümrük Müsteşarlığı Yayınları Ankara 2004
- GÜNAL Yılmaz, **Uyuşturucu Madde Suçları**, Ankara 1976
- İPEK Halim, **Önemli Bir Sorun Kara Para ve Kara Paranın Aklanması**, Beta Yayınevi, İstanbul, 2000
- KARAKAŞ Birsen, **Türk Hukukunda Gümrük Kaçakçılığı Suçları**, Ankara 2004
- KILIÇ Kaptan, **5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu**, Gümrük Kontrolörleri Derneği, Ankara, 2007, s.12.
- KIZILYALIN Ahmet Arif, **Uyuşturucu Zehirler ve Cinsel Çılgınlıklar**, İstanbul 1983
- KIZILYALIN Ahmet Arif, **Uyuşturucu Zehirler ve Toksikomani**, İstanbul 1970

KURT Şahin, **Uygulamada Uyuşturucu Madde Suçları ve ilgili Mevzuat**, İstanbul 1992

OKUR Tanzer, **Niçin Uyuşturucu Değil**, Niçin Değil Serisi, Haziran 1975

ÖZCAN Mustafa, **„Türkiye’nin A.B. Sürecindeki Rolü**, Polis Dergisi 2000

SAKA Reşat., **Uyuşturucu Maddeler Hakkında Milli ve Milletlerarası Hukuki ve Sosyal Durum**, İstanbul 1984

KOCALAR Salih, TOSUN Kerim, YAĞCI Ali, **Açıklamalı, İctihatlı, Gerekçeli 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu**, Kartal Yayınevi, Ankara, 2007

SAVAŞ Vural, MOLLAAHMETOĞLU Sadık. **Türk Ceza Kanununun Yorumu**, İstanbul, 1995

SÖNMEZ Zülal, **4926 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu**, Gümrük Müfettişleri Derneği Yayınları, Ankara, 2003, s.XI.

SUDİ Süleyman / ÜNAL Mehmet Ali, **Osmanlı Vergi Düzeni/Defter-i Muktesid**, Fakülte Kitap evi, Isparta, 2008

TOKGÖZ Muhammed, Marmara Ün. Sosyal Bil. Ens. Hukuk ABD Kamu Hukuku BD, **4926 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Kapsamında Gümrük Kaçakçılığı Suçları**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2005

UMAR Bilge, **Eski eserler hukuku**, Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir 1981

YAŞAR Mustafa, **Dünya Gümrük Örgütünce Benimsenen Kaçakçılık Tanımı**, Gümrük Dergisi, Ekim 2000

YURTCAN Erdener, **Yeni Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Şerhi**, Beta Basım Yayım, İstanbul

Adalet Dergisi, Gençlik Özel Sayısı, Ekim 1985

Ankara Cebece Lions Kulübü, Uyuşturucuya Hayır!, Ankara 1996

Gümrük Muayene Memurları Derneği Yayın No: 04, **Gümrük Mevzuatı**, İstanbul 2007

Kaçakçılık Ve Organize Suçlarla Mücadele Rehberi-3 EGM-KOMDB Yayınları 2005

Kaçakçılıkla Mücadele Kanun Tasarısı (1/591) Dönem: 22 (Hükümet Gerekçesi)

KCM TADOC Kaçakçılık ve Organize Suçlar Kitabı 3. Baskısı Ankara 2004

Meydan Larousse; Uyuşturucu, C.12, İstanbul 1981

TBMM, ‘‘Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Tasarısı Hakkında İç işleri ve Adalet Komisyonu Raporları 22/1 Yasama yılı, 2003

Türk Dil Kurumu, Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2005

Ülkemizin Gümrük İşbirliği Konseyi katılımına dair yapmış olduğu anlaşma,
29.01.1953 tarihli ve 8321 sayılı **Resmi Gazete**.

17.12.2004 tarihli ve 25673 sayılı **Resmi Gazete**.

21.03.2007 tarihli ve 26479 sayılı **Resmi Gazete**.

27.10.1999 tarihli ve 23866 sayılı **Resmi Gazete**

“TBMM Tutanak Dergisi”Dönem:22,Cilt.67,8.12.2004

<http://www.porttakal.com/haber-satilan-akaryakit-in-yuzde-20-si-kacak-91162.html>

<http://www.gumruk.gov.tr/tr-TR/tanitim/Sayfalar/tarihce.aspx>

www.izmirsrc.com/sunu/gumruk_tir.ppt

<http://www.kom.gov.tr/Tr/KonuYazdir.asp?CKey=59>

<http://www.polisiye.com/devam.asp?yazid=21>

http://www.kom.gov.tr/Tr/Dosyalar/dosyalar/2004-Raporu/2_Bolum.htm

<http://www.1bilgi.com/hukuk/5476/kacakcilik.html>

<http://www.kimyaturk.net/index.php?topic=334.msg33683>

<http://www.ceyhan.pol.tr/kacac%C4%B1%C4%B1k/mali.htm#GÜMRÜK%20KA>

ÇAKÇILIK

<http://www.kom.gov.tr/Tr/KonuDetay.asp?BKey=64&KKey=1662008> Raporu

Türkçe (zip-pdf)

<http://www.kayseri.pol.tr/yazdir.asp?ID=26>

EKLER

EK 1. Gümrük Kanunu ve Yönetmeliği⁹²

1.Kısım;

Yasanın tanımının yapıldığı ve genel hükümlerin düzenlendiği kısımdır. İki bölümden oluşmaktadır. 1.Bölümde kanunun amacı ve kapsamı verilerek yasa çerçevesinde kullanılan temel tanımlamalara yer verilmektedir. Bu bölüm, kanunun anlaşılması, yorumlanması ve uygulanması açısından önemlidir. 2.Bölümde ise gümrük işlemleri ile muhatap olan kişilerin hak ve yükümlülüklerine yer verilmektedir. Bu bölüm kişilerin kanun kapsamı dahilinde nasıl hareket edeceklerini, nelere riayet etmeleri gerektiğini ve menfaatlerini nasıl koruyabileceklerini açıklamaktadır. Bireylerin hak kaybına uğramamaları ve cezalarla karşılaşmamaları için bu bölümün gümrük işlemleri ile uğraşanlarca çok iyi anlaşılması gerekmektedir.

2.Kısım;

Gümrük vergileri ile eşya ticareti konusunda öngörülen diğer önlemlerin uygulanmasına ilişkin unsurları içerir.

Türkiye, dış ticarete konu olan malları özelliklerine göre farklı kategorilere ayırmış ve ayrıca ikili ve çok taraflı anlaşmalara göre de mallar gruplaşmıştır. Farklı kategorilere ayrılan mallar vergileme açısından değişik oranların gösterildiği tarifelere ayrılmıştır. Bu tarifeler İthalat Rejim Kararı'nın eki olarak Resmi Gazetede yayımlanmakta ve zaman içerisinde yapılması gereken değişiklikler tebliğler ile düzenlenmektedir.

---

⁹² 4458 S.K. 23866 sayı, **Resmi Gazete**, 1999

Gümrük vergileri, Gümrük Kanunu 15.maddesine istinaden, Gümrük Giriş Cetvellerinde yer alan ve ilgili mal ve ülke özelliğine göre belirlenen oran üzerinden hesaplanır.

3.Kısım;

Malların Türkiye Gümrük Bölgesine girişinden çıkışına kadar yapılacak olan işlemleri düzenleyerek hüküm altına almaktadır.

Bu kısım, gerçekleştirilecek olan gümrük işlemlerinde meydana gelebilecek herhangi bir hatanın baştan önlenmesine yönelik düzenlemeler içerdiğinden önem arz etmektedir. Örneğin, eksik veya yanlış beyan edilecek bir mal girişine ilişkin olarak gümrük vergileri de yanlış hesaplanacaktır. Bu nedenle vergilemeye ilişkin olarak ortaya çıkabilecek bir hatanın baştan önlenmesi için bu bölümün iyi anlaşılması ve düzenlemelerine dikkat edilmesi gerekmektedir.

4.Kısım;

Bu bölüm gümrük bölgesine mal giriş ve çıkış işlemlerini düzenlemektedir. Diğer bir ifadeyle kanundaki adıyla Gümrükçe Onaylanmış İşlem ve Kullanımlar düzenlenmiştir. Yani malların gümrük bölgesine hangi koşullarda ve hangi prosedürlere uygun olarak girip çıkabileceği, giriş yapan bir malın gümrük statüsünün ne olacağı bu bölüm kapsamında düzenlenmiştir.

Bu bölümde Gümrükçe Onaylanmış işlem ve Kullanımlar şöyle sıralanmıştır;

- Eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesi dışına yeniden ihracı
- Eşyanın bir serbest bölgeye girmesi
- Eşyanın imhası,

- Eşyanın gümrüğe terk edilmesi
- Eşyanın bir gümrük rejimine tabi tutulması
- Serbest Dolaşıma Giriş Rejimi
- Transit Rejimi
- Gümrük Antrepo Rejimi
- Dahilde İşleme Rejimi
- Gümrük Kontrolü Altında İşleme Rejimi
- Geçici İthalat Rejimi
- Hariçte İşleme Rejimi
- İhracat Rejimi

5.Kısım;

En dar kapsamlı kısımdır. Gümrük bölgesi dışına çıkacak olan malların çıkış işlemlerinin gümrük kontrolü altında yapılacağı belirtilmektedir.

6.Kısım;

Bu kısımda rutin gümrük işlemleri dışında kalan faaliyetler düzenlenmiştir. Gümrük Vergileri, Muafiyet ve İstisnalar, Geri gelen eşya, deniz balıkçılığı ürünleri ve diğer deniz ürünlerine ilişkin düzenlemelere yer verilmektedir.

7.Kısım;

Sınır Ticaretine ilişkin düzenlemeler yer almaktadır.

8.Kısım;

Diğer gümrük işlemleri kapsamında, posta gümrük, işlemleri, akaryakıt ve kumanyayla ilgili hükümler ile tasfiye edilecek eşyaya ilişkin işlemler düzenlenmektedir.

9.Kısım;

Bu kısım içinde gümrük yükümlülükleri düzenlenmektedir. Kanunun öngördüğü cezaların ağırlıklı bölümü yükümlülüklerin ihlali konusunda ortaya çıkmaktadır. Yükümlülükler kapsamında; Yükümlülüğün doğuşu, Gümrük vergilerinin tahakkuku, tebliği ve ödenmesi, gerekli hallerde teminatların verilmesi, gümrük yükümlülüğünün sona ermesi ve gümrük verilerinin geri ödenmesi ve/veya kaldırılması gibi konular düzenlenmiştir.

10.Kısım;

Liman ve Antrepo işletmelerinin yükümlülükleri ile gümrük çalışanlarının özlüklerine ait düzenlemeler ve gümrüklerde iş takibi ve Gümrük Müşavirliklerine yönelik düzenlemelere yer verilmiştir.

11.Kısım;

Yükümlülüklere uyulması durumunda karşılaşılabilecek cezalar düzenlenmiştir. Cezalar, vergi kaybına neden olacak fiillere ve usulsüz işlemlere uygulanacak cezalar olmak üzere iki kategoride ele alınmıştır.

12.Kısım;

İdari işlemlere ve vergilere ilişkin olarak yaşanan anlaşmazlıklara itiraz esasları düzenlenmiştir. Yükümlülerin kanundan kaynaklanan itiraz haklarını nasıl kullanabileceklerine ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

13.Kısım;

Son kısımda ise 44558 sayılı kanun ile yürürlükten kaldırılan uygulamalar ile geçici maddelere yer verilmiştir.

Gümrük Kanununun tamamlayıcısı niteliğindeki Gümrük Yönetmeliği de kanunla aynı sistematik üzerine oturtulmuştur. Diğer bir ifade ile yönetmelikte de 13 kısım bulunmakta ve ve her kısım bölüm ve ayırımlara ayrılarak sistematize edilmiştir. Kanundan farklı olarak kanunun açıklayıcı metni olduğu için kapsam olarak daha geniş tutulmuştur.

EK 2. 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu⁹³

Kanun Numarası: 5607

Kabul Tarihi: 21.3.2007

Yayımlandığı R.Gazete: Tarih: 31.3.2007 Sayı: 26479

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 5 Cilt: 46 Sayfa:

Birinci Bölüm

Amaç ve Tanımlar

Amaç

---

⁹³ 5607 S.K., 26479 sayı, **Resmi Gazete**, 2007

MADDE 1 – (1) Bu Kanunun amacı, kaçakçılık fiilleri ve yaptırımları ile kaçakçılığı önleme, izleme, araştırma usûl ve esaslarını belirlemektir.

Tanımlar

MADDE 2 – (1) Bu Kanunda yer alan;

a) Gümrük vergileri: Gümrük idaresi veya başka idarelerce, eşyanın ithali veya ihracına bağlı olarak uygulanan vergiler ile diğer malî yükümlülükleri,

b) Gümrüklenmiş değer: Uluslararası kıymet sözleşmesine göre belirlenecek; ithal eşyası için eşyanın CIF kıymeti ile gümrük vergileri toplamını, ihraç eşyası için FOB kıymeti ile gümrük vergileri toplamını, ifade eder.

İkinci Bölüm

Kaçakçılık Fiilleri

Suçlar ve kabahatler

MADDE 3 – (1) Eşyayı, gümrük işlemlerine tâbi tutmaksızın Türkiye'ye ithal eden kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis ve onbin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır. Eşyanın, belirlenen gümrük kapıları dışından Türkiye'ye ithal edilmesi halinde, verilecek ceza üçte birinden yarısına kadar artırılır.

(2) Eşyayı, sahte belge kullanmak suretiyle gümrük vergileri kısmen veya tamamen ödenmeksizin, Türkiye'ye ithal eden kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis ve onbin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır.

(3) Transit rejimi çerçevesinde taşınan serbest dolaşımda bulunmayan eşyayı, rejim hükümlerine aykırı olarak gümrük bölgesinde bırakan kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır.

(4) Belli bir amaç için kullanılmak veya işlenmek üzere ülkeye geçici ithalat ve dahilde işleme rejimi çerçevesinde getirilen eşyayı, sahte belge ile yurt dışına çıkarmış gibi işlem yapan kişi, altı aydan üç yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır.

(5) Birinci ilâ dördüncü fıkralarda tanımlanan fiillerin işlenmesine iştirak etmeksizin, bunların konusunu oluşturan eşyayı, bu özelliğini bilerek ve ticarî amaçla satın alan, satışa arz eden, satan, taşıyan veya saklayan kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır.

(6) Özel kanunları gereğince gümrük vergilerinden kısmen veya tamamen muaf olarak ithal edilen eşyayı, ithal amacı dışında başka bir kullanıma tahsis eden, satan veya devreden ya da bu özelliğini bilerek satın alan veya kabul eden kişi, üç aydan bir yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır.

(7) İthal kanun gereği yasak olan eşyayı ithal eden kişi, fiil daha ağır bir cezayı gerektiren suç oluşturmadığı takdirde, iki yıldan altı yıla kadar hapis ve yirmibin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır. İthal yasak eşyayı, bu özelliğini bilerek satın alan, satışa arz eden, satan, taşıyan veya saklayan kişi, aynı ceza ile cezalandırılır.

(8) Antrepo veya geçici depolama yerlerindeki serbest dolaşımda bulunmayan eşyayı, gümrük idaresinin izni olmadan kısmen veya tamamen çıkaran veya değiştiren kişiye, eşyanın gümrüklenmiş değerinin iki katı idarî para cezası verilir.

(9) Geçici ithalat, dahilde işleme ve gümrük kontrolü altında işleme rejimi çerçevesinde ülkeye getirilen eşyayı, gümrük işlemlerini gerçekleştirmeksizin serbest dolaşıma sokan kişiye, eşyanın gümrüklenmiş değerinin iki katı idarî para cezası verilir.

(10) Genel düzenleyici idarî işlemlerle ithali yasaklanan eşyayı ithal eden kişiye, eşyanın gümrüklenmiş değerinin dört katı idarî para cezası verilir. Eşyanın değersiz, artık veya atık madde olması durumunda, idarî para cezası; dökme halinde

gelen eşya için ton başına yirmibin Türk Lirası, ambalajlı gelmesi halinde kap başına dört yüz Türk Lirası olarak hesaplanır.

(11) İthal, lisansa, şarta, izne, kısıntıya veya belli kuruluşların vereceği uygunluk veya yeterlilik belgesine tâbi olan eşyayı, aldatıcı işlem ve davranışlarla ithal eden kişiye, eşyanın gümrüklenmiş değerinin iki katı idarî para cezası verilir. Eşyanın değersiz, artık veya atık madde olması durumunda, idarî para cezası; dökme halinde gelen eşya için ton başına beşbin Türk Lirası, ambalajlı gelmesi halinde kap başına yüz Türk Lirası olarak hesaplanır.

(12) İhracı kanun gereği yasak olan eşyayı Türkiye'den ihraç eden kişi, fiil daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde altı aydan iki yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır.

(13) Genel düzenleyici idarî işlemlerle ihracı yasaklanan eşyayı ihraç eden kişiye, eşyanın gümrüklenmiş değerinin iki katı idarî para cezası verilir. İhracı, lisansa, şarta, izne, kısıntıya veya belli kuruluşların vereceği uygunluk veya yeterlilik belgesine tâbi olan eşyayı aldatıcı işlem ve davranışlarla ihraç eden kişiye, eşyanın gümrüklenmiş değerinin yarısı kadar idarî para cezası verilir.

(14) İhracat gerçekleşmediği halde gerçekleşmiş gibi göstermek ya da gerçekleştirilen ihracata konu malın cins, miktar, evsaf veya fiyatını değişik göstererek ilgili kanun hükümlerine göre teşvik, sübvansiyon veya parasal iadelerden yararlanmak suretiyle haksız çıkar sağlayan kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis ve onbin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır. Beyanname ve eki belgelerde gösterilen ile gerçekte ihraç edilen eşya arasında yüzde onu aşmayan bir fark bulunması halinde, sadece 27/10/1999 tarihli ve 4458 sayılı Gümrük Kanunu hükümlerine göre işlem yapılır.

(15) Gümrük vergileri ödenmek suretiyle ihraç edilebilen eşyayı, gümrük işlemlerine tâbi tutmaksızın veya aldatıcı işlem ve davranışlarla gümrük vergileri kısmen veya tamamen ödenmeksizin Türkiye'den ihraç eden kişiye, eşyanın gümrük vergilerinin iki katı idarî para cezası verilir.

(16) İhracatın, aracı şirket üzerinden gerçekleştirilmesi halinde, iştirake ilişkin hükümler saklı kalmak üzere bu madde hükümlerine göre ceza yaptırımını, imalatçı veya tedarikçi ihracatçılar hakkında uygulanır. Ancak bu Kanunun gerekli kıldığı nezaret görevini yerine getirmeyen aracı şirket yetkililerine, malın gümrüklenmiş değerinin yarısı kadar idarî para cezası verilir.

(17) Onaltıncı fıkra hariç, bu maddede tanımlanan kabahatler, ancak kasten işlenebilir.

(18) Yukarıdaki fıkralarda tanımlanan suçlar ile onuncu fıkrada tanımlanan kabahat fiilleri, teşebbüs aşamasında kalmış olsa bile, tamamlanmış gibi cezalandırılır.

Nitelikli haller

MADDE 4 – (1) Bu Kanunda tanımlanan suçların ve kabahatlerin, bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde, verilecek ceza iki kat artırılır.

(2) Bu Kanunda tanımlanan suçların ve kabahatlerin, üç veya daha fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(3) Bu Kanunda tanımlanan suçların, tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde veya yararına olarak işlenmesi halinde, ayrıca bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur.

(4) Bu Kanunda tanımlanan suçların, kaçakçılık fiillerini önlemek, izlemek, araştırmak ve soruşturmakla görevli kişiler tarafından veya meslek ve sanatın sağladığı kolaylıklardan yararlanmak suretiyle işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(5) Bu Kanunda tanımlanan suçların ve kabahatlerin, belgede sahtecilik yapılarak işlenmesi halinde, ayrıca bu suçtan dolayı da cezaya hükmolunur.

(6) Kaçakçılık fiillerini önlemek, izlemek ve araştırmakla görevli olup da bu Kanunda tanımlanan suçların işlenmesine kasten göz yuman kişi, işlenen suçun müşterek faili olarak sorumlu tutulur.

(7) Kaçakçılık suçunun konusunu oluşturan eşyanın, Devletin siyasî, iktisadî veya askerî güvenliğini bozacak ya da çevre veya toplum sağlığını tehdit edecek nitelikte olması halinde, fiil daha ağır cezayı gerektiren bir suç oluşturmadığı takdirde, verilecek hapis cezası on yıldan az olamaz.

Etkin pişmanlık

MADDE 5 – (1) 3 üncü maddede tanımlanan suçlardan veya kabahatlerden birine iştirak etmiş olan kişi; resmî makamlar tarafından haber alınmadan önce, fiili, diğer failleri ve kaçak eşyanın saklandığı yerleri merciine haber verirse, verilen bilginin, faillerin yakalanmasını veya kaçak eşyanın ele geçirilmesini sağlaması halinde cezalandırılmaz. Haber alındıktan sonra fiilin bütünüyle ortaya çıkmasına hizmet ve yardım eden kişiye verilecek ceza üçte iki oranında indirilir.

(2) Yedinci fıkrası hariç, 3 üncü maddede tanımlanan suçlardan birini işlemiş olan kişi, etkin pişmanlık göstererek, soruşturma evresi sona erinceye kadar suç konusu eşyanın gümrüklenmiş değerinin iki katı kadar parayı Devlet Hazinesine ödediği takdirde, hakkında, bu Kanunda tanımlanan kaçakçılık suçlarından dolayı verilecek ceza yarı oranında indirilir. Bu fıkra hükmü, mükerrirler hakkında veya suçun bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde uygulanmaz.

Yolcu beraberinde getirilen kaçak eşya

MADDE 6 – (1) Yolcuların, gümrük mevzuatına göre zatî ve hediyeleş eşya kapsamı dışında olup beyanlarına aykırı olarak üzerlerinde, eşyası arasında veya taşıma araçlarında çıkan ya da başkasına ait olduğu halde kendi zatî eşyasıymış gibi

gösterdikleri eşyanın gümrük vergileri, gümrük idarelerince iki kat olarak alınır ve eşya sahibine teslim edilir.

(2) Söz konusu eşyanın gümrükten kaçırılmak amacına yönelik olarak saklanmış veya gizlenmiş olarak bulunması durumunda gümrük idarelerince eşyanın gümrük vergileri üç kat olarak alınır ve eşya sahibine teslim edilir.

(3) Birinci ve ikinci fıkralarda belirtilen eşya, gümrük vergileri ödenmediği takdirde, gümrüğe terkedilmiş sayılır.

(4) Yolcuların, beyanlarına aykırı olarak üzerlerinde, eşyası arasında veya taşıma araçlarında çıkan eşyanın ticarî mahiyette veya ithali veya ihracının yasak olması halinde 3 üncü madde hükümleri uygulanır.

Deniz taşıtları

MADDE 7 – (1) Hukuken geçerli bir mazereti olmadığı halde, izinsiz olarak gümrük bölgesine girerek sahile veya bir başka gemiye yanaşan geminin kaptanı, gemide yasak eşya ya da yükleme veya taşıma belgelerinde yer almayan eşya bulunması hallerinde, bu Kanundaki kaçakçılık suçuna ilişkin hükümlere göre cezalandırılır.

(2) Yabancı ülkelerden geldiği halde geçerli neden olmaksızın, belgelerinin gösterdiği rota dışında Türkiye karasularında rastlanan gayrisafi ikiyüz tonilato hacminden aşağı taşıtların yüküne elkonulur. Yükü bulunmadığı halde, yükü olmadığını veya başka bir limana çıkarıldığını veya avarya olduğunu kanıtlayamayan gemi kaptan veya acentesine, tonilato başına yüz Türk Lirası idarî para cezası verilir.

Tekerrür

MADDE 8 – (1) Bu Kanundaki kabahatler dolayısıyla verilen idarî para cezasına ilişkin karar kesinleştikten sonra tekrar kabahat işlenmesi halinde tekerrür hükümleri uygulanır.

(2) Tekerrür halinde, idarî para cezası yarı oranında artırılır.

(3) İdarî para cezasının tamamen yerine getirilmesinden itibaren üç yıl geçtikten sonra işlenen kabahat açısından, önceki kabahat, tekerrüre esas teşkil etmez.

(4) Tekerrüre esas alınacak idarî para cezaları hakkındaki kayıtların, Gümrük Müsteşarlığı bünyesinde tutulmasına ilişkin esas ve usûller yönetmelikle düzenlenir.

Üçüncü Bölüm

Usûl Hükümleri

Arama ve Elkoyma

MADDE 9 – (1) Kaçak eşya, her türlü silâh, mühimmat, patlayıcı ve uyuşturucu maddelerin bulunduğu şüphelenen her türlü kap, ambalaj veya taşımaya yarayan diğer araçlar ile kişilerin üzerlerinde yapılacak arama ve elkoymalar, 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu uyarınca yerine getirilir.

(2) Gümrük salonları ve gümrük kapılarında kaçak eşya sakladığından kuşkulanan kişilerin üzeri, eşyası, yükleri ve araçları gümrük kontrolü amacıyla gümrük görevlilerince aranabilir. Yapılan arama sonucunda tespit edilen kaçak eşyaya derhal elkonulur.

(3) Gümrük bölgesine, Gümrük Kanunu gereğince belirlenen kapı ve yollardan başka yerlerden girmek, çıkmak veya geçmek yasaktır. Bu yerlerde rastlanacak kişi ve her nevi taşıma araçları yetkili memurlar tarafından durdurulur ve kişilerin eşya, yük ve üzerleri ile varsa taşıma araçları aranır. Yapılan arama sonucunda tespit edilen kaçak eşyaya derhal elkonulur.

Kaçak eşya naklinde kullanılan taşıta elkoyma

MADDE 10 – (1) Bu Kanunda tanımlanan suçların işlenmesinde kullanılan taşıtlara, Ceza Muhakemesi Kanununun 128 inci maddesinin dördüncü fıkrası hükmüne göre elkonulur.

(2) 13 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamına girmesi, Türkiye'de sicile kayıtlı olmaması ya da soruşturma ve kovuşturma devam ederken, kaçakçılık suçunun işlenmesinde tekrar kullanılması halinde, elkonulan araç alıkonulur. Sahibinin aracın değeri kadar teminatı alıkoyma tarihinden itibaren otuz gün içinde gümrük idaresine teslim etmesi halinde, araç sahibine iade edilir. Aksi takdirde, tasfiye idaresi tarafından soruşturma ve kovuşturma sonucu beklenmeksizin derhal tasfiye olunur. Tasfiyenin satış suretiyle gerçekleşmesi halinde, satıştan elde edilen gelirden taşıtın muhafaza edilmesi ve satışı için gerekli olan bütün masraflar karşılandıktan sonra kalan miktar, kovuşturma sonucuna göre işlem yapılmak üzere emanet hesabına alınır.

(3) İkinci fıkra hükmünün uygulanmasındaki değerden, kara taşıtlarında kasko değeri; deniz taşıtlarında, tekne ve makine sigortasına esas teşkil eden değer; sigortasız taşıtlar ile hava ve demiryolu taşıtlarında ise piyasa değeri anlaşılır.

El konulan eşyanın muhafazası

MADDE 11 – (1) Kaçak şüphesiyle el konulan eşya ile 10 uncu maddenin ikinci fıkrası gereğince alıkonulan her türlü taşıt ve araç; miktarı, cinsi, markası, tipi, modeli, seri numarası gibi eşyanın ayırıcı özelliklerini gösterir bir tutanakla gümrük idaresine teslim edilir.

(2) Gümrük idaresi, kaçak eşya ve taşıtların muhafazası için gerekli görülen yerlerde depo temin eder.

(3) 10 uncu maddenin ikinci fıkrası hükümlerine göre alıkonularak gümrük idaresine teslim edilen deniz taşıtları, teminatla teslim alınmaması halinde, muhafaza ve zorunlu bakım giderleri sahiplerince ya da donatanlarınca karşılanmak üzere gümrük idaresince belirlenen liman işletme müdürlüğüne teslim edilir. Masraflar, sahiplerince ya da donatanlarınca karşılandığı sürece, taşıtın tasfiyesi yoluna gidilmez.

(4) Birinci ve üçüncü fıkralar uyarınca el konulan her türlü eşya ve taşıma araçlarının muhafazası, depolanması, yüklenmesi, boşaltılması ve nakliyesi gibi nedenlerle yapılan masraflar, gümrük idaresince karşılanır.

(5) Gümrük idaresinin bu madde gereğince ihtiyacı olan giderler, genel bütçenin ilgili tertibinden karşılanır.

Yasak eşyanın geri gönderilmesi

MADDE 12 – (1) Yabancı ülkelerden gelen yasak eşya, yükleme veya taşıma belgelerinde belirtilerek gümrüğe getirilirse, teminat altında ve gerekli güvenlik tedbirleri alınarak geldiği yere veya diğer bir ülkeye iade ve sevk olunur.

(2) Kaçakçılık suçunun konusunu, toplum ve çevre sağlığı yönünden tehlikeli ve zararlı eşya ile atık maddelerin oluşturması halinde, ilgililer hakkında soruşturma

işlemleri başlatılmakla birlikte, bunlar gümrük yetkilileri tarafından derhal getirildiği ülkeye iade edilir.

Müsadere

MADDE 13 – (1) Bu Kanunda tanımlanan suçlarla ilgili olarak 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun eşya ve kazanç müsaderesine ilişkin hükümleri uygulanır. Ancak kaçak eşya taşımasında bilerek kullanılan veya kullanılmaya teşebbüs edilen her türlü taşıma aracının müsadere edilebilmesi için aşağıdaki koşullardan birinin gerçekleşmesi gerekir:

a) Kaçak eşyanın, suçun işlenmesini kolaylaştıracak veya fiilin ortaya çıkmasını engelleyecek şekilde özel olarak hazırlanmış gizli tertibat içerisinde saklanmış veya taşınmış olması.

b) Kaçak eşyanın, taşıma aracı yüküne göre miktar veya hacim bakımından tamamını veya ağırlıklı bölümünü oluşturması veya naklinin, bu aracın kullanılmasını gerekli kılması.

c) Taşıma aracındaki kaçak eşyanın, Türkiye'ye girmesi veya Türkiye'den çıkması yasak veya toplum veya çevre sağlığı açısından zararlı maddelerden olması.

(2) Etkin pişmanlık nedeniyle fail hakkında cezaya hükmolunmaması veya kamu davasının düşmesine karar verilmesi, sadece suç konusu eşya ile ilgili olarak müsadere hükümlerinin uygulanmasına engel teşkil etmez.

Mülkiyetin kamuya geçirilmesi

MADDE 14 – (1) 3 üncü maddenin onuncu ve onbirinci fıkralarında tanımlanan kabahatlerin konusunu oluşturan eşyanın mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilir. Bu Kanunun arama ve elkoyma ile müsadereye ilişkin

hükümleri, bu kabahatlerin işlenmesinde kullanılan veya kullanılmak üzere hazırlanan eşya ve taşıma araçları ile ilgili olarak da uygulanır.

Kaim değer

MADDE 15 – (1) Bu Kanunda tanımlanan suçlar ve kabahatler dolayısıyla müsadere veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımlarının konusunu oluşturan eşyanın kaim değerinden, bu eşyanın gümrüklenmiş değeri anlaşılır.

Tasfiye

MADDE 16 – (1) Bu Kanunda tanımlanan suçların veya kabahatlerin konusunu oluşturması dolayısıyla müsadere veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımlarının uygulanabileceği eşya, sahibine iade edilemez. Bu eşya, kamu davasının açıldığı tarihten itibaren bir yıl içinde kovuşturmanın sonuçlanmaması halinde derhal tasfiye edilir. Ancak eşyanın;

a) Zarara uğraması, değerinde esaslı ölçüde kayıp meydana gelme tehlikesinin varlığı halinde üç gün,

b) Muhafazasının ciddi külfet oluşturması halinde onbeş gün,

içinde, eşyadan numune alınmasının mümkün olduğu durumlarda numune alınarak, mümkün olmaması halinde ise gerekli tespitler yaptırılarak, soruşturma evresinde hâkim, kovuşturma evresinde mahkeme tarafından tasfiyesine karar verilir.

(2) Satılarak tasfiye edilen eşya veya taşıma araçlarının satış bedeli emanet hesabına alınır. Yargılama sonucunda;

a) Tasfiye edilen eşya veya taşıma araçlarının, müsadere edilmeyip, iadesine karar verilmesi,

b) Mülkiyetin kamuya geçirilmesi kararına konu teşkil eden eşyanın ilgisine iadesine karar verilmesi,

hallerinde; satış bedeli, satış tarihinden iade tarihine kadar geçen süre için yasal faizi ile birlikte hak sahibine ödenir.

(3) Elkonulan eşyanın iadesine karar verilmesi halinde, bu kararların uygulanmasında yürürlükte olan gümrük ve dış ticaret mevzuatı uyarınca işlem yapılır.

(4) Bu Kanunun uygulamasında tasfiye, tasfiye idaresi tarafından Gümrük Kanunu hükümlerine göre yapılır.

Dördüncü Bölüm

Çeşitli Hükümler

Yetkili merciler

MADDE 17 – (1) Bu Kanun hükümlerine göre idarî para cezasına karar vermeye Cumhuriyet savcısı, 14 üncü madde hükümlerine göre mülkiyetin kamuya geçirilmesine ise Cumhuriyet savcısının talebi üzerine, sulh ceza mahkemesi yetkilidir. Bu kararlara karşı, 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu hükümlerine göre kanun yoluna başvurulabilir.

(2) Bu Kanun kapsamına giren suçlar dolayısıyla açılan davalar, Adalet Bakanlığının teklifi üzerine Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca belirlenen asliye ceza mahkemelerinde görülür. Ancak bu suçlarla bağlantılı olarak resmî belgede sahtecilik suçunun işlenmesi halinde, görevli mahkeme ağır ceza mahkemesidir.

Davaya katılma

MADDE 18 – (1) Bu Kanunda tanımlanan suçlar dolayısıyla açılan davalarda mahkeme, iddianamenin bir örneğini ilgili gümrük idaresine de gönderir. Başvurusu üzerine, ilgili gümrük idaresi açılan davaya katılan olarak kabul edilir.

Kaçakçılığı önleme, izleme ve araştırmakla görevli olanlar

MADDE 19 – (1) Mülkî amirler, Gümrük Müsteşarlığı personeli ile Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığına bağlı personel, bu Kanunla yaptırım altına alınan fiilleri önleme, izleme ve araştırmakla yükümlüdür.

(2) Kaçakçılığı önleme, izleme ve soruşturmakla görevli olaylarından haberdar olduklarında kanunî görevlerini yapmaya başlar ve aynı zamanda mahallin en büyük mülkî amirine de bilgi verirler.

(3) Kaçakçılığı önleme, izleme ve soruşturmakla görevli olanların bu Kanun kapsamına giren suçlarla ilgili bilgi ve belge talepleri, kamu veya özel, gerçek veya tüzel kişilerce, savunma hakkına ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla eksiksiz olarak karşılanmak zorundadır.

(4) Kaçakçılık olaylarını ihbar edenlerin kimlikleri, izinleri olmadıkça veya ihbarın niteliği haklarında suç oluşturmadıkça açıklanamaz. Bu kişiler hakkında tanıkların korunmasına ilişkin hükümler uygulanır.

Tutanaklar

MADDE 20 – (1) Kaçakçılık fiillerinin izlenmesine ilişkin tutanakların;

a) Tarih, yer, düzenleyenlerin unvan ve isimleri, hâkim kararının tarih ve sayısı ile Cumhuriyet savcısının yazılı emri ile yapılması durumunda emrin tarih ve sayısını,

b) Olay ve kanıtlarını, suç veya kabahat konusu eşya ve taşıma araçlarının ayrıntılı olarak türü, kapsamı, miktar ve nitelikleri ile nerede ve ne suretle el konulduklarını,

c) İlgilinin kimlik, iş ve yerleşim yeri ile varsa ifadesini, kapsamı ve imza altına alınması gereklidir.

(2) İşlemlerde hazır bulunan ilgililerce onanmak üzere tutanağın kendilerini ilgilendiren kısımları okunur veya okumaları için kendilerine verilir. Bu husus tutanağa yazılarak ilgililere imza ettirilir. İmzadan kaçınma halinde nedenleri tutanağa geçirilir.

Kontrollü teslimat

MADDE 21 – (1) Bu Kanun çerçevesinde yapılacak kontrollü teslimat işlemleri, 13.11.1996 tarihli ve 4208 sayılı Kanununun 10 uncu, 11 inci ve 13 üncü maddeleri hükümleri çerçevesinde Gümrük Müsteşarlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı tarafından yürütülür.

Silâh kullanma yetkisi

MADDE 22 – (1) Gümrük Kanunu gereğince belirlenen kapı ve yollardan başka yerlerden gümrük bölgesine girmek, çıkmak veya geçmek isteyen kişiye "dur" uyarısında bulunulmasına rağmen bu uyarıya uymaması halinde, havaya ateş edilmek suretiyle uyarı yinelenir. Ancak silâhla karşılığa yeltenilmesi ve sair surette meşru müdafaa durumuna düşülmesi halinde, yetkili memurlar saldırıyı etkisiz kılacak

oranda doğrudan hedefe ateş edebilir. Memurların silâh kullanmalarından dolayı haklarında soruşturma ve kovuşturma açılması halinde, bağlı bulunduğu kurum tarafından avukat sağlanır ve avukatlık ücreti kurumlarınca karşılanır.

(2) Kaçakçılığı önleme, izleme ve araştırmakla yükümlü olanlar, gümrük bölgesindeki her nevi deniz araçlarına yanaşıp yük ve belgelerini incelemeye yetkilidir. Görevlilerin yanaşmasına izin vermeyerek kaçan veya kaçmaya teşebbüs eden her nevi deniz araçlarına uluslararası deniz işaretlerine göre telsiz, flama, mors ve benzeri işaretlerle durması ihtar olunur. Bu ihtara uymayan deniz araçlarına uyarı mahiyetinde ateş edilir. Buna da uymayıp kaçmaya devam ettiği takdirde durmaya zorlayacak şekilde üzerine ateş edilir.

İkramiyeler

MADDE 23 – (1) Kaçak zannı ile eşya yakalanması halinde muhbir ve elkoyanlara aşağıdaki esas ve usûllere göre ikramiye ödenir.

a) 10/7/1953 tarihli ve 6136 sayılı Ateşli Silâhlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanununun 12 nci maddesine aykırılık suçlarından yakalanan silâh ve mermiler ile Türk Ceza Kanununun 174 üncü maddesine muhalefet suçlarından yakalanan maddelerin olay tarihine göre Milli Savunma Bakanlığınca her yıl belirlenen değeri esas alınarak, sahipli yakalanması halinde değerinin yüzde yirmibeşi kamu davasının açılmasını, yüzde yetmişbeşi ise mahkûmiyete ilişkin hükmün veya müsadere kararının kesinleşmesini takip eden üç ay içinde; sahipsiz yakalanmışsa yakalanan eşya değerinin yüzde ellisi müsadere kararının kesinleşmesini takip eden üç ay içinde,

b) Uyuşturucu madde yakalamalarında, her türlü uyuşturucu maddenin birim miktarı için Bakanlar Kurulunca tespit edilecek sabit bir rakamın memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak değerinin, sahipli yakalanmış ise yarısı kamu davasının açılmasını, diğer yarısı mahkûmiyete ilişkin hükmün veya müsadere kararının kesinleşmesini takip eden üç ay içinde; sahipsiz yakalanmış ise tamamı müsadere kararının kesinleşmesini takip eden üç ay içinde,

c) Bu maddenin (a) ve (b) bentlerindeki durumlar dışındaki ikramiye ödemelerinde, çıkış kaçağı eşyanın FOB, giriş kaçağı eşyanın CIF kıymeti esas alınır. Sahipsiz yakalanan eşyanın değeri, mahallin en büyük mülkî amirinin görevlendireceği Maliye Bakanlığı, Gümrük Müsteşarlığı ve sanayi ve ticaret odası temsilcilerinden oluşan üç kişilik heyet tarafından belirlenir. Kaçak eşya sahipli yakalanmışsa kıymetinin yüzde ellisi, sahipsiz yakalanmışsa yüzde yirmibeşi mahkûmiyete, etkin pişmanlıkta kamu davasının açılmamasına, eşyanın müsaderesine ya da mülkiyetinin kamuya geçirilmesine ilişkin kararların kesinleşmesini takip eden üç ay içinde, el koyanların bağlı olduğu kurum bütçesinin ilgili tertibinden ödenir.

(2) Dağıtılacak ikramiyenin yüzde ellisi muhirlere, yüzde ellisi el koyanlara verilir. İhbarsız yakalama olaylarında ikramiyenin tamamı el koyanlara ödenir. Kaçakçılığı önleme, izleme ve soruşturmakla yükümlü olanlara muhbir ikramiyesi ödenmez. El koyma ikramiyesine, ancak kaçak eşyanın yakalanması eylemine bizzat ve fiilen katılan kaçakçılığı önleme, izleme ve soruşturmakla görevli olanlar hak kazanır.

(3) Bu maddeye göre ödenecek ikramiyeler, damga vergisi hariç vergi, resim ve harca tâbi tutulmaz.

(4) Bu madde gereğince el koyanlara verilecek ikramiyenin tutarı olay başına (30000) gösterge rakamının, kamu davasının açılması, mahkûmiyet, müsadere ya da mülkiyetin kamuya geçirilmesi kararının kesinleştiği tarihteki memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarı geçemez. Ancak bir yılda ödenecek ikramiye (120000) gösterge rakamının memur aylık katsayısıyla çarpımı sonucu bulunacak tutarı geçemez.

(5) Müşterek operasyonlarda ve kontrollü teslimat uygulamalarında ikramiye ödenmesi ve ikramiye ödemelerine esas birim fiyatların tespitine ilişkin esas ve usûller ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer hususlar, Maliye ve Milli Savunma Bakanlıklarının görüşü alınarak, İçişleri Bakanlığı ve Gümrük Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Kriminal laboratuvar

MADDE 24 – (1) Kaçakçılık fiillerinin önlenme, izlenme ve araştırılması çerçevesinde görev yapmak üzere Gümrük Müsteşarlığınca kriminal laboratuvarlar kurulur. Bu laboratuvarların çalışma usul ve esasları Gümrük Müsteşarlığınca çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Beşinci Bölüm

Geçici ve Son Hükümler

Yürürlükten kaldırılan hükümler

MADDE 25 – (1) 10/7/2003 tarihli ve 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) Diğer kanunlarda mülga 7/1/1932 tarihli ve 1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanun ile bu Kanunla yürürlükten kaldırılan Kaçakçılıkla Mücadele Kanununa yapılan atıflar, bu Kanuna yapılmış sayılır.

GEÇİCİ MADDE 2 – (1) 21/12/2000 tarihli ve 4616 sayılı 23 Nisan 1999 Tarihine Kadar İşlenen Suçlardan Dolayı Şartla Salıverilmeye, Dava ve Cezaların Ertelenmesine Dair Kanun uyarınca davanın ertelenmesine karar verilmesi halinde, deneme süresinin dolup dolmadığına bakılmaksızın, elkonulan eşya derhal tasfiye edilir.

GEÇİCİ MADDE 3 – (1) Gümrük idaresi, kaçak şüphesiyle elkonulan eşya ile 10 uncu maddenin ikinci fıkrası gereğince alıkonulan taşıt ve araçların muhafazası için 1/1/2009 tarihine kadar kaçak eşya depoları kurar veya mevcut depolardan kiralamak veya satın almak yoluyla yararlanır. Kaçak eşya depoları için gerekli olan giderleri karşılamak üzere Gümrük Müsteşarlığı bütçesine, yeterli ödenek konulur.

(2) 11 inci maddenin ikinci fıkrasındaki depo ve tesisler temin edilinceye kadar, kaçak şüphesiyle elkonulan eşya ile 10 uncu maddenin ikinci fıkrası gereğince alıkonulan her türlü taşıt ve araç, en yakın gümrük idaresine veya gümrük idaresince izin verilen yerlere miktar, cins, marka, tip, model, seri numarası gibi eşyanın ayırıcı özelliklerini gösterir bir tutanakla teslim edilir.

(3) Eşyanın miktar bakımından fazla olması veya saklanması özel tesis ve tertibatı gerektirmesi halinde, eşya, özelliklerine göre doğrudan ilgili idarelere, bunun mümkün olmaması halinde İçişleri Bakanlığı, Gümrük Müsteşarlığı ile Maliye Bakanlığı Tasfiye İşleri Döner Sermaye İşletmeleri Genel Müdürlüğüne belirlenecek usûl ve esaslara göre mahallin en büyük mülkî amirinin uygun göreceği bir yere konulur.

(4) Bu Kanunla yürürlükten kaldırılan Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 35 inci maddesinin (g) bendi uyarınca Gümrük Müsteşarlığınca harcanmasını teminen emanet hesabında bulunan tutar, 11 inci maddede belirtilen amaçlar doğrultusunda kullanılmak üzere bir yandan bütçenin (B) işaretli cetveline gelir, diğer yandan Gümrük Müsteşarlığı bütçesinin ilgili tertiplerine ödenek olarak kaydedilir.

(5) 31/12/2011 tarihine kadar, bu Kanunun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde sayılan durumlar dışında kalan kaçakçılık fiillerine ilişkin adlî ve idarî para cezalarının tahsilini müteakip yüzde ellisi; davaların izlenmesi, savunulması ve soruşturulması sırasında yapılan tahlil, ekspertiz işleri ile Gümrük Müsteşarlığınca kurulacak kriminal laboratuvar cihaz ve sarf malzemesinin temini ve 11 inci maddede belirtilen amaçlar doğrultusunda kullanılmak üzere bir yandan bütçenin (B) işaretli cetveline gelir, diğer yandan Gümrük Müsteşarlığı bütçesinin ilgili tertiplerine ödenek olarak kaydedilir.

GEÇİCİ MADDE 4 – (1) Mülga Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanun ile bu Kanunla yürürlükten kaldırılan Kaçakçılıkla Mücadele Kanununa göre kaçak zannı ile el konulan veya Gümrük Kanununa göre Devlete intikal ederek kamu kurum ve kuruluşları ile mahalli idarelerde muhafaza edilmekte olan akaryakıtlardan bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla tasfiyesi yapılmamış olanlar, bunları

muhafaza eden kamu kurum ve kuruluşları ile mahalli idarelere bedelsiz tahsis edilmiş sayılır. Bu şekilde tahsis edilen akaryakıtlardan herhangi bir vergi ve resim alınmaz.

(2) Kaçak zannı ile el konulan akaryakıtlardan yargılama sonucunda mahkemesince, sahibine iadesine karar verilenlerin bedeli, Hazineden karşılanır.

Yürürlük

MADDE 26 – (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 27 – (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

(1) 18/6/2009 tarihli ve 5911 sayılı Kanunun 71 inci maddesiyle; bu fıkarda yer alan “1/1/2009” ibaresi “1/1/2012” şeklinde değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

(2) 5/4/2007 tarihli ve 5622 sayılı Kanunun 8 inci maddesiyle bu fıkarda yer alan İçişleri Bakanlığı, Gümrük Müsteşarlığı ile Maliye Bakanlığı Tasfiye İşleri Döner Sermaye İşletmeleri Genel Müdürlüğüne belirlenecek" ibaresi "İçişleri Bakanlığı ve Gümrük Müsteşarlığınca belirlenecek" şeklinde değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

ÖZGEÇMİŞ

1974 yılında Ankara'nın Kızılcahamam İlçesinde doğdum. İlkokulu Kızılcahamam da, ortaokul ve liseyi Ankara'da okudum. 1993 yılında başladığım Ankara Polis Akademisi'nden 1997 yılında mezun oldum. İlk görev yerim olan İstanbul da sırasıyla Sarıyer Tarabya Karakolunda bir yıl, Güvenlik Şube Müdürlüğünde beş yıl, Mali Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğünde altı buçuk yıl olmak üzere yaklaşık onüç yıldır İstanbulda görev yapmaktayım. Halen Organize Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğünde çalışmaktayım. Mali Şube Müdürlüğünde Kaçakçılık Büro Amirliği yaptığım dönemde kendimi gümrük mevzuatı ve kaçakçılık konularında yetiştirme imkanı buldum. Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü Sosyal Bilimler Enstitüsü, Strateji Bilimi Anabilim Dalı'nda yüksek lisans eğitimine devam etmekteyim.

Ahmet KALENDER